

EL PODER DE LA PARAULA:

Comparativa del llenguatge en els móns utòpics

TREBALL DE RECERCA
Freta Mataró
Paula Muñoz Caballero
2n batx. C
Curs 2010/2011
Tutor: Manel Molina

ÍNDEX

1.INTRODUCCIÓ	pàg. 3
1.1. Què és una utopia?	pàg. 3
1.1.1. Relació amb la religió	pàg. 4
1.2. Literatura utòpica	pàg. 6
1.2.1. Gènesi i evolució del gènere: utopies i contra-utopies	pàg. 6
1.2.2. Característiques	pàg. 7
1.2.3. Relació amb la literatura política	pàg. 8
1.3. Utopies contemporànies?	pàg. 9
1.3.1. La democràcia	pàg. 9
1.3.2. El marxisme	pàg. 9
1.3.3. La Declaració Universal dels Drets Humans	pàg. 11
2.OBRES UTÒPIQUES	pàg. 12
2.1. <i>Utopia</i>	pàg. 13
2.1.1. Biografia de Thomas More	pàg. 13
2.1.2. Síntesi de l'obra <i>Utopia</i>	pàg. 16
2.1.2.1. Pròleg: Carta de Thomas More a Pedro Egido	pàg. 16
2.1.2.2. Llibre primer	pàg. 16
2.1.2.3. Llibre segon	pàg. 25
2.2. <i>1984</i>	pàg. 44
2.2.1. Biografia de George Orwell	pàg. 44
2.2.2. Síntesi de l'obra <i>1984</i>	pàg. 47
2.2.2.1. Primera part	pàg. 47
2.2.2.2. Segona part	pàg. 58
2.2.2.3. Tercera part	pàg. 79
3.EL PODER DE LA PARAULA	pàg. 88
3.1. Importància de la llengua en els móns utòpics	pàg. 88
3.1.1. Creació de noves referències	pàg. 88
3.1.1.1. <i>Utopia</i>	pàg. 88
3.1.1.2. <i>1984</i> : la novaparla	pàg. 88
3.1.2. Ús de la llengua com a eina de poder	pàg. 91
3.1.2.1. <i>Utopia</i>	pàg. 91
3.1.2.2. <i>1984</i>	pàg. 91

3.1.2.2.1. Ús de la novaparla	pàg. 91
3.1.2.2.2. Ús i manipulació de la llengua	pàg. 93
3.1.2.2.3. L'eslògan del Partit	pàg. 97
3.1.2.2.4. La falsificació del passat	pàg. 98
3.2. Relacions entre l'home i el llenguatge	pàg. 101
3.2.1. <i>Utopia</i>	pàg. 101
3.2.2. <i>1984</i>	pàg. 102
3.2.2.1. La concepció d'en Winston Smith	pàg. 102
3.2.2.1.1. Les veus	pàg. 107
3.2.2.1.2. Reaccions durant la lectura del <i>llibre</i> de Goldstein	pàg. 108
3.2.2.2. Els cants	pàg. 108
3.2.2.3. Comunicació entre els personatges	pàg. 110
4.CONCLUSIONS	pàg. 114
4.1. Importància de la llengua en els móns utòpics	pàg. 114
4.2. Relacions entre l'home i el llenguatge	pàg. 116
4.3. Conclusions generals	pàg. 117
5.BIBLIOGRAFIA	pàg. 118
5.1. Lectures analitzades	pàg. 118
6.WEBGRAFIA	pàg. 119

1.INTRODUCCIÓ

1.1.QUÈ ÉS UNA UTOPIA?

El significat etimològic d'aquesta paraula prové del grec οὐ (no) i τόπος (lloc), és a dir, lloc que no és enlloc; inexistent. Aquest és el terme que va emprar Thomas More quan, el 1516, va publicar una obra amb aquest nom on hi descriu un Estat ideal en què se superaven les moltes deficiències de la societat del seu temps i en què els seus habitants vivien lliures i feliços . La majoria de les ciutats utòpiques sobre una societat ideal realitzades al llarg de la història reflexen un món imaginari, que no existeix, alhora que expressen un desig fonamental d'allò que és just o perfecte. Aquest ideal és perseguit, però inassolible; de totes maneres, exerceix la funció de guia.

En les concepcions utòpiques es recullen generalment una sèrie de termes en relació amb aspectes fonamentals, sempre permanents i actuals, de la vida humana: la propietat, el treball, el matrimoni, l'educació, la forma de govern, l'Estat, les institucions, etc.

Així, una imatge utòpica és com un paisatge d'allò que hauria de ser, d'allò que qui ho imagina desitjaria que fos en realitat; per això condueix –irreversiblement- a la crítica de la realitat present.

Utopia, aquesta paraula nova, culta, de caràcter clàssic, de l'època renaixentista, d'extracció filosòfico-política, esdevé una paraula més del nostre vocabulari cotidià com a sinònim d'un projecte, idea o sistema irrealitzable en el moment que es planteja; és a dir, una il·lusió, un somni, un impossible.

El 1961, Roger Mucchielli va publicar a París *Le mythe de la cité idéale*, on s'establia una teoria general de l'utopisme: *'Utopia equival al mite desesperat per una rebel·lió personal contra la condició humana en general sota la forma de circumstàncies existents, que s'enfronta amb l'obstacle de l'impotència i evoca en*

l'imaginació un altre o enlloc, on s'hagin eliminat tots els obstacles". Aquesta actitud està comentada a Utopies i pensament utòpic de Frank E. Manuel.

L'utopisme és un sistema tancat, que no va enlloc; o bé distreu de fer allò possible i urgent, s'abstreu de l'acció i de la lluita reals, ajorna la tasca concreta, menysté el present proper i immediat per un futur incert i inassolible. És, doncs, inoperant, inconseqüent, incoherent, enfront d'una moral per la qual la coherència és posada com a valor dominant. O bé al contrari: és enlairada a un grau tan eminent de perfecció, tan elevada, tan llunt, que és convertida en ideal inabastable, en miratge, en quimera, en punt de fuga. Sovint és situada en el passat més que no pas en el futur o en un més enllà. El punt feble no és el fet d'anar davant de la història; sinó que la utopia no inclou una anàlisi de les condicions objectives de la seva realització, ni tampoc una tècnica d'aquesta realització.

Tanmateix, el missatge utòpic es resisteix a esvanir-se, a ser manipulat i trastocat, té ànsia d'horitzons oberts. Com deia el poeta Paula Éluard "*Hi ha altres mons, però són en aquest*". També cal esmentar els rebels del Maig del 68 a París-Nanterre reclamant "*la imaginació al poder*" que incitaven el jovent amb renascuda lucidesa: "*Sigueu realistes, demaneu l'impossible*"; a més de la cançó *Imagine* de John Lennon, on inventa una utopia. En resum, podem recórrer a la frase que deia Albert Einstein: "*En temps de crisi, la imaginació està per damunt del coneixement*".

El 1994, Oriol Pi de Cabanyes, va escriure un article sobre la utopia a La Vanguardia, on recolzava que "*el millor és enemic de lo bo*" amb arguments que demostraven el mal que qualsevol gran utopia ha fet com a sistema tancat d'idees: diferencia entre la utopia com a il·lusió, aquest esperit de superació i motor de canvi; i la utopia com a pla total i inviàble per definició que, desde el seu punt de vista, no mereix cap mena de sacrifici.

1.1.1. Relació amb la religió

L'ésser humà és, en el fons, un animal utòpic, un desvetllador, un creador constant d'utopies. D'aquí el caràcter universal i arquetípic de la utopia. Tant els mites dels orígens com el de la fi dels temps aporten clares descripcions de mons i temps utòpics, on es fonen poesia i profecia.

Quan l'Església desfalleix i abdica d'anunciar l'evangeli als pobres, d'altres ho faran atacant i denunciant la cristiandat, com a contrapartida. L'animal utòpic reprèn, tanmateix, la seva vocació profunda. La utopia és tossuda, es resisteix a restar absent del cor humà, es nega a abandonar la història humana a la deriva.

Tota religió se situa entre un Paradís perdut sempre enyorat i una Terra anhelada i sempre inabastable; dues utopies que s'aposten a l'inici o al final de la història. Aquests orígens descrits idealment són les referències als nostres avantpassats de les obres utòpiques.

La utopia en sí esdevé doncs el Paradís Terrenal, que es troba al centre del món, avui enlloc, perdut. La humanitat erra lluny del seu centre, sense centre, descentrada, excèntrica.

Les antigues mitologies recorden o anuncien tant un món en un temps com un temps sagrats, un més enllà, una transcendència en l'espai com en el temps, tant una *ou-topia* com una *ou-cronia*. La ucronia sera el Mai, el Fora-del-temps, o bé un altre temps.

"El Regne de Déu no és d'aquest món, però és enmig de nosaltres"; per aixó és viscut en la tensió utòpica del present, com a simples espectadors que han de patir fam i ser justos, i en la plenitud de la utopia assolida que ens arribarà com a donació divina.

1.2.LITERATURA UTÒPICA

1.2.1.Gènesi i evolució del gènere: utopies i contra-utopies

Abans de la crisi del bloc socialista i la eufòria capitalista de la fi del segle XIX, les visions utòpiques plantejaven esperances i somnis d'optimisme filosòfic i tecnològic, però les seves cares negatives van plantejar també les dificultats, els nous malsons, i van qüestionar la idea del progrés lineal i indefinit comú als liberals i socialistes. La literatura utòpica del segle XIX va constituir-se al voltant de la política, la imaginació, el destí de les societats occidentals.

Tot i que el terme d'utopia és degut a l'obra de Thomas More, el gènere com a tal el va originar Plató. Al segle IV a.C., el filòsof grec va establir com a objectiu principal de la seva filosofia la reformació de la polis per intentar establir un ordre polític estable i just. Volia superar els inconvenients que per ell tenia la política del seu temps i la democràcia com a sistema polític i, per això, va reflexionar sobre quin podria ser el model d'una polis ideal i va inaugurar el gènere de la utopia, en la seva obra *República*. És a dir, la utopia neix com a un tipus de pensament polític consistent a dissenyar un model de societat ideal. Aquesta no va ser la única expressió utòpica del món grec. Però paral·lelament també es troba una mena de contra-utopia: Aristòfanes escrigué alguns relats burlant les utopies de la seva època.

Al Renaixement es produeix un auge de les obres utòpiques, que esdevindran projectes poètics, religiosos i socials com la *Ciutat del Sol*, de Tomasso Campanella (principi del segle XVII) o *La nova Atlàntida* (1624), de Francis Bacon. També en aquest període apareix una contra-utopia, com és el cas de l'*Abadia de Thelema*, d'en François Rabelais, amb thelemites que viuen sense rellotges, sens obligacions i sense lleis.

Així doncs, la literatura utòpica es creua amb el gènere de ciència ficció, però se'n diferencia perquè la ciència ficció parteix del desenvolupament científic per a l'elaboració literària; i la literatura utòpica, en canvi, pren com a suport aquest desenvolupament per tal de construir un model de societat.

A partir del 1920 el pensament utòpic pateix una inflexió reveladora i es ramifica amb el sorgiment de descripcions utòpiques que, a diferència de les anteriors, descriuen una utopia consumada, però en comptes de construir un univers desitjable, se'ns presenta un malson inhabitable.

El rus Eugeny Zamyatin, a la seva obra *Nosaltres, els altres*, ens descriu un món totalment socialista, d'aquí mil anys, amb una transparència en els comportaments que permet el control permanent.

En el segle XX, el cabdal d'aquesta mena d'utopies s'ha fet molt significatiu i han rebut el nom d'utopies negatives o contra-utopies. Nikolai Berdiaev, també pensador rus, resumeix el motiu amb les següents paraules: "*Les utopies són avui molt més realitzables que en el passat. I ens trobem enfrontats a un*

problema incomparablement més angoixant: com podem impedir la seva consumació?'. A aquesta qüestió responen *Kollocain* (1928), de Karin Boyre; *Un món feliç* (1931), d'Aldous Huxley; i *1984* (1948), de George Orwell.

Aquestes contra-utopies ens han mostrat el que no hauria de ser, on no hauríem d'arribar. Mitjançant obres alegòriques i futuristes, aquests autors han intervingut en la crítica de sistemes socials existents o ens han posat en guàrdia respecte a alarmants futurs possibles. La dimensió i influència d'aquestes obres literàries ha afectat de forma real la nostra societat actual, i sense elles la nostra cultura -literària, ètica, econòmica o mediàtica- no seria la mateixa que és avui dia.

Les utopies positives, tanmateix, no han desaparegut. El mateix any en què Orwell publica la seva fosca visió del socialisme anglès, apareix *Walden dos*, de l'americà Burrhus Skinner, una lloança al conductisme¹ i als condicionaments positius per a establir un món veritablement feliç.

Existeix una contradcció: la utopia ha funcionat com alé, projecte, aspiració a modificar i millorar situacions socials realment injustes i inacceptables. Alhora, l'aspiració de canvi, per al bé de l'humanitat, sembla haver-se traït en la seva mateixa realització.

1.2.2. Característiques

Totes les utopies, malgrat la seva diversitat, comparteixen unes característiques comunes:

· Sempre parteixen d'una crítica de la situació social de l'època en què s'escriuen. L'aspecte més interessant d'una utopia és l'anàlisi crítica de la societat del moment. Aquesta anàlisi sol posar èmfasi en la situació econòmica (repartiment desigual de la riquesa, bosses de misèria en la societat...).

---

¹Orientació metodològica que estudia el comportament sobre les relacions d'estímul i resposta, i a partir de la conducta i de les reaccions objectives, sense tenir en compte la consciència, que és considerada un fenomen a part i sense importància.

·L'Estat ideal alternatiu que es proposa se situa en un futur que es veu com a possible i per tant desitjable des d'un punt de vista ètic, i també necessari des d'un punt de vista polític i social. La seva realització es fa dependre dels mateixos homes, en les mans dels quals s'entén que hi ha el futur de la societat, en què no intervenen forces externes a l'home, ni sobrehumanes ni mecàniques.

·L'organització social utòpica recolza en paràmetres racionals, és a dir, en lleis basades en l'anàlisi de la naturalesa humana. La subordinació del que és individual a la comunitat implica la pèrdua de la llibertat individual i l'acceptació del lloc assignat a cadascú.

1.2.3.Relació amb la literatura política

Al segle XVI es fan famoses obres que presenten interessos diferents als religiosos. Els assumptes polítics, les intrigues de palau, l'obtenció de poder, eren qüestions molt importants en determinats ambients de l'època.

Maquiavel va escriure *El Príncep*, el tractat més polèmic i de major difusió del moment on exposa, de manera freda i rigurosa, les formes que té el príncep d'obtenir i conservar el poder. El tema polític és analitzat al marge de valoracions religioses o morals, des de un punt de vista essencialment pràctic, pel qual se'l considera el fundador de la ciència política moderna.

Castiglione ens descriu l'ideal de l'home renaixentista, destinat a assolir l'èxit social, amb totes les virtuts dels homes de lletres i els guerrers. Montaigne, per la seva banda, manté una actitud moralista i didàctica enfront la vida.

1.3.UTOPIES CONTEMPORÀNIES?

1.3.1.La democràcia

La democràcia sempre és una utopia, un somni mai no realitzat en plenitud. Cal ser conscients de les mancances, del fet que mai no acaba d'haver-hi prou educació ni coneixement per prendre les decisions que toca prendre, que mai la informació no és a l'abast de tothom, que mai la igualtat de drets que consagren les constitucions no esdevé plenament real quan es va a demanar una feina, que mai els poders de l'Estat no són completament independents entre si.

Les mancances no ens han de fer perdre de vista, però, la importància del somni: ell és la guia de les nostres passes, la nostra referència a l'hora d'avaluar si estem avançant o reculant, la nostra vara de mesura enfront de les propostes d'uns i altres, el criteri que ens permet declarar que moltes coses no són com haurien de ser.

Tan important resulta, doncs, pensar i repensar la utopia, com posar-la en relació amb la realitat. Aquell que es queda simplement en la utopia, sense voler observar el que realment està passant, s'endormisca en un somni inoperant. Aquell que només hi veu les realitats, perd l'alè i la direcció per transformar-les. "*Tot el racional és real i tot el real és racional*", per això, l'utopia s'entén com a forassentada.

1.3.2.El marxisme

A finals del segle XVIII, Hegel concep la filosofia com a medi d'expressar el sentit de la vida humana en la història; el seu mètode dialèctic és la filosofia de la contradicció; i estudia la consciència natural en l'*aquí* i l'*ara*, fins al saber absolut -que és el subjecte últim de la dialèctica-. Partint d'aquí, a principis del segle XIX apareix el comunisme i el socialisme utòpics. L'any 1867 Karl Marx i Friedrich Engels publiquen *El manifest del partit comunista*: utilitzaven el pensament d'Hegel com a instrument crític contra l'Església i la societat. Aquesta obra i *El capital* són la base de la ideologia marxista: la lluita entre classes com a motor de la

història i l'estructura econòmica i social com a fonament de la ideologia i de la política en la història van constituir-ne els del materialisme dialèctic o històric. *El capital* es dirigeix a l'acció política revolucionària i pretèn la destrucció de l'Estat burgès i l'establiment de la dictadura del proletariat com a fase transitòria per assolir una societat comunista, sense classes ni Estat.

Tenint en compte que una altra connotació de "utòpic" és la de "no-científic", podem relacionar amb la idea d'*utopia* el marxisme d'acord amb les paraules del llibre *La misèria de la filosofia*, escrit per Karl Marx, on s'oposa el socialisme *utòpic* al socialisme *científic*. Com si l'utopia fos la droga del poble, el marxisme és conscient de que ell mateix és una utopia.

L'intel·lectual marxista italià Antonio Gramsci diu que l'utopia consisteix a no aconseguir entendre la història com a desenvolupament lliure, a veure el futur com un sòlid ja perfilat, a creure en plans preestablerts. Afegeix que els utopistes són els que prediquen les missions històriques nacionals, o creuen en les vocacions individuals; són tots els que hipotequen el futur i creuen empresonar-lo en els seus esquemes preestablerts, els que no són capaços de concebre la divina llibertat i gemeguen contínuament davant el passat perquè els esdeveniments es van desenvolupar malament.

Plató descriu a *Les lleis* la república ideal, on el bé comú destacaria per damunt del bé particular: un "comunisme" imposat als estaments que tinguessin la tasca de regir la ciutat i guardar-la. Una mena de comunisme selectiu, aristocràtic. En el diàleg sobre la República, Plató va descabdellant, a través de la maièutica, la seva concepció política, la seva utopia filosòfica: un Estat ideal que no es troba enlloc d'aquest món, el millor dels mons reals possibles, es va configurant en el seu pensament, des del món de les idees.

1.3.3. La Declaració Universal dels Drets Humans

Un exemple de com una fantasia utòpica deriva a reflexió filosòfica i política i finalment és assumida universalment, creixent a la consciència de la humanitat, són les Declaracions de Drets.

És evident que les Declaracions de Drets no comporten de manera automàtica el seu compliment. De què serveix escriure un paper molt bonic ple de drets que després no es compleixen? Quina diferència hi ha entre reconèixer públicament un dret i no fer-ho? Les Declaracions de Drets esdevenen un vara comuna de mesura; ens marquen el nord que perseguim.

Bona part dels problemes per fer-les realitat provenen de l'egoisme de les persones i de les perversions estructurals del sistema, i també de dificultats materials. Hi ha, però, una altra mena de problemes derivats del fet que uns drets entren en conflicte amb uns altres. Si volem anar més enllà de la consciència individual, el compromís, o de la pressió social i exigir el compliment del que considerem innegociable resulta imprescindible que el dret moral esdevingui dret legal, que el valor esdevingui llei.

La mateixa declaració, en el seu preàmbul es refereix, d'una banda, a la necessitat que els Estats eduquin en el respecte a aquests drets, i de l'altra, que estableixin mesures per a l'aplicació efectiva en els territoris inclosos sota la seva jurisdicció. A més, tenint en compte el concepte de llei natural i dels drets humans, veiem que la imatge utòpica d'un Paradís terrenal no es sosté ella mateixa sense una ordenació fonamentada en el dret.

El 1776 s'aprovà la Declaració d'Independència de les colònies americanes, escrita en bona part per Thomas Jefferson. L'any 1789, les seves idees fonamentades en el lema "*Llibertat, Igualtat i Fraternitat*" encapçalaren la Declaració dels Drets de l'Home i el Ciutadà, decretada per l'Assemblea Nacional sorgida de la Revolució Francesa. Més tard, el 1948, l'Assemblea General de les Nacions Unides aprovà i proclamà la Declaració Universal dels Drets Humans. Vet aquí com una fantasia utòpica deriva a la reflexió filosòfica i política, i finalment és assumida universalment. Vet aquí, doncs, com les utopies acreixen la consciència de la humanitat.

2.OBRES UTÒPIQUES

El ventall d'obres utòpiques al llarg de la història és molt ampli i extens: les tres obres que he triat per dur a terme l'anàlisi i la comparativa de dos punts lingüístics han estat *Utopia* de Thomas More, *1984* de George Orwell. L'obra de More és una utopia pròpiament dita; en canvi, *1984* és una contra-utopia, on la crítica social és molt més clara que no pas en la primera.

Per tal de contextualitzar i comprendre correctament cadascuna de les obres abans de la part comparativa, cal conèixer la biografia de cada autor i el moment i condicionament històric en què cada narració va ser escrita. Seguidament, una síntesi de cadascuna de les lectures.

2.1. UTOPIA

2.1.1. Biografia de Thomas More

Thomas More va nèixer el 1478 a Londres. Va demostrar un talent tan clar i tan felix disposició de caràcter que va començar a no passar inadvertit a cap època o lloc. La fama de la seva saviesa va arribar al cardenal Morton, qui el va acollir a casa seva.

El seu pare, John More, que era jutge reial, va donar-li una educació templada i moderada envoltant-lo així d'una influència benèfica que el va allunyar, a mesura que va anar creixent, tant del perill del llibertinatge estudiantil – al qual va estar exposat durant els seus dies d'estudiant d'Oxford- com de l'aïllament i l'envaniment.

Ja de ben jove s'intueix la preocupació ben bé obsesiva davant del triomf de la raó i de la justícia en totes les grans i petites coses de la vida. Aquest interès el dugué a la jurisprudència, que va començar a exercir a Londres. És llavors quan la fama de la seva erudició humanística arriba als gabinets literaris de l'època i el nom de More queda lligat a aquella subtil cadena de cartes amistoses, de visites, d'intercanvis de llibres, que unia les ciutats de l'Europa d'Erasmè.

Al voltant de 1507 va contraure matrimoni amb Joana Colt. Aquesta època de felicitat va coincidir amb l'optimisme general que va inspirar la pujada al tron d'Enric VIII quan morí son pare, Enric VII (1509). L'anterior monarca, home mesquí i estret, havia xocat amb l'entusiasme de More pel progrés de la justícia i havia arribat a vengar-se d'ell empresonant al seu ancià pare. El mateix any que fou coronat príncep, sobre qui tantes esperances es posaven, Thomas fou ascendit a l'ofici de vescomte de Londres, on tingué ocasió no sols d'extendre el seu sentit de la justícia, sinó de meravellar a la ciutat amb la seva ciència, dolçor de caràcter i bondat.

Aquesta fase d'il·lusions i entusiasmes va sofrir un cop dur amb la mort de la seva esposa i mare dels seus quatre fills. Dos anys després, More va contraure matrimoni de nou amb Alice Middleton, també vídua i mare d'una nena. Superades algunes petites dificultats de geni i humor de la seva segona esposa, Thomas va aconseguir fundar una nova llar agradable i serena, adquirint una casa de camp a Chelsea. A aquest panorama de felicitat i tranquil·litat s'hi afegeix l'afecte reial, la prosperitat econòmica, i el prestigi com a governant i home de lletres.

Enric VIII, en efecte, gaudeix del seu tracte. Tot i així, més endavant apareixerien els problemes entre ells: pocs conflictes podien oposar-s'hi, ja que ni el poble ni l'orbe cristiana tenien faltes oposades a la conducta d'Enric VIII. Havia començat l'heretgia luterana i el monarca anglès va reaccionar contra ella amb tanta energia que el Papa no va dubtar en condecorar-lo amb el títol de "Defensor de la Fe". Però en aquest punt

tombà l'episodi, amb la indiferència del rei davant la seva esposa Catalina d'Aragó i el seu amor per Anna Bolena. Cal remarcar que l'Anglaterra d'aquella època era una de les nacions més catòliques d'Europa, amb un poble profundament impregnat per els ensenyaments de l'Església i les costums més fermament ajustades per aquests. Com a conseqüència, qualsevol acte que tingués a veure amb tot allò religiós adquiria un ressó dramàtic en el conjunt de la societat i provocava reaccions que avui dia ens semblarien desproporcionades.

Convé avaluar que la cultura medieval, en general, i el cercle de Thomas More en concret, estaven tan integrats en la vivència de la religió que ningú pensava que l'exercici del bon humor, de la imaginació, de la ironia i la sàtira trenquessin l'ortodoxia. Tampoc More va creure mai que hi hagués contradicció entre passar el dia entre les frivolitats i les intrigues de la Cort i disciplinar-se com a penitent per la nit a casa seva, o dedicar totes les seves potències a defensar astutament plets i desitjar alhora la pau del claustre, o repartir els seus esforços entre escriure contra situacions que l'emprenyaven – com es pot veure a *Utopia* –, o alçar-se amb emoció en vols místics. More veia a Déu en tot i a tot arreu, amb suggestiu paral·lelisme al conegut paradigma de santa Teresa de Jesús.

En 1529 Thomas More havia sigut designat lord canceller d'Anglaterra, i la seva posició oficial i personal l'obligava a intervenir sobre el conflicte del rei amb la seva esposa. Encara no s'havia concretat la pretensió del monarca de divorciar-se quan More va exterioritzar la actitud més tancadament negativa. Començaven els anys de persecució i de matrimoni, posat que More, arribada l'hora de les decisions supremes, sabia que li tocava donar exemple de santedat i no de ciència o de prudència política. El 1532 va renunciar al seu càrrec i es retirà a Chelsea, deixant campar per les sales de palau el grup d'educadors i intrigants que no dubtaven en sacrificar la seva consciència a l'afalac del sobirà i l'esperança de profit.

El 25 de gener de 1533 Enric VIII va contraure matrimoni amb Anna Bolena. Com a últim intent de reducció de l'invencible ànim de More, el convidà al seu casament i va enviar-li una important quantitat amb el pretext de que s'hi presentés ricament vestit. More no va acceptar. Els fets es van precipitar. Thomas fou arrencat de la seva llar i empresonat. L'inobediència d'Enric VIII davant la Santa Seu havia evolucionat fins a adquirir discòrdia a tota l'Església britànica, de la qual el rei volia ser-ne el cap. Aleshores es va plantejar a More el problema de si podia admetre o no la nova personalitat del monarca: si podia prestar cert jurament que li era exigit o si podia negar-se a fer-ho. Aquest jurament era de tal naturalesa que More no veia cap procediment per determinar la seva paraula sense traïr la seva consciència. Ara bé, l'abstenció conduiria infaliblement a la pena capital; si refusava, moriria, essent tingut per traïdor al seu rei i per màrtir al seu Déu.

D'aquest mode, ningú podia sorprendre's que un lord canceller d'Anglaterra com ell, experimentat en disputes i discòrdies, triés perdre la vida abans que passar per un tràngol que repugnava la seva consciència. Aquesta actitud representa el sùmmum del liberalisme: Thomas More no es deixa condemnar perquè l'Església l'obligui a una actitud rígida, sinó per protestar de que el poder del rei vulgui envair una parcel·la que fins

llavors li havia sigut aliena: l'espiritual. Al pronunciar-se així, l'autor d'*Utopia* té més figura de profeta de les llibertats modernes de consciència que no pas de màrtir medieval. La voluntat serena amb què va acceptar el procés i fou al lloc on fou executat acaba de donar color precursor i no reaccionari al seu sacrifici.

Per a una personalitat com More, impregnada fins el fons del sentit d'allò que és just i raonable, un dilema plantejat amb termes tan violents no tenia més que una única solució. I va afrontar-ho amb aquella alegria i senzillesa que constituïa una de les joies més brillants del seu caràcter. Es succeïxen els mesos de captivitat, d'inútils humiliacions, de fatigosos interrogatoris, d'astúcies per afeblir-lo, d'amenaçes; però res va poder fer fora el sant del seu camí.

Enric VIII, cec de sang i violències, no dubtaria en sacrificar el seu antic amic per la mateixa causa que havia sacrificat ja dotzenes de les figures més il·lustres del seu regne. Tota la seva benevolència consistí en agreujar-li la pena de penjar-lo i esquarterar-lo a què More fou sentenciat, acusat d'altra traïció, per la decapitació simple. A aquest fet es refereix el seu últim acudit "*Déu guardi als meus fills i amics de la clemència del rei!*".

El 6 de juliol de 1635 caigué en la Torre de Londres el cap de Thomas More. S'obria per a l'Església un altre cas de canonització i es tancava en l'història de l'Humanisme europeu un capítol esplendorós.

Així doncs, tots els fets biogràfics esmentats van marcar la vida de l'autor d'*Utopia*. El seu contacte directe amb la vida a la Cort de l'Anglaterra d'Enric VIII, el seu interès per la política i les seves aspiracions de millora d'una societat que va viure els forts canvis d'aquest monarca es reflecteixen clarament a la seva obra. Tanmateix, la seva cristiandat no rep una crítica del tot favorable a la narració utòpica.

En quant a la seva producció literària, tot i el gran èxit d'*Utopia*, la resta no resta amagada sota la penombra. Esteban Pujals, a la seva *Història de la literatura anglesa* descriu More com l'humanista anglès que té més qualitats d'escriptor i el més gran geni literari. Menys teatre, va escriure en tots els estils: va fer llibres d'història; numerosos poemes i fullets de glosses devotes i controvèrsia religiosa, tant en llatí com en anglès; i dos obres piadoses escrites a la Torre de Londres mesos abans de morir: una d'elles reflexa l'opressió en què es trobaven els catòlics. A aquesta producció ha de sumar-s'hi un enorme volum de cartes literàries, traduccions de les Sagrades Escripures, de Lucíà i d'autors diversos en llatí i grec.

2.1.2. Síntesi de l'obra *Utopia*

2.1.2.1. Pròleg: Carta de Thomas More a Pedro Egido

Aquesta carta és una disculpa de Thomas More al seu amic Pedro Egido, degut a que l'obra d'*Utopia* (que segons More és només el relat de la conversació que tingué amb Rafael Hytlodeo i no pas una narració fictícia) arriba al seu destinatari amb un any de retard.

Més endavant repeteix que tot allò que escriurà són les coses tal com la seva memòria li dicta, procurant amb molt de compte que no hi hagi falsedats al seu llibre, de manera que si quelcom ha de quedar ambigu, es limitarà a repetir una inexactitud, però no l'inventarà, ja que prefereix ser honrat que enginyós.

Aleshores aclara que el remedi per evitar aquesta deficiència seria que fos el propi Rafael qui pogués ajudar a More a exposar el diàleg. Així, intenta donar vida al seu personatge fictici. Aprofita també per argumentar que no aconseguix recordar en quin punt es troba l'illa d'Utopia –en quina part del Nou Món–, ni tan sols si Rafael ho digué.

Per concloure, More anomena la narració *la seva república dels utòpics*; i remarca que la major part de les persones del món en que vivim ignora les lletres; molts les menysprean.

2.1.2.2. Llibre primer

El primer llibre d'aquesta obra va acabar-se el 1516 i es vincula directament amb l'ambaixada comercial anglesa que el maig del 1515 s'envià als Països Baixos i de la qual va formar part l'autor. Els conceptes que en la forma humanista de diàleg expressa el portugués Hytlodeo deixen traslluir clarament les opinions i les inquietuds de More en que confronta cadascuna de les seves manifestacions amb l'actualitat anglesa.

Aquest primer llibre de l'obra *Utopia* s'anomena, a més de *Llibre Primer*, "*Del discurs de l'il·lustre senyor Rafael Hytlodeo sobre l'estat òptim d'una república, per l'il·lustre senyor Thomas More, ciutadà i vescomte de la distingida ciutat de Londres de les Britàniques*". Amb aquest gran subtítol se'ns presenten els personatges que protagonitzaran el diàleg i el referent, la república utòpica, d'aquest.

²La conferència de Bruges

El narrador en primera persona, el mateix Thomas More, ens situa en el context històric i espacial on esdevé l'acció de l'obra. Així doncs, esmenta el rei d'Anglaterra Enric VIII i el poder absolut amb què comptava i l'amistat que els unia.

---

² A l'edició que he treballat apareixen subtítols temàtics, a partir dels quals faré el meu anàlisi del contingut de l'obra.

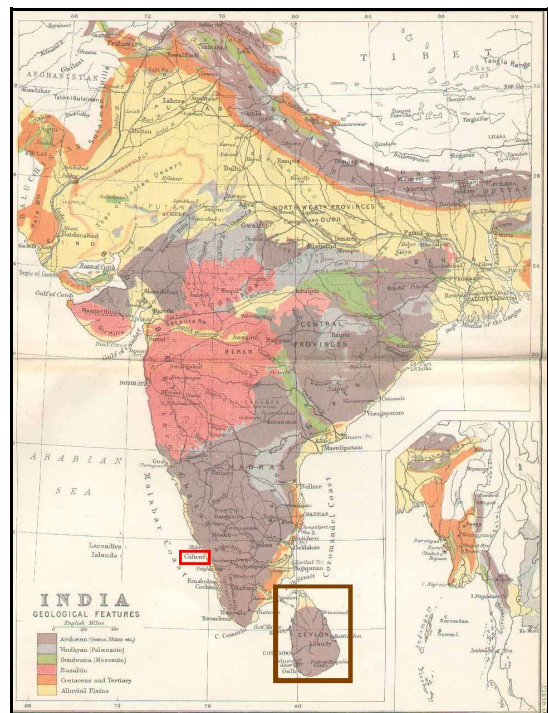
More ha viatjat a Bruges (Bèlgica) per dur a terme un parell d'entrevistes amb el seu governador, junt amb altres delegats en nom d'Enric, sense aconseguir cap acord. En el present de la narració, More es troba a la ciutat d'Anvers, on ha rebut la visita de Pedro Egido, un home de gran prestigi les virtuts del qual elogia.

[Trobada de l'autor amb Pedro Egido i el seu amic](#)

En aquest fragment, More veu a Pedro parlant amb un desconegut de qui Pedro parla a Thomas: diu que és un home que ha de conèixer ja que aquest home pot alimentar la seva curiositat infinita sobre terres que desconeix. More afirma haver pensat que es tracta d'un mariner experimentat, però Pedro li diu que l'home, Rafael Hytlodeo, és més que un simple mariner: sap llatí i és doctíssim en grec degut a que estudia Filosofia. En aquest punt Pedro ens aclareix que el fet que sàpiga més grec que llatí és perquè sols alguns escriptors llatins, com Sèneca i Ciceró, han produït obres filosòfiques, davant l'origen grec de la Filosofia.

[Rafael Hytlodeo, company d'Amèrico Vespucci³](#)

Abans de conèixer personalment a Rafael, Pedro fa un breu resum sobre el viatge d'Hytlodeo, eix de l'obra *Utopia*: Rafael va acompanyar a Amèrico Vespucci en el seu quart viatge, però en comptes de tornar amb ell de l'última expedició va decidir quedar-se, juntament amb cinc companys més, per a explorar aquelles regions desconegudes. Aquí trobem de nou una barreja de realitat i ficció; doncs és cert que en el quart viatge de Vespucci van haver-hi mariners (vint-i-cuatro) que van quedar-se. Pedro continua explicant que aquest grup d'homes d'Hytlodeo va recórrer aquelles terres; van desembarcar a Trapobana (l'actual illa d'Sri Lanka) i des d'allà van anar a Calicut (situat a l'Índia) on van trobar naus portugueses que els tornaren a la seva pàtria, Portugal.

Mapa de l'Índia on podem veure l'illa d'Sri Lanka (marro) i la regió de Calicut (vermell).

Després d'aquesta síntesi, More i Rafael són presentats i tots tres comencen a conversar sobre el viatge en qüestió. Hytlodeo i els seus companys van guanyar-se l'afecte dels habitants amb qui van conèixer durant la seva estada amb gran familiaritat, fins al punt de fer-se estimar, i el príncep d'aquells va abastar-los els mitjans necessaris per a continuar el viatge per terra i mar, a més d'un guia fidel que els conduïa a altres prínceps. Aquells dies de trajecte van trobar ciutats riques i repúbliques molt poblades i ben governades. Tot i així, l'inconvenient d'aquesta exposició és que More no recorda els noms de la nació ni del príncep

³ Navegant italià que va treballar al servei del regne de Portugal i de la corona de Castella. Se'l va considerar el primer europeu en comprendre que les terres descobertes per Cristòfor Colom conformaven un nou continent; per aquesta raó el cartògraf Martin Waldseemüller en el seu mapa de 1507 va utilitzar el nom d'Amèrica en el seu honor com designació per al Nou Món. El relat sovint fantasiós i contradictori dels seus viatges l'han situat com una de les figures més controvertides de l'Era de l'exploració.

esmentats per Rafael; és a dir, els lectors desconeixem l'ubicació i la realitat d'aquesta regió descrita.

Continuant amb la narració del viatge, Rafael ens parla dels seus habitants, grans coneixedors de la mar i del cel (és a dir, són grans navegadors); tanmateix, coneixen i aprenen a emprar la brúixola gràcies a Hytlodeo. Tenen bona salut i estan sàviament governats; tot i tenir algunes institucions poc raonables, en tenen moltes altres que podrien corregir els abusos propis de les ciutats, nacions i regnes de la realitat de More. Aprofitant aquest detall, l'autor deixa entreveure la crítica de la seva societat.

És ara quan apareix per primer cop la paraula *utòpics* per a referir-se als habitants dels quals escriurà a continuació. Torna a dir que són paraules de Rafael (com va fer a la carta del pròleg de l'obra) per exposar l'anàlisi dels costums, les normes i els errors utòpics i dels seus contemporanis; el millor que havia vist Hytlodeo en uns i d'altres; el profund coneixement de lleis de cadascun dels diversos països d'aquesta república utòpica, com si Rafael hi hagués viscut tota la vida. És a dir, remarca la precisió dels fets narrats al llarg de l'obra.

Ara s'obre el primer debat sobre les normes i costums regits per la societat de l'època de More; el diàleg comença amb les intervencions de Pedro i Hytlodeo. El primer es mostra sorprès pel fet que el segon no hagi entrat al servei de cap rei per a qui la seva erudició hagués estat de gran ajut, a canvi d'una bona vida de comoditats. Però Rafael no troba necessari haver de servir un monarca per a poder divulgar els seus coneixements i benevolència, cosa que ja ha fet essent jove i estant sa amb els seus parents i amics; Egido aclara que no es refereix a servir ningú, sinó a facilitar la vida a una societat. La següent objecció d'Hytlodeo és el fet que no vol entrar a formar part d'un procediment que repugna la seva persona ja que ell és feliç amb la vida que duu. És aquí on intervé More directament en el diàleg, per primer cop, manifestant obertament la seva opinió personal sobre el tema debatut. Thomas veu clarament que Rafael no vol ni riquesa ni poder, aspecte que respecta, però que troba que per a la seva personalitat generosa i de filòsof seria correcte també sacrificar el seu estat personal, dedicant la seva intel·ligència i activitat de negocis públics al servei d'algun rei. Veiem doncs, el sacrifici d'una llibertat personal pura davant un ajut a una col·lectivitat per part de More. Aquest segueix comparant el poder d'un príncep o d'un rei com una font que mai s'atura, d'on neixen tots els béns i mals d'un poble.

Cal recordar el fet que el mateix Thomas More treballava al servei de la Cort d'Enric VIII i, per tant, en aquesta primera exposició de diferents punts de vista, es veu clarament l'opinió de l'autor sobre el fet de col·laborar en la recerca del bé comú mitjançant la intervenció sota la protecció d'un monarca.

[Els consells dels reis](#)

Però l'il·lustre Rafael té un sòlid argument davant d'aquestes fermes paraules, que divideix en dos parts. Primer justifica que mai podria contribuir al bé públic estant al servei d'un príncep ja que aquests prefereixen les conquestes de nous regnes, per bons o dolents mètodes, abans que governar aquells que ja en

posseeixen. A més, entre els consellers d'un rei és ben difícil fer-se escoltar; uns menyspreen les opinions alienes i els altres només valoren les pròpies; i quan es troben davant d'una realitat que no volen acceptar, recorren a l'argument que "*els avantpassats ja ho feien així. A cas pretenen igualar la seva saviesa?*", com si el fos perillós que un home fos més savi que aquests. Apareix així una crítica al sistema monàrquic anglès, en boca de Rafael, sota el context que ell havia estat al servei del rei d'Anglaterra abans de la insurrecció de Cornualles del 1479 contra Enric VII (un altre fet històric real relacionat amb el personatge fictici).

A continuació, Hytlodeo comparteix la conversació que mantingué amb el pare John Morton, cardenal-arquebisbe de Canterbury i en aquell temps lord canceller d'Anglaterra. Aquesta conversa donarà fi al *Llibre Primer d'Utopia*.

[La sobretaula del cardenal](#)

Rafael explica que tot començà un dia, assegut a la sobretaula del cardenal Morton amb un convidat laic que coneixia molt bé les lleis del regne d'Anglaterra. Aquest va lloar el sistema de justícia que s'hi duia a terme i gràcies al qual els lladres eren penjats; tot i així, no entenia què movia tanta gent a delinquir. Aleshores, Hytlodeo va respondre amb total llibertat.

[El robatori i la pena de mort](#)

Rafael troba la pena de mort un càstig excessiu per robar, a més de contrària per a l'interès públic; doncs cap càstig evitarà que robin aquells que no tenen cap altre medi de subsistència. El laic diu llavors que per això existeixen l'artesanía, l'agricultura, per tal de permetre'ls guanyarse la vida honradament; però Hytlodeo continua el seu discurs. Primer n'exclou als soldats que tornen de les guerres mutilats o malalts, ja que les guerres només succeeixen intermitentment. A continuació, es centre en els nobles, que no tenen cap ofici i viuen envoltats de riquesa i moguts per l'ambició d'aconseguir-ne més poder se la juguen fins al punt d'arruinar-se i haver de demanar almoïna. A més, quan els qui treballen per a ells es posen malalts són acomiadats, com ho són quan l'amo mor i l'heure no pot mantenir-los. Aquesta gent, només troba com a opció de viure el robatori perquè ningú no vol contractar ni malalts ni nobles que mai han treballat i no saben fer res.

A aquestes paraules el laic respon que hi està d'acord, i que cal protegir als artesans i camperols pel fet que ells són la força de l'exèrcit a les guerres. Rafael diu llavors que també cal protegir els lladres ja que ells també són bons combatents. Seguidament es mostra contrari als militars i haver de mantenir-los pensant en futures guerres, i defensa la pau per damunt d'aquestes :
"No em sembla que pugui beneficiar a la comunitat mantenir una infinita multitud d'aquesta gent [militars], que infesta la pau, sols per l'eventualitat d'una guerra que no tindreu si no la voleu, quan la pau mereix que li prestem tanta atenció com la guerra".

A continuació, Rafael rebela l'única raó de que hi hagi tants lladres.

La cria d'ovelles

Hytlodeo explica extensament la causa de tants robatoris trobant-ne l'origen a tots els llocs del regne on s'obté la llana més fina i preuada. Allà, els senyors, cavallers o abats, no satisfets amb els antics beneficis dels seus dominis, sense ésser útils per a la societat, no deixen lliure cap parcel·la per als conreus ni per a habitatges. D'aquesta manera totes les famílies que hi vivien treballant la terra, famílies que són més nombroses que no pas riques, es veuen obligades a emigrar. Abandonen les seves llars i no troben on refugiar-se. Llavors sols els queda robar i ser penjats o bé vagabundejar i ser empresonats perquè no treballen; però tampoc ningú vol contractar llauradors quan no hi ha terres que llaurar. Són moltes mans per a fer la feina que un sol pastor pot fer: només en cal un per pasturar els ramats en una mateixa terra que abans havia necessitat moltes mans per a ser llaurada.

Com a conseqüència, el preu del menjar i el de les llanes ha pujat. Després d'això, però, una malaltia va endur-se infinit número d'ovelles. Segons Rafael, aquesta malaltia semblava un càstig diví, tot i que hauria d'haver estat dirigit a les persones i no als animals. Veiem així la personalitat religiosa de More i la seva creença en la justícia divina.

Aleshores, encara que el nombre d'ovelles tornés a augmentar, el preu no disminuiria perquè la venda de llana només estava en mà d'unes poques persones riques sense necessitat de vendre. De la mateixa manera, la resta d'espècies de granja s'han tornat més cares i ningú s'ocupa de la seva cria per la destrucció de terres.

A continuació, proposa solucions per tal d'evitar l'agreujament d'aquesta situació com, per exemple ressuscitar l'agricultura i crear manufactures de llana per fer nèixer una activitat honesta on pugui trobar ocupació útil aquesta població.

Per finalitzar, Rafael parla de la pèsima educació que reben els nens per tal d'acabar tornant-se lladres a l'edat adulta i ser castigats per aquest delictes. Morton pregunta a Rafael per què considera que el robatori no deu castigar-se amb l'última pena; quin altre càstig considera més apropiat per a l'interès públic; i com es podria evitar que n'hi haguessin.

Hytlodeo primer aclareix la seva contrarietat absoluta a l'injust càstig de treure la vida pel fet d'haver pres diners; no creu que tots els béns del món es puguin comparar a una existència humana. Després, a l'hora de parlar del dret a executar la pena de mort exposa la contradicció d'aquestes lleis humanes amb les divines, evidenciant que Déu no hi estaria d'acord. Recorda el cas dels romans que castigaven els condemnats a treballar a les mines i pedreres durant tota la vida. Llavors justifica que amb aquest càstig per als robatoris

també s'estimula indirectament als lladres a cometre assassinats ja que si després d'una robatori maten els testimonis eviten la seva pròpia mort.

Rafael proposa ara dur a terme a Anglaterra el mètode que va observar a un poble de Pèrsia. Es tracta d'una població gran i ben governada; regida per les seves pròpies lleis; amb la garantia d'un tribut anual que paguen al rei dels perses. Es donen per satisfets amb els fruits de les seves terres, per això mai surten dels seus territoris, ni tampoc d'altres hi van; són fidels a les tradicions de la seva nació; no es preocupen d'eixamplar fronteres; les muntanyes que els envolten i el tribut que paguen a l'extranger els protegeixen de qualsevol agressió; no disposen de servei militar; viuen en honest benestar més que en l'esplendor; són més feliços que els nobles i els il·lustres; i només són coneguts pels seus veïns. Disposen de dos solucions davant els robatoris. En tots dos casos, els lladres són obligats a retornar l'objecte robat al seu propietari –doncs el príncep no té més dret que el lladre a posseir l'objecte en qüestió- o bé, en cas de pèrdua, es calcula el preu i s'extreu la quantitat dels béns del lladre; allò que resta és per a la seva família ja que ell es condemnat a treballs públics.

En el primer cas, si el robatori no ha estat relacionat amb cap altre delictes, el lladre no serà empresonat ni encadenat; essent lliure, es dedicarà als treballs d'utilitat pública. Aquells que es neguin o siguin ganduls hauran de dur cadenes i rebran cops; els qui treballin amb bon ànim no seran maltractats; només se'ls tanca als dormitoris durant la nit, després de passar llista; estan ben alimentats; serveixen al bé comú; i poden rebre almoïna ja que el poble es misericordiós. En canvi, en el segon cas, els lladres no duen a terme cap bé públic, sinó que qualsevol particular pot llogar-los com a mà d'obra, per dies, en el mercat, per un preu una mica inferior al de la mà d'obra normal i a més, el particular, té dret de colpejar els ganduls. Així, als condemnats mai els manca el treball i obtenen el necessari per a viure.

Tots porten un vestit d'un color especial i no els tallen el cabell, exceptuant la part superior de les orelles, una de les quals ha estat lleugerament retallada. Tots poden rebre per part dels seus amics aliments, begudes i vestits del color determinat; però un regal de diners té com a consqüència la mort de qui ho fa i de qui els rep; tampoc és permès als condemnats, o esclaus, dur armes. Cada regió marca els seus esclaus amb una senyal diferent i es castiga amb la pena de mort treure-se-la, sortir de les fronteres o parlar amb un altre esclau. Un projecte de fuga proporciona la mort de l'esclau, o bé la pèrdua de la llibertat, quan es tracta d'una persona lliure; si aquest és denunciat, qui ho fa obté com a recompensa diners, si és un home lliure, o la llibertat, si es tracta d'un esclau. En aquest punt, Rafael defineix aquest poble com posseït de l'idea d'humanitat i de conveniència pública.

Continua dient que els lladres no tornen a robar més: no estan armats; si tingués diners destacaria el seu nou acte; si és capturat, l'espera el càstig; no té esperances de fugir degut al color de la seva roba i la retallada de l'orella. A més, ningú desconfia d'ells i són uns excel·lents guies. Tampoc poden conspirar contra l'ordre establert: no poden reunir-se ni conversar entre ells, ni saludar-se, ni compten amb els seus amics ja

que és més profitós denunciar aquest secret que guardar-lo. Sempre poden tornar a la llibertat si es comporten de manera obedient i resignada, fet que passa anualment.

Per l'efectivitat d'aquest sistema, Hytlodeo no entén quins problemes podria comportar a Anglaterra; el laic li respon que aquest causaria la màxima perturbació de l'Estat. Pel seu costat, el cardenal Morton creu que el sistema exposat per Rafeal sí que es podria dur a terme, com a prova, amb aquells homes empresonats i condemnats a mort; doncs si funcionés salvarien la vida, o pel contrari moririen de totes formes. Finalment, Morton afegix que també podria aplicar-se als vagabunds, contra els qui totes les lleis dictades fins llavors no han fet efecte. Tots els que es trobaven reunits van lloar les opinions del cardenal.

Amb tot aquest discurs veiem una proposta de More contra la pena de mort, a més del tracte que rebien els homes de gran prestigi (les lloances al cardenal) i el poc cas que es feia a les paraules d'aquells que no eren considerats tan il·lustres per qui els desconeixien (com passa amb el gran discurs d'en Rafael).

[Interval del bufó i el frare](#)

Després d'haver parlat sobre lladres i vagabunds, només quedava trobar remei als malalts i als vells que es trobaven immersos en la indigència i no podien guanyar-se la vida treballant.

El bufó proposa que siguin repartits entre els convents benedictins, per a convertir-los en el que els frares anomenen llecs; i mana que totes les dones siguin monges. Davant d'aquest disbarat, que és pres seriosament per part dels presents, el frare es queixa de la falta d'atenció cap a ells. Com a contraatac, el bufó diu que ja n'han parlat quan comentaven com resoldre el

problema dels vagabunds. Veiem aquí, doncs, una forta discussió entre el bufó contra el frare, que acaba amb el comiat del primer d'aquella sala.

Ara sortim del record de Rafael sobre aquella sobretaula, i tornem a llegir les paraules que van intercanviar Hytlodeo y More inicialment. Primer en Rafael es disculpa per la seva extensió; tanmateix, veia la curiositat i l'atenció amb què More l'escoltava; seguidament, es queixa de nou del fet que els comensals s'havien mostrat a favor de les seves paraules només quan el cardenal ho havia fet públicament. Per això no vol formar part d'una Cort on aquesta seria l'atenció que rebria.

Thomas More agraeix la narració sobre la trobada amb el cardenal ja que ell fou educat al seu palau durant l'infantesa, destacant de nou un aspecte real enmig de la ficció del diàleg. Però More no es rendeix i continua intentant convèncer Rafael que si mai treballa al servei d'un príncep no podrà ajudar al bé públic. I per reforçar els seus arguments parla sobre l'opinió de Plató que només seran feliços els estats quan els filòsofs es converteixin en reis o els reis en filòsofs; i què lluny és aquesta realitat si els primers es neguen a

donar consells als monarques. La resposta d'Hytlodeo és, un cop més, reforçada per un exemple detallat: el cas de la França del seu temps, que es centra més en els assumptes territorials que no pas en els interns.

Per recalcar la seva exposició, posa l'exemple d'un altre poble que ha conegut, situat davant l'illa d'Utopia (primer cop que apareix explícit el nom de l'illa), els acorians. Aquests homes van dur a terme una guerra perquè el rei volia la successió del tron del regne veí. Quan el van conquerir van adonar-se que era tan cansada la tasca de conservar-lo com d'apoderar-se'n, ja que tots els problemes comuns a una regió (revoltes, manteniment de l'exèrcit, fam, assassinats, saquejos) es multiplicaven, a més d'afegir la ignorància de les lleis degut a que el rei dividia la seva atenció en dos regnes que no podia abastar. Quan els acronians van veure que els problemes només anirien en augment, es reuniren en assemblea i, respectuosament, van proposar al rei l'alternativa de triar un sol regne i deixar l'altre en mans d'un príncep que, després de ser escollit, fou exclòs del poder. De nou és evident que si Rafael recomanès al monarca estimar els seus súbdits i fer-se estimar, viure entre ells i manar amb dolçor, deixar en pau altres i regnès conformant-se amb el que posseeix, etc., no seria escoltat. Les respostes dels diferents consellers serien tan diverses com els seus interessos personals, impedit així arribar a cap acord.

Els jutges opinen diferent sobre els assumptes més clars i les veritats són debatudes, donant ocasió al rei per a interpretar la llei al seu favor, segueix Hytlodeo; la vergonya i la por s'encarreguen de decidir l'opinió dels restants i finalment la sentència surt del tribunal.

I continuant amb el seu discurs, Rafael parla sobre aspectes polítics i econòmics a partir de les idees de Crass: cap rei que tingui un exèrcit tindrà mai els diners suficients; aquest no pot cometre cap injustícia; és propietari absolut de tots els béns i fins i tot de les persones; com menys posseeixin els seus súbdits, millor per a ell, doncs la seva seguretat recau en què el poble no gaudeixi ni d'excès de riqueses ni de llibertats, ja que aquestes coses fan que la gent sigui més impacient per a soportar mandats rigurosos i injustos i, al contrari, la misèria i la pobresa debiliten els ànims i els fan pacients, ofegant tot esperit rebel dels oprimits.

De nou, sorgeix la hipòtesi de que Rafael s'expressès davant del rei per tal de dir que troba vergonyós un rei que es preocupa més d'enriquir-se a sí mateix que al seu poble. Un rei, continua, ha de vetllar per la prosperitat del seu poble més que per la seva pròpia; aquells que pensen que la misèria del poble és una garantia de pau s'equivoquen ja que els pobres són precisament els millors revolucionaris, els que no tenen res a perdre.

El següent personatge històric a qui recorre More per als arguments que dirà Rafael és Fabrici, el qual deia que preferia manar als rics que ser ric; això es deu a que quan un monarca viu luxosament i envoltat de plaers, alhora que al seu voltant tot són laments i gemecs, és perquè en realitat cuida una presó i no un regne.

Per posar punt final a aquesta part, Hytlodeo creu que el més convenient seria que el rei visqués honestament amb allò que li pertany, adaptant els luxes als ingressos del poble, contenint els crims i preveient-los mitjançant prudents institucions con comptes de deixar-los créixer per a castigar-los després; no ha de ressuscitar sense motiu cap llei antiga que hagi estat abolida; i mai haurà de demanar, per cap delictes comès, quantitats massa elevades de diners per a una sola persona.

[Els macariens](#)

Continuen apareixent habitants propers a Utopia amb sistemes ídíllics de lleis. Ara és el torn dels macariens: el seu rei és obligat per jurament a no posseir mai més de mil lliures d'or, ni la suma equivalent en plata. Aquesta llei fou instaurada per tal d'evitar l'acumulació d'un tresor tan gran que provoqués la misèria del poble; doncs aquesta suma és suficient en cas d'haver de lluitar, i no permet envair altres regions.

I, quan intervé, More mostra clarament la incapacitat pragmàtica d'una utopia en la vida real dient que no troba cap utilitat al fet de discutir aquesta mena de fets i consells quan és segur que mai seran acceptats.

[Filosofia escolàstica i filosofia política](#)

D'acord amb aquesta opinió de Thomas, Rafael prova que no hi ha lloc per a filòsofs dins la Cort. More, però, debat que aquesta és la realitat de la filosofia escolàstica; però existeix una altra filosofia més socialble (la filosofia política), que coneix com funciona el món i sap adaptar-s'hi, i que és aquesta la que Hytlodeo ha de practicar. Encara que no pugui desarrelar les opinions dolentes ni corregir els defectes habituals, no ha de desentendre's de l'Estat i abandonar. A més, independentment de les diferents opinions que l'envolting, ha d'esforçar-se en intentar millorar tot allò que consideri. Tractant encara el mateix assumpte, More situa aquests procediments utòpics en un futur possible, contradient l'anterior opinió de la impossibilitat d'una utopia en la vida real.

Ara Rafael situa la República platònica al mateix nivell que els utòpics fent servir tots dos referents com a exemple d'allò que seria ideal. Torna a remarcar la seva contrarietat a la propietat privada, com en les dos classes superiors de l'Estat ideat per Plató.

Llavors, parla sobre la modificació de les lleis divines per part del homes, com una corrupció dins la religió mateixa i no sols de l'Església, ja que aquests canvis només alleugereixen la consciència dels homes que se'n beneficien.

[Les institucions d'Utopia](#)

Continuant amb el diàleg, Hytlodeo parla ara sobre les poques lleis que calen als utòpics per garantir un govern excel·lent, on el mèrit és recompensat i la distribució igualitària permet que tothom gaudeixi de l'abundància de totes les coses. Dóna la raó a Plató quan va dir que l'únic mitjà de salvar un poble era la igualtat de béns, cosa que serà impossible mentre existeixi la propietat privada. Ja ha quedat evidenciat la

importància que dóna l'autor a la propietat privada com a impediment per a la millora de la societat. Segueix dient que sovint els més pobres -que són modestos, sencills i més profitosos per a l'Estat que per a ells mateixos- són més dignes de la fortuna que no pas els més rics, ja que aquests són immorals, rapaços i inútils.

La resposta de More és que ell no podria viure feliç on totes les coses fossin comuns perquè no existiria l'estímul del guany propi i es descansaria sobre l'activitat dels altres. Tampoc imagina quin lloc ocuparien els magistrats entre homes que no acceptessin cap distinció entre ells i els privessin de la seva autoritat i respecte. Rafael comprèn aquesta postura, ja que Thomas no ha viscut amb ell a Utopia durant cinc anys, contemplant les seves costums i institucions: rebel·la que l'únic motiu del seu retorn és donar a conèixer aquest nou món.

Després del llarg silenci, Pedro Egido pren la paraula per a dir a Hytlodeo que no és tan fàcil convèncer sobre l'existència d'una nació millor governada que les que coneixen ja que aquestes, gràcies a l'experiència, estan molt avançades. Tanmateix, Rafael parla de les cròniques d'Utopia, que són tan antigues com les seves.

Introdueix molt breument la història del utòpics, els quals tot i no ser tan enginyosos com ells, estan molt més avançats en activitat i indústria. Mai han sentit a parlar del món dels interlocutors del diàleg. Fa més de mil dos-cents anys una nau naufragà a les seves costes. Alguns egipcis i romans van arribar-hi així i no van sortir-ne mai. Dels romans van aprendre les arts i els oficis; i del recent viatge protagonitzat per Rafael n'han obtingut les seves millors invencions. Al contrari, a la societat en què viuen els conversadors li costarà molt adoptar la superioritat de les seves institucions.

Finalment, More estableix l'ordre de totes les característiques utòpiques que demana a Rafael que expliqui amb detall, com si fos l'índex del segon llibre: descripció de l'illa, dels camps, rius, ciutats, homes, costums, institucions, lleis i tot el que pugui ser d'interès, sense preocupar-se de la brevetat o extensió amb que ho faci; doncs els interessa -a ell i a Pedro- tot el que Hytlodeo pugui explicar.

2.1.2.3. Llibre segon

El segon llibre, on es descriu purament aquest país meravellós, va escriure's un any abans que el primer, i segurament va coincidir amb el temps que l'autor va deixar l'ambaixada. Gràcies a aquest fragment, More s'alinea a la cadena de forjadors d'impossibles ensomnis polítics que havia començat Plató amb la seva *República*.

El segon llibre d'*Utopia* s'anomena, a més de *Llibre Segon*, "*De la relació que va fer Rafael Hytlodeo de l'òptim estat d'una república, per Thomas More, ciutadà i vescomte de Londres*". Just quan comença aquest

segon llibre es veu la gran diferència formal respecte al primer: ara ja no és tracta d'un diàleg, sinó d'una narració descriptiva de la societat i els costums d'Utopia, així com el paisatge. D'aquest manera es produeix un allunyament del narrador, que serà en Rafael.

Descripció de l'illa

La primera semblança clara amb Anglaterra és el fet que Utopia també sigui una illa. Aquest tret també es deu a que l'obra està escrita en època de desobriments, viatges colonials, pirateria, auge del comerç marítim, etc.

⁴Descripció geogràfica

La descripció de l'illa, doncs, comença pels aspectes físics i geogràfics: té uns 805 km de perímetre i forma de lluna en quart creixent; entre els dos extrems que formen un estret de 18 km hi ha un golf, protegit per muntanyes, semblant a un llac i que fa la funció de port. Tot i així, hi ha roques ocultes sota l'aigua que són perilloses per a tots els navegants que no són originaris d'Utopia; arribar-hi per mar no és gens fàcil ni segur. L'altra cara de l'illa també està protegida per mitjans naturals o artificials per tal d'evitar qualsevol desembarcament.

Abans de ser una illa, però, aquell país –anomenat Abraxahavia– havia sigut una península; llavors Utopo el va conquerir, va donar-li el nom i va introduir-hi la cultura i la urbanitat. Ell va manar tallar l'istme que l'unia amb el continent per tal de protegir Utopia dels pobles veïns.

A l'illa hi trobem cinquanta-quatre ciutats magnífiques i espaioses, amb la mateixa llengua, costums, organització i lleis, com també la mateixa distribució i aspecte en la mesura que ho permet el lloc.

Els utòpics

Cada any, tres ancians experimentats de cada ciutat es reuneixen a Amaurota, que és la ciutat principal, per tractar qüestions comuns a tot el país. Cap ciutat vol augmentar el seus límits ja que els utòpics es consideren simples conreadors, i no propietaris, de les seves terres. És a dir, no existeix la idea de propietat privada: aquesta és la primera semblança respecte a la concepció platònica sobre l'Estat ideal.

L'agricultura

Cada família agrícola es compon com a mínim de quaranta homes i dones, als que s'hi afegeixen dos

⁴ El Segon llibre és molt més extens i acurat en quant a la descripció de tots els trets d'Utopia, per això he separat en diferents apartats temàtics cadascun dels subtítols de l'obra que abarquen tants aspectes diferents.

esclaus; aquesta és dirigida per una pare i una mare experimentats i respectats. Per cada trenta famílies hi ha un prefecte o filarca. Cada any tornen a la ciutat vint membres de cada família dels que ja han estat dos anys al camp i són substituïts pel mateix número de nouvinguts de la ciutat, els quals aprenen les tasques agrícoles durant l'any següent, amb l'ajut dels que més en saben. Els nouvinguts, al mateix temps, instruiran els que arribin el proper any, evitant així que tots siguin alhora agricultors principiants i que la collita pateixi per falta d'experiència. És a dir, el concepte de *família* no es correspon al de la societat occidental, sinó que és substituït per aquesta idea de unió per tal de col·laborar: tampoc a la *República* de Platò ni els reis-filòsofs ni els guerrers poden tenir cap mena de família per poder dur a terme justament les seves tasques.

Tot i que aquest canvi de camperols es realitza cada any per tal que ningú es vegi obligat a portar durant més temps contra la seva voluntat una vida molt dura, molts d'ells, a qui agraden les feines del camp, demanen restar-hi uns anys més.

Els camperols cultiven les terres, crien animals, tallen llenya i transporten els seus productes a la ciutat, per terra o per mar. Tots els excedents els reparteixen entre els veïns, i tot els que es necessita al camp i no s'hi troba és demanat a la ciutat i els magistrats d'aquesta l'entreguen sense dificultats i sense rebre res a canvi. Cada mes es reuneixen per a celebrar un dia de festa.

La ramaderia

Crien moltíssims pollastres i els ous es coven en grans quantitats per mitjà de calor constant, però no ho fan les gallines. Els utòpics cuiden pocs cavalls ja que només els fan servir per als exercicis equestres de la joventut; en canvi, reserven els bous per a totes les feines de llaurar i transportar, ja que són animals més pacients, estan menys exposats a enfermetats i serveixen d'aliment.

De les ciutats d'Utopia i especialment d'Amaurota

Per començar, Rafael aclara en el seu relat que qui coneix una ciutat d'Utopia les ha vist totes degut a la seva semblança, però descriura Amaurota perquè n'és la més digna, la seu de l'Assemblea, i aquella on ha viscut durant cinc anys.

El riu Anhidro

Amaurota, de forma quadrada, s'extén fins al riu Anhidro. Aquest riu neix en una modesta deu, però altres rius el fan més gros i desemboca a l'oceà, amb un corrent ràpid. Amb la marea alta, les onades salades omplen el seu jaç i empenyen cap amunt l'aigua, corrompent-la amb la seva salinitat. Tanmateix, a l'alçada en què travessa la ciutat recobra la seva dolçor.

La ciutat està unida a la riba oposada per un pont fet de magnífics arcs de pedra, situat en el punt més allunyat del mar. Tenen també un altre riu, de poc cabal, però suau i agradable. Els amaurotans han unit amb fortificacions als murs de la ciutat la font d'on neix, que és a prop, per tal que en cas d'atac enemic el

seu curs no pugui ser interromput o desviat ni l'aigua enverinada. L'aigua és dirigida en diverses direccions, fins la part baixa de la ciutat, i quan el terreny no ho permet, es recull l'aigua de pluja en grans cisternes. Els utòpics beuen vi de raïm, o sidra de pomes o peres, així com aigua més que pura, barrejada amb mel i regalèssia, que és força abundant.

Disseny de la ciutat

Un mur alt i gruixut, amb abundants torres i baluards, envolta la ciutat. Un fossat sec, ample i profund, ple d'esbarcers i espines, rodeja la muralla per tres costats; al quart costat, el mateix riu fa la funció de fossat.

Els carrers són traçats de manera que facilitin el trànsit i es protegeixin dels vents; els edificis formen dues línies contínues enfrontades per les façanes al llarg de cada carrer. Els carrers tenen sis metres d'amplada i darrere de cada casa s'extenen grans horts, tancats per tots costats per les parts posteriors de les cases. No existeix cap mansió que no tingui una porta al carrer i una altra a l'hort. Les dos fulles de cada porta s'obren amb una simple pressió de la mà i es tanquen soles; hi entra qui vol, ja que no existeix res privat, i els habitants canvien de casa per sorteig cada deu anys.

Els utòpics s'ocupen molt dels seus horts; s'hi troben els arbres fruiters, plantes, vinyes i flors més bells i amb millos rendiment. Això és a causa de la gran afició que senten i dels concursos que celebren entre carrers.

Al principi, les cases eren fetes humilment com si fossin cabanyes o barraques, construïdes de qualsevol manera amb fustes i parets de fang. Actualment totes les cases tenen tres pisos de sostre pla, recoberts amb argamassa barata que els fa més resistents al foc i als mals que no pas el plom. Les parets exteriors són de pedra, de guix o de maó; i les interiors són de guix. Posen vidre a les finestres per no deixar passar el vent; a vegades posen un teixit molt fi, impregnat d'oli translúcid o d'àmbar que deixa passar més llum i pretegeix millor del vent.

[Dels magistrats](#)

Cada grup de trenta famílies tria anualment entre els seus membres un magistrat, anomenat *sifogrant* en l'idioma antic i *filarca* en el modern. Al cap de deu sifogrants hi trobem el *protofilarca*, anteriorment conegut com *traníbor*. Els dos-cents sifogrants trien, sota jurament i mitjançant un vot secret, un príncep d'entre quatre candidats proposats pel poble i recomanat pel Senat. El príncep és un magistrat vitalici, excepte quan és sospitós d'aspirar a la tirania. Els traníbors són escollits anualment; i els magistrats es renoven cada any.

Cada tres dies, es reuneixen en consell amb el príncep, deliberen sobre els negocis públics i debaten prudentment les divergències entre particulars, quan es produeixen, que és ben rar. Dos sifogrants assisteixen sempre a les sessions del Senat, se'ls canvia cada dia, i vetllen per a que no es decideixi res que abarqui la cosa pública que no hagi estat prèviament discutida pel Senat amb d'antelació.

Deliberar sobre els negocis de l'Estat fora del Senat o dels comicis públics es castiga amb la pena capital. Així, tota qüestió que es jutja d'alguna importància és enviada a l'Assemblea dels sifogrants; aquests, després d'haver consultat amb les seves famílies, deliberen entre sí, i exposen la seva opinió al Senat. A vegades, la qüestió es porta al consell general de l'illa. Finalment, el Senat estipula que mai es dicuteixi una proposició el mateix dia que es presenta.

[Dels oficis](#)

[Vesitmenta](#)

La forma dels vestits és la mateixa a tota l'illa, invariable per a totes les edats; només es diferencien un sexe d'un altre i els solters dels casats. Els vestits permeten la major llibertat de moviments al cos, al que protegeixen contra el fred i la calor, i cada família confecciona els seus.

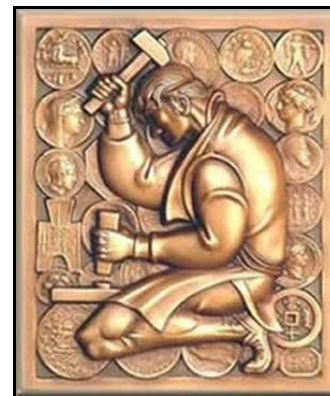
Durant les hores de treball, porten vestits de cuir o de pells que duren set anys; en públic es posen capa curta que cobreix aquells vestits grollers. El color, que és el natural de la tela, és uniforme a tota l'illa. Així calen menys draps de llana que a qualsevol altre lloc, resulta més barat i la tela de lli, que requereix menys feina, s'empra més que a altres països. A la tela només se li valora la blancor i als draps la seva neteja; no s'hi dona cap importància a la finor del teixit.

Els utòpics, doncs, es contenten amb un sol vestit, que els dura uns dos anys, ja que amb més d'un ni es veurien millor protegits contra el fred ni el teixit els faria semblar més elegants.

[Oficis](#)

L'agricultura és l'ocupació comú a tots els utòpics, homes i dones, del coneixement de la qual ningú és exempt: tothom n'aprèn des de la infància, sigui mitjançant l'educació escolar o bé les pràctiques en forma de joc als camps de la ciutat, on els nens no es limiten a observar sinó que imiten allò que veuen.

A més a més, aprenen l'ofici que vulguin: teixir llana i lli, obres de paleta, artesanía, ferreria o carpinteria. Tots aprenen algun d'aquest, homes i dones, però com les segones són més dèbils –primera distinció de l'obra entre homes i dones- s'encarreguen, generalment, dels oficis menys pesats. La majoria s'inicia en els oficis dels seus pares, però si algú vol fer-ne un altre és adoptat per alguna de les famílies que l'exerceixen, com a mestres i nou pare de família. A més, si algú que ja sap un ofici en vol aprendre un altre té la mateixa possibilitat; després en triarà el més necessari en aquell moment.

L'horari dels utòpics

Els utòpics celebren com a festius el primer i l'últim dia de cada mes i cada any –dividit en tres mesos segons el curs de la Lluna, calculant l'any per el recorregut al voltant del Sol.

La funció principal dels sifogrants és vigilar que ningú s'entregui a l'ofici, sinó que tothom s'hi dediqui a consciència al seu, sense que arribin a esgotar-se com bèsties de càrrega treballant constantment des de la primera hora del dia fins la nit. Això seria pitjor que l'esclavitud si la vida dels treballadors d'Utopia no estigués ben dividida en vint-i-cuatro hores iguals, tenint en compte el dia i la nit, i destinant sis hores a treballar: tres al matí, després de les quals van a dinar; en acabar, descansen dues hores i després treballen tres més fins a l'hora de sopar. Compten les hores des del migdia i se'n van a dormir a les vuit durant vuit hores.

En els intermedis de dinar, sopar i dormir, cadascú ocupa el temps amb alguna ocupació distinta a la del seu ofici i escollida segons les aficions. La majoria d'ells dedica aquestes estones al cultiu de les lletres. A més, durant les primeres hores del matí, es celebren uns cursos públics per aquells que estan triats per a l'estudi. Entre els estudiosos són escollits els sacerdots, els traníbors i el mateix príncep.

Després de sopar passen una hora d'entreteniment a l'estiu als camps i a l'hivern a les sales comuns, amb música o conversen. Els daus i aquest tipus de jocs són desconeguts per a ells, però sí que juguen a dos que s'assemblen als escacs.

Producció

Durant les sis hores laborals no sols dóna temps d'adquirir el que cal per cobrir les necessitats i comoditats de l'existència, sinó que les excedeix.

A tota la ciutat i als territoris veïns hi ha cinc-centes persones, entre home i dones, que tenint forces i edat per a treballar es troben disposades a fer-ho. Entre elles els sifogrants que, tot i que la llei els exigeixi del treball, no tracten d'evitar-ho per estimular als demés amb el seu exemple.

Com tothom es dedica només a oficis útils i calen poques hores de treball, resulta que degut a l'abundància de tots el béns es convoca, de tant en tant, a una multitud enorme d'habitants a fi que es dediquin a la reparació de vies públiques que es trobin en mal estat. Amb freqüència, quan no hi ha necessitat de tant volum de treball, es decreta la reducció de la jornada laboral.

Els magistrats no volen obligar als ciutadans a realitzar contra la seva voluntat un treball innecessari, ja que les institucions d'aquella república tendeixen principalment a llibertar a tots els ciutadans de la servitud corporal en quant ho permeten les necessitats de la comunitat, i a afavorir la llibertat i el cultiu de la intel·ligència, en el qual consideren que consisteix la felicitat d'aquesta vida.

Conservació dels edificis

A Utopia, on tot està ordenat i l'interès públic consolidat, és rar haver de buscar lloc per a les cases noves, ja que els desperfectes es reparen fàcilment i es prevenen els futurs. Els edificis duren molt de temps i els obrers de la construcció ben bé no tenen ocupacions, encara que sempre s'encarreguen d'escalabornar fustes i tallar i quadrar les pedres per tal que les reparacions siguin més ràpides quan arriba l'ocasió.

De les relacions mútues

Una societat patriarcal

La ciutat està formada per famílies constituïdes en grups per vincles de parentiu. Les dones, quan arriben a l'edat per contraure matrimoni, es casen i van al domicili del seu marit; els fills i els néts, és a dir, els homes, continuen en la família i deuen obediència al més ancià dels parents, menys quan els anys hagin debilitat la intel·ligència d'aquest, cas en què el substituiria el successor en edat. Així, el més ancià regeix la família; les dones depenen dels seus marits; els fills dels seus pares, i, en general, els més joves dels més grans. Com es veu, es tracta d'un model molt semblant al matrimoni *cum manu* dels romans.

Regulació de la població

Per tal d'evitar que la població no disminueixi ni augmenti massa, cadascuna de les sis mil famílies de cada ciutat – a més de les que viuen al camp- ha de tenir entre deu i setze fills adolescents –púbbers-; i el número d'impúbbers és indefinit. Això s'aconsegueix enviant a les famílies més petites els fills que sobren de les més nombroses.

Quan la població total d'una ciutat és massa gran, alguns dels seus ciutadans són enviats al continent veí on els indígens disposen de més terres de les que necessiten i que no conreen, hi funden una colònia regida per les lleis utòpiques, i conviden als indígenes a formar-ne part si accepten conviure amb ells. Amb les seves lleis aconseguïen fer fèrtil la terra que els indígens consideraven pobre i malalta. En canvi, els que es resisteixen a viure segons les lleis dels colons utòpics són expulsats dels límits i entren en guerra si oposen resistència. Els utòpics creuen justes aquestes guerres contra els pobles que mantenen incultivades, inútils i desertes les terres i en prohibeixen el seu ús i possessió als que les necessiten per obtenir aliments.

Contràriament, si a algunes ciutats d'Utopia descendeix el número d'habitants repartirien els habitants d'una colònia per omplir-les ja que prefereixen la ruïna de les seves colònies a la disminució de qualsevol ciutat de l'illa.

El comerç de les ciutats

La ciutat es divideix en quatre parts i en mig de cadascuna hi ha un mercat on s'hi troba tot. Hi ha magatzems on cada família entrega els productes del seu treball. Cada pare de família va buscar-hi el que necessita ell i els seus, i s'emporta el que desitgi sense entregar diners ni res a canvi. ¿Per a què servirien els diners en un lloc on hi ha abundància de tot si qualsevol intercanvi monetari significaria l'adquisició de objectes innecessaris? Aquest seria un vici que les institucions de Utopia no permetrien de cap de les maneres; doncs els diners no fan més que demostrar poder i portar, per extensió, problemes de desigualtats socials.

Al costat d'aquests magatzems hi ha els mercats de comestibles: fruits, llegums, pa, peix i tota la carn comestible d'animals de quatre potes i d'aus. Aquests últims han estat netejats d'impureses i brutícies fora de la ciutat, al riu. A més, han estat executats per esclaus perquè els utòpics no toleren que els seus conciutadans s'acostumin a matar éssers vius, ja que aquesta pràctica va minvant la pietat humana. Així, diferencien els caçadors, que maten animals per trobar plaer en la seva mort i en esquarterar-los; i el fet que els esclaus els executin només per cobrir una necessitat. Consideren, doncs, que complaure's en l'espectacle de la mort és propi de bèsties i que la repetició d'aquest plaer fa nèixer el sentiment de crueltat.

Els hospitals

Es preocupen dels malalts, que són cuidats als hospitals públics: n'hi ha quatre a cada localitat, una mica més enllà de les muralles i semblants a petites ciutats. Estan organitzats de forma que no falti res necessari per als malalts; les cures es presten amb dolçor i diligència; els metges s'hi troben constantment; i com ningú és enviat allà contra la seva voluntat, no hi ha a la ciutat cap habitant que, quan emmalalteix, prefereixi ser cuidat a casa.

Les relacions dels sifogrants i les famílies durant els àpats

A cada carrer hi ha els edificis on viuen els sifogrants i les trenta famílies que els corresponen, quinze a cadascun dels costats del carrer, i allà comparteixen els àpats. Els proveïdors de cada edifici van al mercat a una hora determinada i demanen els aliments en quantitat proporcional al número dels seus habitants.

Els esclaus s'encarreguen de totes les feines brutes o pesades del menjador. La preparació i cocció dels aliments i la disposició de la taula va a càrrec de les dones, que es van alternant per famílies. Es col·loquen en tres o més taules, segons el número de comensals. Els homes seuen al costat de les parets; les dones al costat oposats per si es troben malament – com quan estan embarassades- puguin aixecar-se de taula sense molestar i marxar a la cambra de les nodrisses. Aquestes últimes seuen amb els lactants en un menjador especial on hi ha sempre foc, aigua neta i bressols. Cada dona alleta al seu fill, excepte quan la mort o una malaltia li ho impedeix. Quan és així, les esposes dels sifogrants busquen immediatament una nodrissa.

Tots els nens menors de cinc anys viuen a la sala de les nodrisses. Els impúbbers que poden paren taula, i els altres romanen de peu al costat dels comensals en silenci. Mengem allò que els ofereixen sense tenir cap altre moment assignat per als seus àpats. Al centre de la taula principal seuen el sifogrant i la seva esposa, acompanyats per dos ancians del de més edat.

A les taules d'ambdós costats estan asseguts els més joves, seguint després els més vells. Ho fan així per tal que la gravetat i la reverència dels ancians impedeixi la llicència del llenguatge o dels gestos en els joves, ja que tot els que sigui dit o fet a taula és vist des de tot arreu pels veïns.

La distribució del menjar comença donant les millors porcions al ancians, per a honrar-los, i després es fan parts iguals per als restants. Tots els dinars i sopars comencen amb una lectura moral, curta per a que no produeixi avorriment -fet que recorda a la litúrgia eucarística. Després els ancians inicien conversacions honestes, però no tristes ni avorrides. No prolonguen la xerrada durant tot l'àpat, sinó que escolten també als joves i provoquen deliberadament les seves reflexions, per adonar-se de l'enginy i caràcter de cadascú, manifestats al favor de la llibertat del dinar. Cap sopar s'efectua sense música, postre amb llaminadura ni perfums, ja que tots els plaers són permesos mentre no engendrin cap mal.

D'aquesta manera viuen en les ciutats, però no als camps, on es troben més aïllats i dinen tots a les seves cases. A cap família de camperols els manca res; d'elles en procedeix tota la manutenció dels ciutadans.

[Dels viatges dels utòpics](#)

Si algun ciutadà desitja anar a veure un amic d'una altra ciutat, o simplement visitar-la, aconsegueix fàcilment el permís del seu sifogrant i traníbors. Els viatgers marxen en grups, proveïts d'una carta del príncep on consta l'autorització i s'hi fixa la data de tornada. Se'ls facilita un vehicle i un esclau públic que condueix i cuida els bous. No porten res amb ells però res els cal ja que a tot arreu és casa seva.

Si s'aturen més d'un dia a algun lloc, treballen allà el seu ofici i reben la més agradable acollida per part dels artesans d'aquest. Si algú surt espantàniament fora dels límits del seu territori i se'l troba sense cap permís del príncep, l'empresonen com a fugitiu delinqüent i és castigat amb fermesa; si reincideix esdevé un esclau. Si algun utòpic desitja passejar pels camps que envolten la seva ciutat, pot fer-ho amb el permís del pare i el

consentiment del cònjuge, però en qualsevol masia on arribi no li donen aliment si no ho paga amb treball, que es realitza ordinàriament un matí o una tarda.

Oci i ganduleria

Com es veu, no existeix cap motiu d'oci ni pretext de ganduleria, cap taverna, cap cerveseria, ni ocasions de corrupció, ni amagatalls, ni reunions ocultes, sinó que, éssent tots sota les mirades de tothom, es veuen obligats a dedicar-se al treball o a qualsevol entreteniment honest. Gràcies a aquestes costums es produeix l'abundància de totes les coses, i pel fet que aquestes es troben repartides equitativament entre tots, ningú pot ser pobre ni mendicant.

Una gran família

En el Senat amauròtic es reuneixen cada any tres ciutadans de cada ciutat per tractar què fer amb les coses que abunden a cada lloc i les que hi manquen, i s'ordena que la fecunditat de cada província substitueixi l'escassetat d'una altra, gratuïtament, ja que els que donen no accepten res dels que reben les coses. Així tota l'illa d'Utopia forma com una gran família. Aquesta concepció de l'Estat com una família apareix també a Erasme i es repeteix en bona part de la literatura utòpica posterior; aquesta característica permet també fer una crítica per part de More a la societat europea de la seva època, defensant que és possible una col·lectivitat estructurada sobre distintes bases.

Les nostres riqueses: l'or i la plata

Els utòpics no utilitzen cap moneda, sinó que la guarden en previsió d'esdeveniments que puguin ocórrer. Mentre, l'or i la plata amb que s'hi fan allà les monedes no hi tenen cap valor superior al que els hi donà la Naturalesa; els mortals no poden prescindir del ferro, ni del foc o de l'aigua, mentre que l'or i la plata no sereveixen per a cap ús del no poguem prescindir sense pena.

Només la bogeria dels homes els aprecia en raó de la seva raresa. No obstant, la Naturalesa, mare indulgentíssima de la societat utòpica, va posar obertament a la seva disposició totes les coses millors, com l'aire, l'aigua i la terra, alhora que allunyava enormement allò que és va i de cap utilitat.

Amb aquests materials no fabriquen objectes d'orfebreria, perquè si donada l'ocasió d'haver de fondre'ls per pagar els sous als soldats, la gent veuria incorrecte que se'ls privès d'aquells objectes amb els que ja havia començat a gaudir.

L'or i la plata serveixen dins les cases particulars per fer gots de nit i recipients destinats a utilitats més innobles. A més, les cadenes i els pesats grills que es posen als esclaus estan fets d'aquests mateixos materials i tots els condemnats per un crim deshonorós han de dur arrecades a les orelles, anells a les mans, un collar al coll i una diadema als cabells, tot d'or. Així s'encarreguen de totes les maneres que l'or i la plata siguin relacionats amb la vergonya i el deshonor públics.

Recullen, també, perles a les seves costes, així com diamants; no els busquen, però si els troben per atzar els poleixen i decoren amb ells als més petits, els quals, quan creixen, els abandonen. No és un fet estrany perquè els nostres nens i nenes també deixen de costat les nines i les pilotes.

Aquesta valoració contrària de l'or i la plata pot veure's en l'exemple de l'arribada a Amaurota dels ambaixadors anemolians, que van anar-hi per tractar negocis importants mentre Rafael hi estava vivint. Aquesta és de les primeres referències més directes per part del narrador en què ell s'inclou explícitament dins la descripció de l'illa. Els ambaixadors que coneixen els costums dels utòpics i, sabent que entre ells no era valorat vestir sumptuosament, que es despreciava la seda i que l'or era senyal d'infàmia, hi anaven amb aparença molt modesta; però aquest no era el cas dels anemolians. Ells van ser més soberbis que prudents i van presentar-s'hi semblants a divinitats, per tal de meravellar els ulls d'aquells miserables utòpics amb l'esplendor dels seus vestits.

El resultat va ser el riure per part del poble, i reverència als criats creient-los ambaixadors. Passats uns dies, els anemolians van deixar la soberbia i, avergonyits d'haver exhibit els seus vestits i joies amb tanta arrogància, els van abandonar. Més endavant, després d'haver conversat familiarment amb els utòpics, van comprendre les seves idees i costums.

L'educació

Bona part de la població, homes i dones, durant tota la seva vida, dediquen a l'estudi aquelles hores lliures de què disposen. Aprenen totes les disciplines en la seva pròpia llengua, que és rica en vocabulari, no fereix l'oïda, és més fidel que qualsevol altre a l'expressió del pensament i s'utilitza en ben bé tota aquella part del món, menys als altres llocs que estan més corromputs.

No coneixen cap dels nostres filòsofs; tanmateix, han aconseguit els mateixos resultats que els nostres antecessors en música, dialèctica, aritmètica i geometria. A continuació, More satiritza l'obra sobre la Lògica de Pedro Hispano, dient que els utòpics no la coneixen; és a dir, fa entendre que és una part innecessària per a la dialèctica. S'inicia en aquest punt una crítica més directa sobre obres i avenços de la nostra història, sempre dins la narració d'Hytlodeo.

Continua parlant dels utòpics dient que coneixen molt bé el curs dels astres i el moviment de les esferes celestes. Han trobat també, enginyosament, instruments de formes diverses amb els quals determinen amb exactitud els moviments i situació del Sol i de la Lluna així com dels demás astres que són visibles en el seu

horitzó. En quant a la conformitat o disconformitat dels planetes, i tot l'engany sobre l'endevinació per mitjà dels astres, ni tan sols l'han somniat.

Saben predir, gràcies a l'experiència, la pluja, els vents i tots els restants canvis del temps. En canvi, sobre les causes de totes aquestes coses i les mareas, la salinitat dels mars i l'origen i naturalesa del cel i del món, uns sostenen el mateix que els nostres antics filòsofs i d'altres no aconsegueixen posar-se d'acord.

Filosofia i religió

En el mateix àmbit de la filosofia que tracta la moral discuteixen també sobre les mateixes qüestions que nosaltres. Tracten qualitats de l'ànima i del cos, així com dels béns exteriors i de si el terme *Bé* pot ser aplicat a tots ells o només a les dots de l'ànima. Discuteixen sobre la virtut i sobre el plaer, tot i que la seva principal discussió és saber en què consisteix la felicitat humana i si resideix en una o en múltiples coses.

En aquest sentit semblen inclinar-se més del just cap al plaer, en el qual veuen o la totalitat o la major part de la felicitat humana. Acudeixen a la religió, seriosa i rigurosa, però poc rígida i trista, per treure la justificació d'una plaer tan voluptuós. Mai discuteixen sobre la felicitat sense fer referència a algun dels seus principis religiosos, que conjuguen amb la filosofia racional, sense els quals resulta incomplet i dèbil l'anàlisi de la vertadera felicitat.

Creuen en el dualisme; en la recompensa en un altre món; i en viure d'acord amb la Naturalesa, tasca guiada per Déu. També diuen que deuen observar-se no sols els pactes establerts entre particulars, sinó les lleis públiques que tracten del repartiment dels béns de la vida, és a dir, del que és matèria de plaer.

Buscar el propi interès sense violar les lleis de la prudència; buscar a més el benestar general, de caritat, però destruir el benestar aliè per aconseguir el propi, és una acció injusta. I, al contrari, privar-se d'algun avantatge per afavorir els altres és acció humana i benèfica.

Els plaers

D'entrada aclareixen que no és la naturalesa allò que fa plaent unes coses o unes altres, sinó la pròpia perversió humana el que fa semblar dolç el que és amarg.

Classifiquen els plaers vertaders segons diverses espècies, atès si fan referència al cos o a l'ànima. Els de l'ànima són la intel·ligència i el delit que neix de contemplar la veritat. Cal afegir el dolç record d'una existència ben viscuda i l'esperança segura del bé futur. Per l'altre banda, la salut és el major dels plaers del cos. Els plaers de l'esperit, que es consideren com els primers i principals d'entre tots, procedeixen de l'exercici de les virtuts i de la consciència d'una bona vida.

Els utòpics conserven la bellesa, la força i l'agilitat i les fomenten com dons preciosos de la Naturalesa. Cerquen també els plaers de la vista, l'oïda i l'olfacte que la Naturalesa va fer propis i peculiars de l'home – els animals només tenen els sentits per tal de distingir els aliments i comunicar-se entre ells.

El talent dels utòpics

Els utòpics són de cos àgil, viu i més vigorós del que la seva alçada promet. Són gent complaent, enginyosa i activa, amant de l'oci, molt resistent al treball, quan convé. Fins i tot quan no els ve de gust treballar, sí que demostren que són infatigables en l'estudi. Quan van rebre del grup d'en Rafael notícia de les lletres i de les ciències gregues (no semblaven molt interessats en les obres llatines, excepte en les dels historiadors i poetes), fou admirable veure amb quin afany van voler profunditzar en elles amb l'ajuda de les seves explicacions.

Van començar a donar-los algunes lliçons; al grup d'Hytlodeo els va semblar miraculós la facilitat amb que van copiar les lletres, la rapidesa amb que aprenien a pronunciar les paraules i a memoritzar-les, així com a traduir-les amb gran exactitud. De totes formes, la majoria dels seus deixebles no sols desitjaven espontàniament aprendre aquelles disciplines, sinó que havien rebut del Senat l'ordre de fer-ho; doncs havien sigut escollits entre els literats de major enginy i d'edat madura. Així, en menys de tres anys no havia res en la llengua grega que no dominessin i llegien sense dificultat els bons autors. Amb aquesta narració d'en Rafael, veiem que More donava molta més importància a la llengua grega, desprestigiant la llengua llatina.

Hytlodeo segueix amb la suposició que els utòpics ja coneixien el grec perquè probablement n'eren descendents, i la seva llengua, que és ben bé tota persa, conserva vestigis del grec, com per exemple els noms de les ciutats i els títols dels magistrats. Thomas justifica així l'origen de tots els noms que provenen del grec que van apareixent al llarg de l'obra.

Llavors, Rafael els va fer conèixer les obres que va dur al seu viatge: la major part d'obres de Plató; moltes d'Aristòteles; el *Tractat de les plantes*, de Teofrasto –conegut per *Caràcters*, una col·lecció de trenta retrats psicològics-; dels gramàtics, donà obres de Láscaris, ja que no va portar ni Teodoro, però sí els diccionaris de Plutarc i Dioscòrides. Els utòpics van aprendre molt dels llibres de Plutarc i els va agradar molt la gràcia de Llucià. Dels poetes posseeixen a Aristòfanes, Homer i Eurípides i a Sòfocles. Dels historiadors, a Tucídides, Herodot i Herodià. Enmig d'aquest llistat de les obres més representatives de la cultura greco-llatina, apareix per primer cop el nom d'un

dels companys de Rafael, Trici Apinat –nom extret de dues poblacions itàliques, associades humonrísicament, Trica i Apinta-; aquest portava alguns opuscles d'Hipòcrates i la *Microtecné* de Galeno.

Els utòpics tot ho apreciaven. Encara que necessitin la ciència mèdia menys que gran part del món, és la més honorada entre ells i la consideren entre les més belles i útils parts de la filosofia. Amb ajuda d'aquesta exploren els secrets de la Naturalesa, i no sols en treuen admirable plaer, sinó que obtenen a més la màxima gràcia del seu autor i artesà, de qui creuen que, igual que els de la Terra, va exposar la màquina del món a les mirades de l'home, preferint l'home que examina amb curiositat aquesta gran obra i l'admira, a qui, mancat d'intel·ligència com un animal, desprècia estúpid i inmòvil un espectacle tan vast i meravellós.

Així el talent dels utòpics, format pels estudis, s'aplica de manera sorprenent a les invencions tècniques que contribueixen a augmentar les comoditats de la vida. Tanmateix, deuen dos invents a la nostra civilització: la impremta i la fabricació de paper.

[Els visitants](#)

Qualsevol que hi arribi com a visitant, si sobresurt pels seus dons d'intel·ligència o per l'experiència adquirida durant els seus viatges per moltes terres, és rebut amb gran benevolència, ja que els agrada escoltar el que succeeix en el món, i aquest fou el motiu de l'acollida del grup d'en Rafael. Pocs mercaders hi van a negociar; i en quant a les seves exportacions, prefereixen ocupar-se ells en comptes d'encarregar altre gent que ho faci, perquè desitgen conèixer millor els països estrangers i no perdre la costum i la perícia.

[Dels esclaus](#)

Els utòpics no redueixen a la esclavitud ni als presoners de guerra, ni als fills d'esclaus, ni a cap dels que en altres terres són venuts com a tals, sinó aquells el crim dels quals mereix aquest càstig i els que van ser condemnats a mort per algun delictes reconegut en alguna ciutat estrangera.

Els esclaus deuen treballar constanment, a més de dur cadenes. Els del país són tractats amb major duresa perquè els utòpics troben més greu que havent estat educats tan brillantment en el camí de la virtut no hagin pogut abstenir-se del mal. Una altra classe de serfs la constiueix el jornalier d'altres països, pobre i treballador, que prefereix servir a Utopia. És tractat amb bondat i com un ciutadà més. Si vol marxar, ho pot fer amb tota llibertat.

Els que pateixen algun mal incurable els consolen fent-los companyia i conversant amb ells. Si aquest no sols és incurable, sinó que produeix mal i agonia, els sacerdots l'exhorten.

Si algú es suïcida sense causa reputada vàlida pels sacerdots i el Senat, no és considerat digne de la terra ni del foc: el seu cos, privat de tota sepultura, és llençat a un aiguamoll.

[El matrimoni](#)

Les dones es casen a partir dels divuit anys, i els homes n'han d'haver fet quatre més. Si abans del matrimoni l'home i la dona tenen tracte carnal d'amagat, l'un o l'altre és castigat severament i se'ls prohibeix

per sempre el matrimoni, a menys que el príncep els indulti el càstig. També el pare i la mare que han donat asil al delicte a casa seva pateixen gran infàmia per no haver vigilat suficientment. Castiguen amb tanta severitat aquest delicte perquè preveuren que en el futur pocs s'uniran en l'amor conjugal.

A més, a Utopia s'observa amb serietat i severitat, en l'elecció dels cònjuges: la dona, sigui verge o vídua, s'exposa despullada per una honesta matrona i, també, l'home s'exhibeix nu per un home honrat davant la jove. No tots els homes són tan savis que valorin només les qualitats morals, i quan aquests es casen amb dones sàvies, els dots físics no deixen d'afegir valor a les qualitats espirituals. És evident que sota aquelles vestimentes pot amagar-se una deformitat tan repugnant que privi l'ànim del marit quan ja no sigui possible la separació. Si aquesta deformitat només es manifesta després del casament, l'espòs haurà de soportar la seva sort.

El matrimoni dura fins que la mort el dissol, excepte en casos d'adulteri i d'intolerables costums. En tots dos casos, el Senat permet al cònjuge innocent contraure un nou matrimoni i l'altre passa la resta de la seva vida en la infàmia i la solteria.

No obstant, a vegades succeeix que els caràcters dels esposos no coincideixen el suficient i després de trobar tots dos amb qui esperen viure millor, es separen espontàniament, però no sense l'autorització del Senat, que no otorga el divorci abans d'haver examinat amb cura els seus casos i els de les seves esposes. Així divorciar-se no és cosa fàcil.

Càstigs

Els marits castiguen a les esposes i els pares als fills, a menys que el cas sigui tan greu que exigeixi un càstig públic. Els crims, fins i tot els més greus, són castigats amb l'esclavitud, pel fet que creuen que aquesta pena no és menys amarga per al criminal i és més porfitorosa per l'Estat que l'execució immediata del culpable i la seva eliminació.

Si els condemnats es mostren rebels, són morts com a bèsties indòmites. Als resignats no se'ls treu tota esperança ja que si donen proves de sincer penediment i mostren que la falta els sembla més detestable que el càstig, el príncep o el vot del poble els otorga una mitigació o l'indult de l'esclavitud.

Relacions

Als utòpics els agraden molt els bufons i qui els maltractés estaria cometent una falta molt greu. Si algú riu d'un deforme o mutilat, consideren deforme i maldestre no al burlat sinó al burlador. El príncep només es distingeix dels altres per un matoll d'espigues que porta davant seu i la insígnia del pontífex és un ciri que el precedeix.

Les lleis

Tenen poques lleis: un poble així governat en té prou amb poquíssimes. El que primer critiquen dels altres pobles és el volum de lleis i interpretacions, que, tot i ser innumerables, mai són suficients. Consideren extremadament injust encadenar als homes a tantes lleis, més numeroses del que és possible llegir i més fosques del que qualsevol pot comprendre. Així, han suprimit a tots els abogats: l'experiència els ha ensenyat que és preferible que cadascú defensi la seva causa i exposi al jutge el que havia manifestat el seu defensor.

Els pobles veïns d'Utopia

Els pobles veïns d'Utopia envejen les virtuts dels ciutadans d'aquest país; això fa que els demanin, temporalment, magistrats. Els pobles que ho han fet s'han procurat la millor i més sana forma de govern. A aquests pobles que els hi demanen caps, els utòpics els anomenen aliats, i amics als altres. Ells pensen que no han de tenir per enemics aquells que no els fan cap mal.

Els prínceps utòpics es neguen a signar tractats degut a la seva invalidesa pràctica al llarg del temps i dels llocs on s'han establert. A més, el vincle creat per la naturalesa supleix els tractats; i els homes estan units amb major força per la bona voluntat que per els tractats i més pels sentiments que per les paraules.

De l'art de la guerra

Els utòpics condemnen la guerra com a cosa de bèsties, tot i que sigui menys freqüent entre els animals que entre els homes. Tot i així, els homes i les dones s'exerciten en la disciplina militar per tal de ser hàbils en la lluita quan fos necessari.

Només fan la guerra per a defensar les seves fronteres, expulsar els invasors del territori d'un país amic o per alliberar del domini i l'esclavitud a un poble oprimat per la tirania. A vegades els utòpics beneficien amb el seu auxili als seus amics quan pateixen alguna injustícia disfressada de justícia, amb el pretext d'una llei sincera o la interpretació maliciosa d'una bona norma. Aquest va ser l'origen, per exemple, de la guerra que els utòpics van promoure a favor dels nefelogetes i contra els alaopolites.

Els utòpics tenen un escollit a cada ciutat que instrueix els qui s'ofereixen voluntàriament com a militars; ningú que no ho desitgi és enviat a expedicions exteriors, ja que pensen que un soldat indecís per naturalesa no només no mostrarà valentia sinó que contagiarà de por als seus companys.

Tampoc ningú està obligat contra la seva voluntat a guerrear fora de les fronteres, i les dones poden acompanyar als seus marits, si ho destigen, en les files de l'exèrcit per a estimular-los; marxen amb els seus esposos i entren en la formació amb ells, rodejant-se dels seus fills, parents i amics, per ajudar-se de ben a prop aquells a qui la naturalesa estimula a prestar-se mutu auxili. La deshonra més gran és la del marit que retorna sense la seva esposa, o el fill sense el seu pare. Així, quan l'enemic resisteix, lluiten amb gran còlera i crueltat fins a la mort.

[De les religions dels utòpics](#)

Creències religioses

Les religions són diferents no només als distints llocs de l'illa, sinó a cada ciutat. Però la major part -els més prudents- no accepta cap d'aquest déus i sí un sol Déu, desconegut, etern, immens, inexplicable, per damunt de la ment humana, que està difós per l'Univers i a qui anomenen Pare. Li atribueixen l'origen, el desenvolupament, els canvis i el progrés de totes les coses i només a ell li atorguen honors divins.

Els utòpics restants convenen entre tots els seus déus l'existència d'un Déu suprem, creador i providència de l'Univers; l'anomenen Mitra –nom que els perses donaven al déu solar, fent així una semblança entre la llengua utòpica i la persa. Aquests reconeixen la identitat de la naturalesa amb el seu poder i majestuositat, a les que tots els pobles, de mutu acord, atribueixen la suma de totes les coses.

Quan Rafael i els seus companys els van ensenyar el nom, la doctrina, la vida i els miracles de Crist, així com la constància dels màrtirs de la religió cristiana, molts utòpics van adoptar-la i van ser purificats amb les aigües sagrades del baptisme. Els que no van adoptar-la no dissuadeixen a ningú amb ella, ni persegueixen els que en són partidaris. Això és gràcies a un dels principis més antics de Utopia: ningú deu ser molestat per causa de la seva religió. El fundador d'Utopia va establir aquest principi degut a les guerres religioses que hi havien hagut anteriorment.

Els utòpics pensen que després d'aquesta vida existeixen càstigs per als vicis i premis establerts per a les virtuts. Creuen també que els morts caminen entre els vius i són espectadors dels seus fets i dits, i la confiança en aquesta mena de defensors els dóna més seguretat al començar les seves empreses, així com la creència en la presència dels seus superiors els impedeix realitzar en secret accions dolentes. Ridiculitzen i desprecien els auguris i altres pràctiques inútils d'adivinació, però veneren els miracles que es produeixen sense ajuda de la Naturalesa, amb obres de la divinitat i testimonis d'ella. Diuen que es donen amb abundància a Utopia i en moments de crisi els solliciten i aconsegueixen amb precs públics fets amb gran fe.

Existeixen dues sectes: una es compon de celibats, que no sols s'abstenen totalment del plaer sexual, sinó de menjar carn, renunciant a tots els plaers de la vida present com pecaminosos, doncs aspiren a la felicitat futura amb dejú i suors, i l'esperança de conseguir-la aviat els fa alegres i desperts. Els de l'altra secta prefereixen el matrimoni i no menyspreen les seves dolçors, ja que consideren que es deuen a les lleis de la

Naturalesa i que han de donar fills a la pàtria. No es mostren indiferents a cap plaer, a condició que la seva feina no pateixi cap retràs. Mengen carns d'animals domèstics –porc senglar, bous, vedella, etc.- perquè creuen que aquest aliment augmenta la capacitat per a l'esforç.

El culte a la religió

Els sacerdots, que poden ser homes i dones, són d'il·lustre santedat, fet pel qual n'hi ha només tretze a cada ciutat, que corresponen al mateix número de temples. Són triats pel poble, com els demés magistrats, per sufragi secret. Presideixen les cerimònies religioses, cuiden de la religió i són censors en matèria de costums, i constitueix una gran vergonya veure's obligat a comparèixer davant d'ells acusat d'una conducta poc honesta. Tenen la missió d'aconsellar i amonestar.

En el temple, els homes es posen en la part dreta de l'edifici i les dones en l'esquerra, i es col·loquen de tal manera que els homes de cada família estan asseguts davant del seu pare, mentre que la mare tanca el grup de les dones de casa seva. No maten cap animal en els sacrificis, ni creuen que la efusió de sang pugui causar plaer a la divina clemència que els va donar l'existència per a que visquessin. Així doncs, es limiten a cremar encens i altres perfums, i els fidels porten molts ciris. El poble va al temple vestit de blanc i el sacerdot porta una indumentària multicolor de bellesa i elaboració admirables, els teixits de la qual són plomes.

Després que els fidels s'hagin estat una estona agenollant-se, alçant-se tots a una senyal del sacerdot i cantar llavors les lloances al Senyor, barrejant-se les seves veus amb les dels instruments de música, que són en gran part d'una altre forma que els que veiem al nostre món i, encara que la majoria d'ells sona tan dolçament com els nostres, alguns d'aquests no poden ni comparar-se'ls. Tota la seva música imita i expressa tan perfectament els sons naturals, la forma de la melodia correspon tant al sentit del que representa, que l'ànima de l'auditori es sent admirablement commoguda, travessada i engrandida per ella.

Fins al final de la cerimònia el sacerdot, juntament amb el poble, prega solemnes sentències que estan compostes amb tals frases que cadascun dels que preguen poden referir a sí mateixos. En elles cadascú reconeix a Déu com l'autor de la creació i governació de tots els béns del món, donant-li les gràcies per tants beneficis i especialment per haver-lo fet nèixer en la més feliç de les repúbliques i iniciar-lo en una religió que, segons confia, és la veritable. Per si s'equivoqués en això li prega que en la seva bondat li permeti conèixer-la perquè s'hagi preparat per a seguir el camí pel qual vulgui conduir-lo, però si aquella forma de govern és la vertiable, demana que li concedeixi perseverància i que atregui a tots els homes a adoptar les mateixes institucions i la mateixa fe, a no ser que Déu es complagui en la varietat de religions. Finalment, prega a Déu que li concedeixi una mort dolça i l'aculli en el seu si el més aviat possible.

Fi de la descripció i últimes opinions de Rafael Hytlodeo sobre Utopia

Sense cap canvi de puntuació dins la descripció, les paraules de Rafael tornen a estar en primera persona i diu haver descrit com ha pogut i fidelment les institucions d'Utopia, la que considera la millor de les utopies i l'única que pot atribuir-se per dret propi la qualificació de república.

Resumint la seva extensa descripció, recorda que a Utopia, on tot és de tots, ningú pateix perquè pugui faltar-li en el futur res personal, amb tal que ajudi a que estiguin plens els graners públics. La distribució dels béns no es fa maliciosament i no hi ha ni pobres ni captaires i, encara que ningú no tingui res, tots són rics. Doncs, qui pot ser més ric que qui porta una vida tranquil·la, alegre, sense preocupacions? No han de tèmer pel manteniment, ni ser molestat per les reclamacions del seu marit, ni tèmer la pobresa per al seu fill, ni inquietar-se per una dot de la filla, i haver d'assegurar la vida i la felicitat de tots els seus perquè tots aquests presumeixen amb generositat que tenen segurs l'aliment i el benestar. I més encara quan aquests avantatges no només afecten als que treballen sinó a aquells que van treballar en altres temps i ara es troben incaços. A més, suprimint l'ús dels diners es suprimeix també la cobdícia.

Acaba dient que s'alegra que els utòpics hagin trobat la forma de l'Estat que ell desitja per a tots; gràcies a les institucions que han adoptat, han constituït no sols la més feliç de les repúbliques, sinó també eternament duradera que mai puguin presagiar els judicis humans. Extirpats juntament amb els demés vicis tots els gèrmens d'ambició i rivalitat, no hi ha perill d'aquestes discòrdies civils que han causat la ruïna a tantes poderoses ciutats. Així, assegura la concòrdia interior i la solidesa de les seves institucions, i s'impedeix que l'enveja dels prínceps veïns alteri i commogui al seu imperi.

Opinió final de Thomas More

More pensa que les moltes costums i lleis utòpiques li han semblat absurdes, com la seva forma de guerrear, el seu culte i idees religioses i les altres institucions; però especialment la vida i el patrimoni en comú, sense cap circulació de moneda, el qual destrueix tota la noblesa, magnificència, esplendor i majestat que, segons l'opinió general, constitueix l'honor de les repúbliques. Però justifica que no contraposa aquests arguments perquè Rafael havia estat molta estona parlant i segurament no voldria entrar en debat.

Per últim, confessa fàcilment que, tot i no poder donar el seu assentiment a tot el que Hytlodeo ha dit, hi ha en la república d'Utopia moltes coses que desitja, més que confia, veure a les nostres ciutats. Aprofita aquest raonament de mostrar-se contrari a la majoria de les idees utòpiques exposades al llarg de l'obra, atribuint tota l'admiració cap aquestes lleis i costums al seu personatge fictici, per tal d'intentar treure's el pes a sí mateix de la forta crítica a la societat que representa l'obra d'*Utopia*. Tot i així, amb l'última frase sí que es s'hi mostra, en part, a favor d'alguns dels seus aspectes.

Final del segon llibre de l'explicació que va donar per la tarda Rafael Hytlodeo sobre les lleis i institucions de la illa d'Utopia, coneguda per pocs, per l'il·lustríssim i eruditíssim senyor Thomas More, ciutadà i vescomte de Londres.

2.2. 1984

2.2.1. Biografia de George Orwell

George Orwell és el sobrenom literari de l'autor anglès Eric Arthur Blair⁵. Destacat com a comentarista polític i cultural, Orwell és reconegut com un dels millors assagistes del segle XX, encara que és més conegut per dues novel·les escrites a finals de la dècada dels 40, *La revolta dels animals* i *1984*, així com també per *Homenatge a Catalunya*, on explica la seva experiència a la Guerra Civil Espanyola.

Va nèixer el 25 de juny de 1903 a Motihari -colònia britànica a l'Índia-, fill de mare birmana i pare anglès. Als dos anys es traslladà amb la seva mare i germana gran a Anglaterra, on va estudiar a l'escola de ST. Cyprians i a l'Eton College, gràcies a una beca. A partir del 1922 va servir a la Policia Imperial de l'Índia, a Birmània, on va romandre fins al 1927, quan va tornar a Anglaterra, pretenent guanyar-se la vida com a periodista i escriptor. Va viure una època de pobresa i ben bé indignència.

Com a membre del Partit Laborista Independent es va unir a milers d'estrangers per a lluitar per la defensa de la Segona República durant la Guerra Civil espanyola. Va arribar a Barcelona al desembre de 1936 i el mateix dia es va allistar i va ser assignat com milicià a l'anti-estalinista POUM. Basat en la seva experiència, escrigué *Homenatge a Catalunya*, on descriu la seva admiració pel que és identificat com a absència d'estructures de classe en algunes àrees dominades per revolucionaris d'orientació anarquista i hi expressa la seva admiració per la lluita popular a les zones revolucionàries de Catalunya i Aragó. Hi havia arribat amb el seu carnet comunista britànic, però va lluitar amb els anarquistes del POUM, amb qui va viure primer la manca d'armes i de medis, i més tard el que ell va entendre com a xantatge i traïció per part d'Stalin, utilitzant el Partit Comunista des de la Unió Soviètica. Orwell critica les mentides que s'usaven com propaganda per a la manipulació informativa, la desil·lusió davant el socialisme i la influència anarquista, sobretot pel que fa al rebuig a tota mena de poder i autoritat, encara que provingui de la classe obrera, són ben paleses a les seves novel·les.

El 20 de maig de 1937 va rebre un tret al coll a prop d'Oscà i va marxar al Marroc a fer la recuperació, després de la qual retornà a Anglaterra. Havia tornat de Catalunya convertit en un antiestalinista furibund, sense abandonar mai la seva ideologia d'esquerres, amb simpatia pel marxisme.

---

⁵ Eric Blair començà a utilitzar aquest pseudònim literari al voltant dels trenta anys, però mai l'adoptà legalment i la seva família i amics sempre van anomenar-lo pel seu nom.

Orwell opinava que es necessitava un canvi radical en les societats occidentals, i per tant en els països capitalistes, el socialisme soviètic representava una amenaça als principis que ho sustentaven. Es va sustentar escrivint ressenyes de llibres per al *New English Weekly* fins a 1940. Durant la Segona Guerra Mundial va ser membre de la Home Guard, on va rebre la Medalla de la Defensa. Els seus pensaments d'aquells anys han quedat gravats en el seu llibre *Diari de guerra 1940-1942*.

El 1941 va començar a treballar per al Servei Oriental de la BBC, principalment en programes per a guanyar el suport de l'Índia i de l'Est d'Àsia als exèrcits aliats. Era conscient que el seu treball en aquesta època era simple i propagandístic. Tot i els bons ingressos, va renunciar en 1943 per a convertir-se en columnista i editor literari del *Tribune*, la revista setmanal de tendència esquerrana que llavors dirigien Aneurin Bevan i Jon Kimche.

El 1949 Orwell va lliurar una carta a una amiga, Celia Kirwan, que treballava per a una secció del Ministeri d'Afers exteriors, i l'ocupació dels quals era publicar propaganda anticomunista. La carta inclou una llista de trenta-set escriptors i artistes que Orwell va considerar en el seu moment amb inclinacions procomunistes. Els motius d'Orwell para lliurar la llista no són clars, encara que l'explicació més probable és possiblement la més simple: estava ajudant a una amiga en una causa, la lluita contra l'estalinisme que ambdós deploraven. No hi ha indicació alguna que faci pensar que Orwell abandonés el socialisme democràtic que promovia en els seus últims escrits. L'any 2005 es va revelar, mitjançant un informe de la intel·ligència britànica, que George va ser observat durant al voltant de dotze anys per la policia d'aquell país a causa de la seva aparent vinculació amb moviments d'esquerrres. Es creu que aquesta va ser una de les principals inspiracions a l'hora de plasmar la seva famosa novel·la *1984*. Ell mateix es declarava socialista, tot i que sempre estava remarquant les debilitats del socialisme.

Orwell es va esforçar sense descans per deixar empremta com a escriptor. Li agradava denunciar els defectes dels grans escriptors i trobar signes de grandesa en els menors; a més, representava el paper del perdedor com a venjança contra els grans, una forma de rebutjar la naturalesa corrupta de l'èxit convencional (l'estratègia, l'ambició, el sacrifici dels principis).

Fos quin fos el tema en qüestió, Orwell sempre estava disposat a enfocar-lo desde tots dos costats; i quan passava a l'altra banda, ho feia assumint-ne el rol. S'impragnaba d'ell i utilitzava tots els poders de la seva imaginació per sentir-se identificat. Aquesta capacitat el va permetre veure el que d'altres ignoraven i contraposar hipòtesis més còmodes. Aquest és un dels motius de la seva grandesa com a escriptor, que serveix per explicar per què, cada cop que va dirigir una mirada crítica cap a la seva obra, no li va costar trobar defectes ni imaginar el pitjor de la seva carrera.

En els seus millor moments fa que l'escriptura sembli fàcil, però no deuria subestimar-se el seu domini de la prosa anglesa. Orwell admirava el so de les *simples paraules* i cultivava el seu estil amb devoció. La llengua fou una de les coses que va fer la seva vida digna de viure-la.

Al llarg de la seva carrera, va ser principalment conegut pel seu treball com a periodista, especialment en els seus escrits com a reporter. La seva extensa obra està formada per tretze llibres i centenars d'assajos i articles. Els lectors contemporanis solen arribar primerament a aquest autor a través de les seves novel·les, particularment a través de títols enormement reeixits com *La rebel·lió dels animals* (*Animal Farm*, 1945) o *1984*. La primera és una al·legoria de la corrupció dels ideals socialistes de la Revolució Russa per part de l'estalinisme, i la segona és una distopia, la visió profètica d'Orwell d'una societat totalitària situada suposadament en un futur proper. Aquesta obra ha tingut una gran influència, fins al punt que termes com *Big Brother* (Gran Germà) han passat a la cultura popular.

A l'octubre de 1949, poc abans de la seva mort, es va casar en segones núpcies amb Sonia Brownell. Orwell va contraure tuberculosi i per això va haver de passar els últims tres anys de la seva vida entre hospitals. Poc abans de morir, demanà que se l'enterrés d'acord amb el ritu anglicà. Va morir el 21 de juny de 1950.

2.2.2. Síntesi de l'obra 1984

2.2.2.1. Primera part

⁶I

Winston Smith, el nostre protagonista, arriba a les Mansions Victòria⁷. En una de les parets hi ha un pòster en color, immens, on apareix el rostre del Gran Germà⁸, el dirigent del Partit: el retrat està fet de manera que els ulls et segueixen quan et mous. Al peu de la imatge hi apareixen les paraules "*El Gran Germà et vigila*".

El món que l'envolta se'ns descriu com un lloc molt fred, sense colors -tret dels dels pòsters enganxats pertot arreu-, amb helicòpters sobrevolant constantment la ciutat. Aquests formen part de la patrulla policial encarregada de vigilar, a través de les finestres, tot el que fa la gent. Winston vesteix la granota blava -l'uniforme dels membres del Partit- i treballa al Ministeri de la Veritat, concretament, al Departament d'Arxiu. Viu a Londres, la principal ciutat de la Franja Aèria I, que, al seu torn, és la tercera de les províncies més poblades d'Oceania. Les cases són decrepites; molts llocs bombardejats han esdevingut sòrdides colònies de barraques de fusta. El nostre protagonista, però, no és capaç de recordar com havia sigut tot abans de la Revolució.

És la Setmana de l'Odi i l'electricitat es talla a hores diürnes per tal d'estalviar. Es duïa a terme el Nové Pla Triennial, és a dir, aquests plans es porten a terme desde fa vint-i-set anys.

A cada cambra de cada edifici hi ha una telepantalla⁹. Winston adopta l'expressió d'optimisme tranquil que és prudent manifestar quan s'està de cara a la telepantalla. Aquell dia no dinaria a la cantina, com era habitual, sinó que ho faria al seu pis. La telepantalla de la seva saleta es trobava en un posició poc usual: en comptes de ser a la paret del fons -tal com seria normal, des d'on podria controlar tota l'habitació- l'havien col·locat a la paret més llarga, davant de la finestra: Winston seu en un espai buit on aconseguí mantenir-se fora de l'abast de la telepantalla. Tot i així, podrien sentir-lo, però no pas veure el que es disposava a fer: estava a punt d'escriure un diari.

Quan va fer el pas decisiu, escriure l'encapçalament – *4 d'abril de 1984* – el va abatre una gran confusió: no sabia si realment aquell era l'any en què es trobava, doncs era impossible determinar una data amb una certesa superior a un any o dos. A més, es va preguntar per a qui escrivia aquell diari: per al futur.

⁶ A l'edició que he treballat apareixen capítols numerats a partir dels quals faré la síntesi de l'obra.

⁷ Eren cases velles, on viu el nostre protagonista, construïdes cap a 1930, i estaven caient a trossos.

⁸ Un home d'una quaranta-cins anys, amb aire hostil, els cabells negres i un fosc bigoti espès, ple de força i de calma misteriosa. Els seu cap apareixia als pòsters del carrer amb els tres eslògans, al revers de les momenedes, als segells, a les portades dels llibres, a les pancartes, als paquets de cigarretes, etc., i sempre et perseguïen els seus ulls.

⁹ Es tracta d'un instrument, una placa de metall, que podia regular-se però no pas apagar-se del tot. Rep i transmet alhora les imatges i els sons (siguin tan baixos com siguin) que estiguin dins el camp de visió. Així, és impossible saber si un és controlat en un moment donat. Fins i tot era concebible que vigilessin tothom en qualsevol moment. A més, la Polícia del Pensament podien intervenir la teva línia sempre que els vingues de gust. Calia viure assumint que qualsevol so que fessis seria detectat, i que, menys en la foscor, cada moviment seria escrutat.

Winston hi descriu una escena que va ocórrer la nit anterior quan va anar a veure pel·lícules, de guerra totes: el públic es divertia veient com helicòpters bombardejaven un vaixell ple de refugiats jueus i que, quan tots els que seien a la zona del Partit van començar a aplaudir, una dona de la zona de la proles va aixecar-se i començà a cridar que no haurien d'esnenyar aquestes pel·lícules davant de nens. La policia va endur-se-la.

Winston deixa d'escriure perquè té rampes i no sap què l'havia fet descriure aquesta escena. Ara s'adonava: a causa d'un altre incident, de cop i volta havia decidit tornar a casa i començar avui mateix el seu diari.

El fet havia succeït durant els Dos Minuts d'Odi¹⁰. Havia vist dos persones que ja coneixia: la primera era un noia atractiva que li causava terror pel fet que podria treballar per a la Policia del Pensament. No ho sabia del cert, però sí sabia que treballava al Departament de Ficció, segurament a les màquines redactanovel·les, i que formava part de la Lliga Juvenil Antisexe -duia la faixa escarlata distintiva, símbol de castedat. La segona persona era O'Brien, membre del Partit Interior¹¹ -duia la granota negra-, era un home que l'atreia no sols per la seva *heterodòxia*¹², sinó perquè semblava intel·ligent. El seu aspecte era el d'una persona amb qui es podria parlar, si es pogués eludir la telepantalla i quedar-t'hi a soles: aquesta era una situació impossible. Tot d'una, van començar els Dos Minuts d'Odi, amb la figura d'Emanuel Goldstein. Abans que arribessin als trenta segons, la meitat dels espectadors van esclatar en incontrolables exclamacions de ràbia envers el personatge de la telepantalla. Durant el segon minut, l'odi va arribar al deliri.

Quan l'odi va assolir el seu clímax, va aparèixer el Gran Germà a la telepantalla, però ningú no sentia el que deia. Tan sols eren uns quants mots d'encoratgament, la mena de paraules incomprensibles individualment, però que retornen la confiança pel simple fet de ser dites. Aleshores va desaparèixer de nou la seva cara i va establir-s'hi els tres eslògans del Partit. En aquell moment, tot el grup va prorrompre en un acte d'autohipnosi que ofegava la consciència mitjançant la seva remor rítmica.

La reacció instintiva d'en Winston consistia en dissimular els sentiments, controlar l'expressió de la cara i fer el mateix que tothom: però durant un parell de segons els ulls podien haver-lo traït. Va coincidir amb els ulls d'O'Brien i va adonar-se que pensaven el mateix. Això va fer mantenir l'esperança de Winston que hi havia més enemics del Partit, com ells. Potser eren certs els rumors sobre vastes conspiracions clandestines i sobre la Fraternalitat; però degut a les contínues confessions i execucions era difícil de saber-ho del tot segur.

¹⁰Durant aquest minut, la telepantalla emetia un grinyol espantós i repugnant que et feia xerricar les dents i posava els cabell del clatell de punta. Llavors, apareixia el rostre de l'Enemic del Poble i el públic xiulava contra ell. Els programes dels Dos Minuts d'Odi variaven cada dia, però n'hi havia cap on Goldstein no fos el protagonista. Un altre objecte d'Odi era Euràsia o Orientàsia: quan Oceania feia la guerra amb una d'aquestes solia estar en pau amb l'altra.

L'horror dels Dos Minuts d'Odi no era el fet que tothom estigués obligat a prendre-hi part sinó que no es podia evitar de fer-ho: un èxtase de por i venjança, un desig de matar, de torturar, d'esclafar cares amb un martell, semblava córrer per la gent com un corrent elèctric i et convertia contra la teva pròpia voluntat en un boig gesticulador i vociferant.

¹¹La societat es dividia en dos grans grups: els membres del Partit i els proles. En el primer grup s'hi troben els membres del Partit Interior, que serien una mena d'estament semblant a l'aristocràcia, sent els membres del Partit Exterior la classe mitjana. Així, els proles formen el grup marginat, l'esglaó més baix.

¹²Ortodòxia política imperfecta.

Va adonar-se que mentre havia estat recordant no havia deixat d'escriure i ja no ho feia amb poca traça. Havia escrit "FORA EL GRAN GERMÀ" fins a omplir tota una pàgina. Tant si ho escrivia com si es reprimia de fer-ho, la Policia del Pensament el descobriria igualment. Winston havia comés el delictes de crimpensar.

Emanuel Goldstein

És l'Enemic del Poble més important perquè es tracta del renegat reincident que fa molt de temps havia estat una de les figures principals del Partit, gairebé al mateix nivell de Gran Germà, i després s'havia dedicat a activitats contrarevolucionàries; se l'havia condemnat a mort i havia escapat i desaparegut misteriosament. És el traïdor per excel·lència, el més antic profanador de la puresa del Partit. Tots els crims contra el Partit, totes les traïcions, els actes de sabotatge, heretgies, desviacions, sorgeixen directament

del seu mestratge. En un lloc o altre continua viu i maquinant les seves conxorxes. Potser sota la protecció dels seus amics estrangers, o potser fins i tot, tal com es rumoreja, està amagat en algun lloc de la mateixa Oceania.

Goldstein és jueu i atacava les doctrines del Partit, amb un atac tan exagerat i pervers que fins i tot un nen podia adonar-se'n, i tanmateix prou versemblant com per omplir-te d'un sentiment d'alarma que podia entabanar algunes persones ignorants. Tot i ser odiat i menyspreat a la telepantalla, a les tribunes polítiques, als diaris i als llibres; encara que les seves teories eren refutades, aixafades, ridiculitzades i llençades davant de tothom com deixalles llastimoses; malgrat tot això, la seva influència no semblava pas que disminuís. No passa un sol dia sense que espies i sabotejadors treballant sota la seva direcció siguin desemmascarats per la Policia del Pensament. És el comandant d'un vast exèrcit actuant a l'ombra, una xarxa subterrània de conspiradors que es proposen enderrocar l'Estat. Aquesta organització es diu *Fraternitat*. També hi ha rumors sobre un llibre terrible, compendi de totes les heretgies, del qual Goldstein n'és l'autor, i que circula clandestinament per tot arreu. Els membres normals del Partit no parlen mai de la Fraternalitat ni del llibre, si poden evitar-ho.

II

La senyora Parsons, la veïna de Smith, va trucar a la porta per demanar-li si podia arreglar-li l'aigüera de la cuina. Winston havia temut que es tractés de la Policia del Pensament. Els fills de la senyora Parsons anaven vestits amb l'uniforme de la Lliga dels Espies -pantalons curts blaus, camises grises i mocadors vermells al coll-, que estaven jugant, deien que volien veure com penjaven uns quants presoners euroasiàtics, culpables de crims de guerra, aquell vespre al parc.

Smith va adonar-se de la mirada de terror i desprotecció de la senyora Parsons: els seus fills eren com els nens d'avui dia. Els nens eren horribles: per mitjà d'organitzacions com la dels Espies es convertien sistemàticament en petits salvatges ingovernables, gens tendents a rebel·lar-se contra la disciplina del Partit. Al contrari, adoraven el Partit i tot el que s'hi relacionava: per a ells era com una mena de joc fabulós. Tota la seva ferocitat revertia enfora, contra els enemics de l'Estat, contra els estrangers, els traïdors, els sabotejadors i criminals del pensament. Era normal, doncs, que persones de més de trenta anys tinguessin por dels seus fills: cada setmana apareixien al *Times* alguna detenció gràcies a algun *heroi infantil* que denunciava els seus pares a la Policia del Pensament.

Winston va tornar a casa seva i va recordar un somni que havia tingut feia uns set anys: ell caminava per una habitació fosca i algú assegut al seu costat li havia dit "Ens trobarem al lloc on no hi ha foscor", amb molta calma i gairebé indiferència. Un temps després d'aquell somni havia identificat aquella veu amb la d'O'Brien. Hi havia entre ells un vincle de comprensió més important que l'afecte o el partidisme.

Va tornar a preguntar-se per a qui escribia el diari: per al passat, per al futur, per a una època imaginària. I davant seu no hi havia mort, sinó anihilació. El diari quedaria reduït a cendres i ell a vapor. Només la Policia del Pensament llegiria allò que hagués escrit abans de fer-ho desaparèixer de l'existència i, fins i tot, de la memòria. Però en Winston sentia que com més temps proclamés la veritat, que ningú més semblava veure, la continuïtat no es trencaria. I seria així, no pas pel fet de ser escoltat sinó pel fet de no perdre el seny, que es podria continuar transmetent l'herència humana. Aquests pensaments són els que va escriure al seu diari. Després, va adonar-se que ja era pensar perquè el crimpensar no implicava la mort, sinó que ho era. Sabia que el podrien enxampar. Va amagar el diari al calaix per saber si en descobrien l'existència.

III

Els pares i la germana d'en Winston van desaparèixer durant una de les primeres grans purgues dels anys cinquanta, és a dir, feia trenta anys. Les tragèdies pertanyien als vells temps, a un temps en què encara hi havia intimitat, amor, amistat, i en què els membres d'una família s'estaven junts sense cap raó especial. En el present hi havia por, odi i dolor, però no pas emocions dignes ni penes profundes o complexes.

Llavors Smith somia amb el País Daurat, un paisatge ídilic; de sobte, la noia de la cabellera negra se li apropa. I es desperta. Va llevar-se, despullat perquè els membres del Partit Exterior només rebien tres mil cupons anuals per a vestimenta i per a un pijama en necessitava sis-cents. Al cap de tres minuts començarien els exercicis gimnàstics. La veu femenina de la telepantalla va cridar al grup de trenta a quaranta anys. El jove portava l'expressió de satisfacció obstinada que es considerava apropiada durant els exercicis, però en realitat lluitava per recuperar el confús període de la seva primera infantesa. Era extraordinàriament difícil: més enllà de finals dels anys cinquanta tot s'esvaïa. Aleshores tot havia estat diferent. Fins i tot els noms dels països i les seves formes als mapes havien estat diferents. La Franja Aèria I havia estat Anglaterra o Gran Bretanya -tot i que de Londres sempre se n'havia dit Londres.

Winston no podia recordar clarament una època en què el seu país no hagués estat en guerra. Recordava quan va caure una bomba atòmica a Colchester i va haver de refugiar-se a una estació de metro amb la seva mare i germana. Allà dins un vell repetia a la seva dona que no haurien d'haver-se refiat "d'aquells homes dats pel sac", fent referència als membres del Partit.

Construir la història de tot aquell període, dir qui lluitava contra qui en un moment donat, hauria estat completament impossible, ja que no en quedaven documents escrits o parlats, cap esment sobre una disposició d'aliances diferent de l'actual. Per exemple, ara mateix, el 1984, Oceania es trobava en guerra amb Euràsia i era aliada d'Orientàsia. En cap declaració pública o privada no s'admetia que les tres potències haguessin estat mai agrupades en aliances diferents. L'enemic del moment sempre representava el mal absolut; com a conseqüència, era del tot impossible l'existència de qualsevol pacte amb ell en el passat o de preveure'n un de futur.

IV

Quan Winston va arribar a la oficina, va acostar-se al parlascriu, va agafar el micròfon, va desenrotllar i va ajuntar amb un clip quatre petits cilindres de paper que acabaven de caure per un tub pneumàtic al costat dret de la taula. A les parets del cubicle hi havia tres orificis. A la dreta del parlascriu, un petit tub pneumàtic per a missatges escrits; a l'esquerra, un de més ample per als diaris, i a l'altre paret una esclextxa gran protegida per una visera de filferro que servia per llençar el paper usat. Hi havia desenes de milers d'esclextxes com aquella per tot l'edifici, a les habitacions i al llarg de tots els corredors. Se'ls anomenava *forats de la memòria*. Quan un sabia que un document havia de ser destruït era un acte automàtic llençar-li-ho. Un corrent d'aire calent de seguida s'enduia el paper fins als enormes forns.

Winston va examinar les quatre tires de paper que havia desenrotllat. Cadascuna sostenia un missatge d'una o dues línies escrites en l'argot abreujat -consistia principalment en mots de novaparla- que s'usava al Ministeri per a finalitats internes.

Els missatges rebuts feien referència a articles o notícies que, per una raó o altra, s'havia considerat necessari d'alterar o, com es deia oficialment, *rectificar*. El primer missatge rectificava una predicció del Gran Germà en un discurs que no va complir-se; el segon i el tercer, havien de canviar les xifres econòmiques promeses sobre la productivitat i els ajuts, per tal que fossin positives en comparació amb la situació actual.

Quan Winston va tenir preparades les correccions parascrites va unir-les amb un clip a l'exemplar del *Times* que li havien enviat i va tornar-ho pel tub pneumàtic. Aleshores, amb un moviment gairebé inconscient, va rrugar els missatges originals i totes les notes que havia pres i va llençar-ho pel forat de la memòria perquè fos devorat per les flames.

Tan bon punt eren aplegades i efectuades les correccions necessàries en un número determinat del *Times*, tornaven a imprimir aquell exemplar, el primitiu el destruïen i el corregit ocupava el seu lloc a l'arxiu. Dia a dia s'actualitzava el passat. D'aquesta manera, totes les prediccions fetes pel Partit podien ser presentades com a encertades amb proves documentals. En cap cas no hauria estat possible de demostrar, un cop fet l'acció, que s'havia produït una falsificació.

Però, de fet, pensava que ni tan sols no hi havia falsificació. Era simplement la substitució d'un acte absurd per un altre d'igual. Les estadístiques eren una pura fantasia, tant en la versió original com en la versió rectificada. Tot s'esvaïa dintre un món d'ombres, on finalment, ni la data ni l'any era fiable.

La gent del Departament d'Arxiu no podien parlar amb llibertat de la naturalesa de la seva tasca. I el Departament d'Arxiu era una simple branca del Ministeri de la Veritat, la feina bàsica del qual no era tan reconstruir el passat com subministrar als ciutadans d'Oceania tota mena d'informació imaginable, instrucció o diversió, des d'una estàtua a un eslògan, des d'un poema líric a un diccionari de novaparla. El Ministeri no solament havia de subvenir les múltiples necessitats del Partit, sinó que havia de repetir tot l'operació a un nivell més baix en l'edifici del proletariat.

Arrel de la quarta rectificació que li havien enviat aquell matí, Winston va pensar en la gent detinguda: no sempre eren morts ja que de vegades els deixaven anar i els permetien estar en llibertat fins a un any o dos abans de ser executats. Aleshores, aquesta persona ja era una *nopersona*: no existia, és a dir, no havia existit mai. A en Winston també li semblava curiós de poder crear persones mortes i no pas altres de vives.

V

A la cantina va trobar-se el seu ortodox¹³ amic Syme que treballava al Departament de Recerca: era filòleg i formava part de l'enorme equip d'experts compromesos en la compilació de l'onzena edició del *Diccionari de novaparla*. Van parlar sobre el fet que a les botigues del Partit podies no trobar-hi articles de primera necessitat i havies de aconseguir-los recurrentment furtivament al mercat *lliure*.

Aleshores, Smith va preguntar a Syme com anava la reelaboració del diccionari. El segon va dir que tot i anar molt lent, estava treballant en adjectius fascinants i que creia que aquesta edició seria la definitiva. Quan haguessin acabat, la gent hauria de tornar a aprendre'l. Seguidament, va dir que la seva tasca principal no era la d'inventar paraules sinó destruir-ne centenars cada dia. Syme pregunta a Winston si pot veure la

¹³*Ortodòxia* vol dir "no pensar", que no cal pensar; "inconsciència". Un membre del Partit era ortodox quan obeïa cegament tot el que el Partit i el Gran Germà manés, sense qüestionar-ho en cap circumstància.

bellesa d'aquest procediment ideat pel Gran Germà. Sense cap resposta, va veure que no ho podia fer perquè encara que escrigués en novaparla pensava en vellaparla: segons ell, els articles d'en Winston són prou bons, però només tradueix en fer-los.

La novaparla és especial: és l'única llengua del món que disminueix el seu vocabulari cada any que passa. El seu objectiu és estrènyer el nivell del pensament. Així, al final, el crimpensar serà literalment impossible perquè no hi haurà paraules per poder expressar-lo. Cada any, hi haurà menys paraules i el nivell de consciència serà cada cop més petit. La Revolució serà completa quan el llenguatge sigui perfecte.

Smith sabia que el seu amic seria vaporitzat: deia coses que era millor que no fossin dites, havia llegit massa llibres, i sovintejava el Café del Castanyer¹⁴.

Una veu jove i ressonant va cridar desde la telepantalla: es tractava d'un missatge del Ministeri de l'Abundància sobre la vida nova i feliç dels ciutadans. En aquell moment, Winston pensà si ell era l'únic en possessió de la memòria per adonar-se de totes les mentides que els envoltaven.

Smith no entenia com podien creure que existia i predominava el tipus físic ideal definit pel Partit: joves alts i musculars i noies de pits petits, tots rossos, vitals, bronzejats, despreocupats. Al seu voltant proliferaven homes baixos i estúpids, que s'engraixaven molt aviat, de cames curtes, moviments malgirbats i rostres grassos, d'ulls petits i inescrutables. És a dir, justament la mena de persona que semblava florir millor sota el domini del Partit.

La noia de la taula del costat va girar-se de cop i el va mirar: era la noia dels cabells foscos i l'estava observant. Winston va tornar a pensar que formava part de la Polícia del Pensament i que sabia tot el que havia estat pensant.

VI

En arribar a casa, va descriure al diari seu diari el record d'un cop que va contractar una prostitua. Tanmateix, el més gran dels perills era parlar dormit. Va continuar la seva redacció i va pensar en l'olor

¹⁴És cau de pintors i músics. No hi ha cap llei, ni tan sols escrita, que prohibeixi sovintejar-lo. Però és un lloc que porta mala sort: els antics i desacreditats líders del Partit van fer-lo servir per reunir-se abans de ser finalment purgats.

durant aquella situació: no havia estat agradable ja que el perfum era exclusiu dels proles. Conseqüentment, el desig era delictiu de crimpensar. Quan en Winston conclou el relat al seu diari dient que va veure que la prostitua era una dona força vella i va continuar endavant, va tancar els ulls. Haver-ho escrit no li havia servit de res.

El tracte amb prostitutes estava prohibit i si t'enxampaven amb una et castigaven a cinc anys de treballs forçats. Tot i així, el Partit fins i tot tendia a encoratjar la prostitució, com a sortida d'uns instints que, igualment, era impossible de suprimir. El seu propòsit real i no declarat era eliminar tota mena de plaer en l'acte sexual. L'enemic no era tant l'amor com l'erotisme, dins i fora del matrimoni. L'únic objectiu dels casaments era el d'engendrar fills per al servei del Partit. Per això s'havia organitzat la Lliga Juvenil Antisexe, que advocava pel celibat per a tots dos sexes. Tots els nens havien de ser engendrats per *insart* -inseminació artificial. El Partit estava intentant d'eliminar l'instint sexual i, si no li era possible de matar-lo, almenys el deformava i l'embrutia. Tampoc permetia el divorci, però encoratjava la separació en els casos en què no hi havia criatures.

Les dones del Partit eren totes iguals. Els havien arrelat la castedat profundament com la lleialtat al Partit. Condicionades per totes les ximpleries que els ensenyaven a l'escoles, als Espies i la Lliga Juvenil, per les lectures, cançons, lemes i músiques marcial, els sentiments naturals els havient estat arrencats.

VII

Winston va escriure que si hi havia gens d'esperança es trobava en els proles.

Va recordar una vegada que estava passejant per un carrer ple de gent quan un aldarull potent de centenars de veus de dones va irrompre des d'un carreró lateral. Era un gran i formidable crit de ràbia i desesperació, un plany profund que anava bronzint com la vibració d'una campana. El cor li va fer un salt. Va pensar que a la fi els proles trencaven les cadenes; però el que succeïa era que hi havia una discussió en una de les parades del mercat.

Winston sabia que fins que els proles no es tornessin conscients no es rebel·larien, i fins que no s'haguessin rebel·lat no podrien esdevenir conscients. Rumiava que el que escrivia semblava la transcripció dels llibres de text del Partit: el Partit proclamava que havien alliberat els proles de la submissió. Abans de la Revolució havien estat oprimits pels capitalistes, i ara el Partit deia que eren inferiors naturals que calia mantenir subjectes, com animals. Dels proles se'n sabia ben poc, però. Naixien i vivien als barris baixos, amb un estil de vida molt diferent al dels membres del Partit. Uns quants agents de la Policia del Pensament patrullaven els seus carrers i eliminaven els que consideraven perillosos, però no es feia cap intent d'adoctrinar els proles en la ideologia del Partit. La gran majoria d'ells no tenia telepantalles a casa seva. Fins i tot se'ls hauria permès el culte religiós si ho desitjessin; podien divorciar-se i estaven més enllà de la sospita. Un dels lemes del Partit ho resumia ben clarament: "*els proles i els animals són lliures*".

El tema al qual Smith es tornava invariablement era la impossibilitat de saber com era de debò la vida abans de la Revolució. Va consultar el llibre d'història per a nens: hi deia que Londres no era la bonica ciutat que coneixien avui dia. Era un lloc brut, fosc i miserable, ple de capitalistes. Els capitalistes posseïen totes les coses del món i tothom que ho era esdevenia el seu esclau: el cap d'aquest era anomenat Rei. Etcètera. Com podria explicar que tot plegat era mentida?

Res no es podia demostrar. S'esborrava el passat, s'oblidava el mateix fet d'esborrar, la mentida esdevenia veritat. Només un cop a la vida havia posseït una prova irrefutable de la falsificació i va fer-la desaparèixer.

De sobte, Winston va saber, amb més certesa que abans, que O'Brien estava amb ell. Escrivia el seu diari per a ell. Finalment, amb la sensació que estava escrivint-li va escriure: "*Ser lliure és la llibertat de poder dir que dos i dos són quatre. Si et garanteixen això, la resta ve tota sola*".

VIII

Per segon cop, Winston perd una de les vetllades al Centre Comunitari, cometent així un acte imprudent. En principi, un membre del Partit no té temps lliure, no està mai sol tret de quan es fica al llit. La solitud rebia el nom de *vidapròpia* -individualisme i excentricitat.

Winston va endinsar-se en els barris baixos, els dels proles, amb la seva granota blava que el delatava: si alguna de les patrulles l'aturava diria que estava tornant cap a casa. De sobte, algú va cridar "*Vapor!*": era una bomba coet que impactaria en breus instants, a dos-cents metres d'on es trobava Smith.

Eren les vuit del vespre així que va a entrar a un *pub*, que es com anomenaven els proles les botigues de begudes que freqüentaven. Només hi servien cervesa; els membres del Partit només podien beure Ginebra Victòria, tot i que els proles també podien aconseguir-ne. A més, els proles jugaven la loteria: amb els seus enormes premis setmanals, era l'únic esdeveniment públic al qual prestaven atenció. Aquest era el seu entreteniment, la seva bogeria, el seu calmant, el seu estímulo intel·lectual. Estava gestionada pel Ministeri de l'Abundància, però tots els membres del Partit sabien que la majoria dels premis eren imaginaris.

Al pub va entrar un prole vell i Winston va pensar que si encara hi havia algú viu que pogués donar compte de les condicions de vida durant la primera part del segle només podia ser un prole. Va apropar-se a ell i va preguntar-li com havia estat tot abans de la guerra -és a dir, abans de la Revolució-; el prole li va respondre que tot era una guerra. El vell no seguia el fil de la conversació que en Winston pretenia, però sí que va parlar sobre els capitalistes. Tot i aquest petit incís, Smith no va aconseguir extreure'n més dades; el vell anava a la seva. Winston es sentia impotent perquè la memòria d'aquell prole no era més que una barreja inservible de detalls.

Va entrar a una botiga. L'home era vell, fràgil i encorbat, amb un cert aire d'intel·lectual, com si hagués estat una mena de literat, o potser un músic. Tenia una veu suau, una mica apagada, i el seu accent era menys col·loquial que el de la majoria de proles. L'home recordava en Winston: recordava haver-li venut l'àlbum de records -el diari- que no s'elaborava des de feia almenys cinquanta anys. El seu tracte era molt agradable. El venedor li va dir que el seu negoci, el d'antiguitats, es trobava gairebé esgotat, que havia anat desapareixent.

Winston mirava meravellat tots els objectes que l'envoltaven. L'home va preguntar si realment algú s'interessava per les antiguitats. El nostre protagonista va comprar un pitjapapers de vidre i va guardar-se'l a la butxaca. Va reflexionar interiorment sobre el fet que, per a un membre del Partit, posseir un objecte així era sospitós; es tractava d'un objecte comprometedor. Qualsevol cosa antiga i maca, era sempre sospitosa.

El botiguer va convidar-lo al pis superior de la botiga. L'habitació on el va conduir va despertar a en Winston una mena d'enyorança, una mena de memòria ancestral. Aquella cambra significava poder estar completament sol, completament segur, sense ningú vigilant-te, cap veu perseguint-te, cap so tret del xiulet de la tetera i el bategar amistós del rellotge. No hi havia telepantalla. El vell va assegurar no haver-ne tingut mai cap; la considerava massa cara i mai li havia semblat que calgués tenir-ne. Winston va fixar-se en la petita llibreria; no hi havia res d'interés. La localització i destrucció de llibres es va fer amb el mateix rigor tant als barris dels proles com als latres. Era molt improbable que existís a qualsevol lloc d'Oceania un exemplar d'un llibre publicat abans del 1960.

Smith va fixar-se en un edifici d'un quadre; el reconeixia i el vell va dir-li que l'havien bombardejat també. Es tractava de l'església de Sant Climent. Winston va somriure i va dir "*Taronges i llimones, diuen les campanes de Sant Climent*": era d'uns versos que sabia de petit. Winston es demanava de quin segle era aquella església. Sempre era difícil determinar l'edat d'una construcció de Londres. Tot el que pogués fer una mica de llum sobre el passar – estàtues, inscripcions, noms de carrers, etc.- era alterat sistemàticament. Actualment, l'església era ara un museu dedicat a exposicions de propaganda de temes molt variats.

Conversant amb l'home, va descobrir que no es deia Weeks -tal com es podia deduir del rètol de l'entrada- sinó Charrington. Mentre parlavem, Winston no deixava de pensar en els versos recordats.

Smith va marxar amb la intenció de tornar a la botiga més endavant; comprar aquell quadre; i extreure la resta del poema de la memòria del senyor Charrington. Fins i tot, havia tornat a mormolar la tornada. De sobte, va veure una figura que baixava cap a ell: era la noia del Departament de Ficció. Va passar de llarg. Winston va pensar que era una coincidència massa gran: tant si era en realitat una agent de la Policia del Pensament com si era, simplement, una espia afeccionada actuant per pròpia iniciativa, no importava gens. N'hi havia prou amb el fet que l'estava vigilant. Era probable que també l'hagués vist entrar al pub.

Va tornar a les Mansions Victòria. Va obrir el diari ja que creia important escriure-i alguna cosa. Una dona cantava a través de la telepantalla una cançó patriòtica. Aquella veu li burxava el cervell com si fossin fragments cantelluts de vidre. Va pensar en *el lloc sense foscor*: havia somiat una veu que li deia que allà s'hi trobarien. Aquest lloc era el futur imaginat, que ja no arribarien a veure però, el qual, presentia, podria compartir almenys místicament.

La imatge del Gran Germà va envair-li els pensaments i, com si fossin greus campanades a morts, van tornar les paraules de l'eslògan del Partit: "La Guerra és pau; la Llibertat és esclavatge; la Ignorància és força".

WAR
IS PEACE
FREEDOM
IS SLAVERY
IGNORANCE
IS STRENGTH

2.2.2.2. Segona part

I

La noia dels cabells negres va ensopegar i va caure a terra en un dels passadissos del Ministeri. Duia el braç dret en cabestrell: en Winston va pensar que segurament se l'havia aixefat mentre manipulava un dels grans calidoscopis en els quals *s'endurién* els arguments de les novel·les. Els ulls de la noia van clavar-se en els seus amb un gest de súplica, de por. El cor del noi va remoure's: ella era l'únic enemic que l'hauria volgut matar, però també era un ésser humà adolorit. Instintivament va ajudar-la a aixecar-se. La noia li va agrair i va continuar el seu camí: impedir l'aparició dels propis sentiments era un hàbit instintiu.

Tanmateix, encara que havien estat tota l'estona davant d'una telepantalla, la noia li havia fet lliscar un tros de paper doblegat a la mà. El que hi havia escrit havia de tenir alguna mena de significat polític. O bé la noia pertanyia a la Policia del Pensament i allò es tractava d'una amenaça, una citació judicial, una ordre de cometre suïcidi, alguna mena de trampa, etc., o bé era un missatge d'alguna mena d'organització subterrània, potser de la Fraternitat.

Quan va desplegar el paper, escrit a mà, amb una lletra grossa i deformada va llegir-hi "*T'estimo.*" va quedar-se tan estupefacte que ni tan sols va llençar-ho a cap forat de la memòria. Va llegir-ho de nou per assegurar-se. La resta del matí va fer-se-li molt dur treballar amagant el seu trasbals.

A la cantina va seure amb en Parsons que xerrava sobre els preparatius de la Setmana de l'Odi. Estava especialment entusiasmat amb el cap de Gran Germà fet amb paper maixé, de dos metres d'ample. I el més irritant era que enmig de tot aquell orgue de gats de cridòria amb prou feines podia sentir el que deia Parsons i havia d'estar constantment demanant-li que repetís les bejanades que acabava de dir-li.

Aquella tarda va haver de falsificar una sèrie d'informes de producció de dos anys enrere de manera que servís per desacreditar un membre important del Partit Interior que ara començava a caure en desgràcia.

Al vespre va sentir el desig d'estar sol, però tocava anar al Centre Comunitari per prendre part de la solemne estupidesa d'una discussió de grup, jugar un parell de partides de ping-pong, fer anar coll avall uns quants gots de ginebra i seure mitja hora a escoltar una xerrada titulada "*El Socang amb relació als escacs*". Veient els mots "*T'estimo*" el desig de viure l'havia dominat. I un cop al llit, en la foscor, on eres fora del perill de la telepantalla -sempre que et matinguessis en silenci- va ser capaç de pensar sense interrupcions.

El problema físic era el *com* entrar en contacte amb la noia i arreglar una cita. Ara ja no desitjava esclafar-li el cap: va imaginar-se el seu cos jove despullat. La desitjava, però la dificultat material de trobar-se era enorme: la telepantalla sempre t'observava. I no tenia cap pretext per acostar-s'hi. Enviar-li una carta per correu, no calia ni plantejar-s'ho. Rutinàriament, ni tan sols no era secret, totes les cartes s'obrien durant el trajecte. Poca gent n'escrivia. Per a qualsevol missatge que calia enviar hi havia tot de postals impreses que

duien llargues llistes de frases: només havies de ratllar les que no t'interessaven. A més, tampoc sabia el nom de la noia, i encara menys l'adreça. El lloc més segur era la cantina.

Durant una setmana, la noia no va aparèixer a la cantina. El cap i el cos d'en Winston semblaven afectats d'una gran sensibilitat, una mena de transparència, que feia que cada moment, cada so, cada contacte, cada paraula que havia de parlar o d'escoltar fos una agonia. Durant aquells dies no va tocar el diari. No hi havia cap possibilitat d'esbrinar res.

Quan la noia va reaparèixer, l'alleujament d'en Winston va ser tan gran que no va poder resistir-se a mirar-la directament durant uns quants segons. Al dia següent va estar gairebé a punt de poder parlar amb ella: va avançar cap a la seva taula com per casualitat, però un company del Departament va cridar-lo per seure junts. Per suposat, no era prudent refusar ja que hagués estat massa evident. Però ella havia d'haver-lo vist acostant-se i potser li havia endevinat la intenció.

L'endemà va aconseguir seure a la taula de la noia. Cap dels dos no mirava cap amunt, i entre cullarada i cullarada van intercanviar els mots imprescindibles, en veu baixa i inexpressiva. Van quedar després de plegar a la Plaça Victòria perquè tot i estar envoltada de telepantalles estaria plena de gent. No van tornar a parlar i tant de temps com va ser possible, tenint en compte que eren dues persones assegudes una davant de l'altra, tampoc no es van tornar a mirar.

Smith va arribar a la Plaça abans de l'hora convinguda. Hi havia una estàtua del Gran Germà que mirava cap al sud, en direcció dels cels on havia vençut els aeroplans euroasiàtics en la batalla de la Franja Aèria I. Llavors va veure la noia dels cabells foscos.

Tot just passava un comboi de presoners euroasiàtics. Era una llarga filera de camions que portaven uns guàrdies de mirada impassible armats amb subfusells col·locats a cada racó. Vigilaven uns homenets grocs vestits amb uniformes verdosos, fets malbé i que seien molt atapeïts. Les seves tristes cares mongòliques miraven sense interès enllà de les baranes dels camions. Els presoners duien grillons de ferro als peus. Hi havia xiulets i escridassades. La curiositat era l'emoció que més hi prevalia. Els estrangers eren com una mena d'animals estranys. Eren penjats com a criminals de guerra o bé desapareixien a l'interior de camps de treballs forçats.

Estaven l'un al costat de l'altre. La noia va va descriure-li la ruta que hauria de seguir el proper diumenge, com si tingués el mapa al cap. Després, en un moment de cridòria, ella va estrènyer-li la mà suaument i gràcies al tacte, si mai li veia la mà, l'hi podria reconèixer.

II

El dos de maig Winston caminava pel bosc. A distàncies inferiors a cent quilòmetres no calia fer segellar el passaport, però de tant en tant, per les estacions de ferrocarril hi havia patrulles que inspeccionaven els documents de tots els membres del Partit que trobaven i es posaven a fer tot de preguntes compromeses.

No hi havia telepantalles però sempre hi havia el perill dels micròfons amagats gràcies als quals podies ser detectat i reconegut. Fins i tot quan va trobar-se amb la noia no van dirigir-se la paraula: calia mantenir-se en silenci. Van continuar caminant: era obvi que ell ja havia fet abans aquell camí perquè evitava els petits tolls d'aigua com si ja els conegués. Winston la seguia amb un ram de flors a la mà. Finalment van arribar a l'arbre caigut del qual ella havia parlat.

Ara només eren capaços de conversar, però en uns instants, la noia ja era als seus braços i va besar-li la boca. Smith sentia incredulitat i orgull: podia fer amb ella el que volgués, però no tenia desig físic; ja s'havia aconstat a viure sense dones. Winston estava casat, com tots els membres del Partit, per tal de procrear i res més: no s'estimava la seva dona.

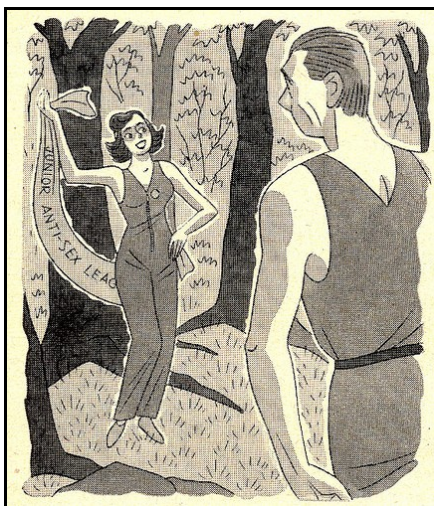
La noia es deia Júlia. Es va treure el cordó morat de la Lliga Juvenil Antisexe i van menjar una xocolatina que havia comprat al mercat negre. Allò va fer evocar records a en Winston. Van continuar parlant sense passar del murmuri. Júlia va dir-li que tenia traça a descobrir la gent que no *e/s* -al Partit- pertanyia i quan havia vist Smith va saber que estava en contra d'ells. A ell el sorprenia d'ella la rudesia del seu llenguatge: se suposava que els membres del Partit no renegaven.

Winston va contemplar el camp i li va sobrevenir una remota i curiosa sensació de reconèixer el lloc: era molt semblant al País Daurat dels seus somnis.

Júlia va fixar-se en un tord que s'havia posat en una branca. L'au va fascinar-los amb el seu cant. De nou, els seus llavis van trobar-se. L'ocell es va espantar i va fugir d'allà. La parella va endinsar-se de nou al bosc i van fer l'amor. La Júlia ja ho havia fet més cops en aquell racó amagat i en d'altres. Ara en Winston sí que la destijava. Tot el que indiqués l'existència de corrupció sempre l'omplia d'una esperança ferotge: potser el Partit estava podrit sota la superfície i el seu culte al coratge i a l'autorenúncia eren simples comportaments que ocultaven la injustícia. *"Detesto la puresa, detesto la bondat! No desitjo que existeixi cap mena de virtut. Desitjo que tothom estigui corromput fins al moll dels ossos"* va dir-li a Júlia. Ella va dir-li que ho estava. Era més o menys tot el que ell destijava sentir. No sols l'amor per una persona, sinó l'instint animal, el desig simple i indeferenciat: la força que faria miques el Partit.

Encara no sabia la direcció ni el cognom de la noia. Va envair-lo un sentiment de protecció i de llàstima. En els vells temps un home contemplava el cos d'una noia i veia que era desitjable. I aquí s'acabava la història. Però avui en dia no. No podies sentir un amor o un desig purs. Cap emoció no era pura perquè tot es barrejava amb la por i l'odi. La seva abraçada havia estat una batalla, el clímax, una victòria. Era una bona patacada contra el Partit. Era una acció política.

III

Quan Júlia es va despertar, va tornar-se previnguda i vigilant. Tenia un sentit pràctic que a en Winston li mancava, i semblava tenir un coneixement exhaustiu de la zona rural dels voltants de Londres -gràcies a les excursions comunitàries. Júlia va dir-li que havia de repartir uns fulletons de la Lliga Juvenil Antisexe, seguit de les paraules "Oí que és una merda?"

Va advertir-lo que mai tornés pel mateix camí. Quatre vespres més tard, es trobarien en un mercat dels barris pobres que sempre era ple de gent. Era inconcebible que mai poguessin arribar a trobar-se a l'interior d'una casa o enviar-se una carta. De fet, mai no van tornar a la clariana del bosc; durant el mes de maig només va haver-hi una ocasió en què van poder tornar a fer l'amor. Un cop acostumats, parlaven al carrer, prenent moltes precaucions, sense mirar-se i aturant-se quan era convenient.

Només van poder fer-se un petó al carrer un cop que va esclatar una bomba coet i van caure junts amb el terrabastall. Hi havia vespres que quan arribaven als llocs de la seva cita havien de passar de llarg sense adreçar-se ni un senyal perquè una patrulla acabava de tombar a la cantonada o un helicòpter s'havia immobilitzat damunt seu.

La setmana laboral de Winston era de seixanta hores i la de Júlia fins i tot més llarga. Els seus dies lliures eren condicionats a les necessitats de la feina i sovint no coincidien. Júlia dedicava un nombre d'hores sorprenent a assistir a conferències i manifestacions, distribuir literatura per a la Lliga Juvenil Antisexe, preparar pancartes per a la Setmana de l'Odi, fer recol·lectes per a les campanyes d'estalvi i tot d'activitats així. Pagava la pena, era una qüestió de camuflatge. Si complies regles petites, podries trencar les grans. La noia fins i tot va induir Smith a hipotecar un vespre més fent que s'apuntés a una feina complementària de fabricació de municions feta voluntàriament pels membres més entusiastes del Partit. Winston dedicava quatre hores d'avorriments insuportables a collar petites peces de metall que probablement formaven part dels detonadors d'una bomba, en un taller obert de bat a bat on el ressò dels martells picant es barrejava sinistrament amb la música de la telepantalla.

Van trobar-se a la torre de l'esglèsia i van ajuntar tots els trossos de les seves converses fragmentàries. Van estar-s'hi hores parlant. Júlia tenia vint-i-sis anys, vivia en un alberg amb trenta noies més - "*Sempre enmig de ferum femenina*" *Detesto les dones!*". Treballava en les màquines redactanovel·les del Departament de Ficció. La noia no tenia cap record anterior al començament dels anys seixanta. L'única persona que havia conegut que parlés sovint dels dies anteriors de la Revolució era un avi que havia desaparegut quan ella tenia vuit anys. Després va parlar sobre el temps en què havia estat treballant en la Secporn.

La vida tal com Júlia la veia era ben senzilla: volies passar-t'ho bé i *ells* volien impedir-ho. Per tant, calia saltar-se les lleis de la millor manera possible. La noia semblava pensar que era tan natural que *ells* volguessin sufocar-te el plaer com que tu volguessis evitar que t'atrapessin. Odiava el Partit. No havia sentit parlar mai de la Fraternitat i es negava a creure en la seva existència. A més, qualificava d'estúpida qualsevol mena de revolta organitzada contra el Partit, que forçosament havia de ser un fracàs. Li semblava que el més intel·ligent era bular les normes i alhora continuar viu.

Llavors Júlia va preguntar-li sobre la seva dona. Winston la va definir amb el mot *benpensarplè*¹⁵. Winston sentia que amb Júlia no tenia cap problema per parlar d'aquestes coses. I en qualsevol cas, ja feia temps que Katherine havia deixat de ser un record dolorós i havia esdevingut simplement un record molest. Va explicar-li que ella el forçava a dur a terme "*el seu deure amb el Partit*", és a dir, a mantenir relacions per tal de tenir fills. Júlia va explicar-li llavors que no era tan sols que l'instint sexual creava un món propi que escapava al control del Partit i que, per tant, havia de ser destruït si es podia; el més important era que la privació sexual provocava histèria, força desitjable ja que podia transformar-se en febre de guerra i adoració al líder. "*Quan fas l'amor gastes energia; després et sents feliç i tot se te'n fot. No poden suportar que tinguis un sentiment així. Et voldrien sempre rebentant d'energia. Tot aquest desfilar amunt i avall i el victorejar i el fer flamejar banderes és simplement sexe que s'ha tornat agre. Si ets feliç per dintre, per què t'hauries d'exercitat amb el Gran Germà, els Dos Minuts d'Odi i tota la resta de la seva refotuda porqueria?*" Winston hi va estar d'acord: hi havia una connexió directa i íntima entre castedat i ortodòxia política. L'impuls sexual era perillós per al Partit, i el Partit se n'havia aprofitat. Havien fet una jugada semblant amb l'instins de paternitat. La família no es podia abolir, i de fet s'encoratjava a la gent a estimar-se els fills. D'altra banda, els nens eren ensenyats sistemàticament a anar contra els pares i a espiar-los i denunciar-ne les desviacions. La família s'havia convertit en una prolongació de la Policia del Pensament. Era un mitjà per efcte del qual tothom es trobava assetjat constantement per informadors que el coneixien íntimament.

Smith va recordar una excursió comunitària, onze anys enrere, en què va tenir l'impuls d'empènyer la seva dona per un precipici. Li sabia greu no haver-ho fet. Winston va pensar que Júlia era una noia molt jove que esperava coses de la vida i ella no entenia que empènyer una persona inconvenient no resolia res. El joc que estaven jugant no el podrien guanyar, però hi havia maneres millors que d'altres per jugar-lo. Júlia no hi

---

¹⁵En novaparla significa "ortodox, incapaç de tenir un mal pensament".

estava d'acord: no volia acceptar com a llei natural que l'individu, tot sol, sempre seria derrotat. Ella s'adonava que estava condemnada, que la Policia del Pensament l'atraparia i la mataria; tanmateix, la seva consciència creia que, d'alguna manera, era possible construir un món secret on poder viure com volguessis. Tot el que calia, creia, era una mica de sort, audàcia i astúcia. No comprenia que no hi havia res semblant a la felicitat i que l'única victòria es trobava en un futur llunyà, molt després de la pròpia mort, que des del moment que declaraves la guerra la Partit, el millor era pensar en un mateix com a cadàver. En Winston va dir *"Mentre els éssers humans continuïn sent humans, la mort i la vida són el mateix"*; però Júlia no entenia que ell no estigués content de viure, que no li agradés la sensació de dir *"Aixó sóc jo, això la meva mà, això la meva cama. Sóc real, sóc sòlid, sóc viu!"*. Sí que li agradava.

Abans de separar-se, Júlia va dibuixar-li un mapa per la seva propera trobada.

IV

Winston i Júlia van quedar a l'habitació del damunt de la botiga del senyor Charrington. El senyor Charrington no havia posat cap dificultat a l'hora de llogar-li. Smith havia col·locat a la tauleta el pitjapapers de vidre. Estaven cometent el delictes que un membre del Partit podia cometre més impossible d'amagar. Sota la finestra, una dona estava cantant mentre estenia roba.

Júlia s'havia convertit en una necessitat física, una cosa que en Winston no solament desitjava sinó que sentia que hi tenia dret. Quan va arribar a l'habitació, va ensenyar-li el que duia: sucre, pa blanc, melmelada, llet, te i café. Tot de veritat, exclusiu per als membres del Partit Interior. De nou, Smith va escoltar la veu de la dona, que cantava amb un sentiment profund.

Júlia es va maquillar. Smith fins ara no havia vist ni imaginat mai una dona del Partit amb cosmètics. Ara era molt més femenina i a més duia perfum. Júlia va dir-li que aconseguiria un vestit de dona, mitges de seda i sabates de taló perquè així en aquella habitació seria una dona i no pas una camarada del Partit. En aquella cambra el llit era de matrimoni, ja que aquests només es trobaven a les cases dels proles. Winston es va preguntar si podia haver existit mai una època on aquell moment semblés normal.

La noia es va incorporar perquè havia vist una rata. Hi havia parts de Londres que n'estaven farcides: eren grosses i fosques i atacaven les criatures. A en Winston li feien pànic, era el que més el repuganava del món.

Quan va calmar-se, Júlia va preguntar-li què era l'objecte de vidre de la tauleta. Ell va contestar-li que creia que mai no havia servit per a res i que això era el que més li agradava d'ell. Per a en Winston, el pitjapapers simbolitzava un petit fragment d'història que s'havien descuidat d'alterar, un missatge procedent de feia cent anys. Aleshores, Júlia va preguntar-li quants anys podria tenir el quadre de l'església de Sant Climent: va dir-ne dos-cents. A la noia el lloc li sonava, així que en Winston va dir-li els versos incomplets que el senyor Charrington li havia ensenyat. I per a la seva sorpresa, la noia els va continuar. Era com les dues meitats

d'una contrasenya. A la Júlia li havia ensenyat els versos el seu avi.

En Winston va fixar-se de nou en el pitjapapers: era com si la superfície del vidre fos la volta del cel i dins contingués un món perdut amb tota la seva atmosfera. El pitjapapers era l'espai on Winston es trobava i el corall del seu interior era la vida de la Júlia i la seva, fixades totes dues al cor del cristall en una mena d'eternitat.

V

Syme havia desaparegut, és a dir, havia deixat d'existir: no havia existit mai. Ara era una nopersona.

La preparació de la Setmana de l'Odi estava en marxa: s'havien d'organitzar desfilades, mítings, parades militars, conferències, exposicions de maquetes de cera, sessions de cine, programes de telepantalla; calia aixecar tribunes, construir efígies, inventar eslògans, escriure cançons, fer circular rumors, falsificar fotografies; etc. Així, es magnificaven les manifestacions d'ira.

Havia aparegut per tot Londres un pòster nou. No duia cap inscripció, només hi apareixia la imatge d'un soldat euroasiàtic amb un subfusell. Des de qualsevol angle que el mires, la boca de l'arma semblava apuntar-te a tu directament. El número d'aquests cartells superava fins i tot el dels retrats del Gran Germà.

L'habitació del damunt de la botiga del senyor Charrington era el paradís. Durant aquell mes de juny s'hi van reunir set cops. Winston havia deixat de beure Ginebra Victòria i s'havia engreixat: el fet de viure havia deixat de semblar-li intolerable, i ja no tenia l'impuls d'enfrontar-se amb la telepantalla o deixar anar renecs en veu alta. Ell i Júlia posseïen un amagatall segur, que era gairebé casa seva, i fins i tot semblava menys dur el fet de no poder-se trobar més sovint i només un parell d'hores cada vegada. Durant el temps que es trobaven allà tenien la sensació que cap mal els podria afectar. Arribar-hi era perillós, però la mateixa cambra actuava com un refugi. Sovint es lliuraven a somiar desperts i volien aprendre a parlar amb l'accent dels proles.

L'habitació era un món, una bossa del passat on podien passejar-s'hi animals ja extingits. El senyor Charrington també era un altre animal extingit, que duia una existència fantasmagòrica entre la botiga i la cuina on es preparava els àpats: tenia més aviat l'aire de ser un col·leccionista abans que un comerciant. Parlar amb ell era com escoltar el dringar una caixa de música antiga. Havia extret dels racons de la memòria uns quants fragments més de ritmes oblidats; tanmateix, no aconseguia mai de recordar gaire més d'unes quantes línies de qualsevol cançó.

La parella, algunes vegades, parlava de comprometre's en una rebel·lió activa contra el Partit, però sense nocions de com fer el primer pas. Pensaven en la Fraternitat, i Smith va parlar-li de la connexió que tenia amb O'Brien. Winston creia que gairebé tothom detestava secretament el Partit i voldria trencar les regles si pensés que era prou segur de fer-ho. No obstant, rebutjava de creure que existís o pogués existir una oposició organitzada: les històries sobre Goldstein i el seu exèrcit subterrani eren simplement un munt de porqueria inventada pel Partit per als seus propis propòsits i que calia fer veure que s'hi creia.

Júlia havia crescut a partir de la Revolució i era massa jove per recordar les batalles ideològiques dels cinquanta i els seixanta. Una cosa semblant a un moviment polític independent era fora de la seva imaginació. El Partit era invencible. Sempre existiria i sempre seria el mateix. Només podies rebel·lar-t'hi a base de desobediència secreta o d'actes de violència aïllats com ara matar algú o fer volar alguna cosa enlaire. La noia només qüestionava les doctrines del Partit quan d'alguna manera afectaven a la seva vida: per exemple, creia que el Partit havia inventat els aeroplans perquè aquests detalls per a ella no tenien importància. En Winston, en canvi, sí que recordava que aquests existien des d'abans de la Revolució. I quan ell va voler demostrar que la guerra d'Oceània havia estat contra Orientàsia i no pas contra Euràsia, però ella va contestar-li impacient que allò no tenia importància tampoc ja que sempre hi havia alguna guerra i les notícies sempre mentien. Smith també li parlava sobre el Departament d'Arxiu i les falsificacions impúdiques que s'hi cometien.

En Winston vol fer veure a Júlia que el que fa el Partit és abolir el passat des d'ahir mateix: admet que si tingués de nou la prova que havia tingut anys enrere, aquell paperet, no la llençaria. Júlia li diu que ella no se la quedaria: està disposada a córrer riscos, però per coses que tinguin algun valor, no pas per trossets de diaris antics que no canviarien res. Estava clar que ella no tenia el més mínim interès en la falsificació del passat duta a terme pel Partit.

Parlant amb ella, Winston s'adonava que era fàcil presentar una aparença d'ortodòxia sense tenir la més mínima idea del que volia dir aquesta mateixa paraula. La visió global del Partit s'imposava amb molt més èxit en les persones incapaces de comprendre-la: simplement, s'ho empassaven tot i el que s'empassaven no els feia pas mal perquè no deixaca darrere cap mena de residu.

VI

En Winston caminava per un dels passadissos del Ministeri quan algú va tossir per cridar la seva atenció. Era O'Brien, que va comentar-li que en un article que en Winston havia escrit al *Times* hi havia un parell de mots en vellaparla i llavors va fer referència a la onzena edició del *Diccionari de novaparla*. Ja que en Winston no l'havia vist encara, O'Brien va convidar-lo al seu apartament per recollir-ne un. Va escriure-li l'adreça en un full d'una llibreta de notes, amb tapa de pell, i un llapis-tinta d'or. Ho va fer sota mateix de la telepantalla i va marxar.

Aquella escena només tenia un significat possible: s'havia usat com a via per donar a Winston l'adreça d'O'Brien. Allò que estava succeint només era el resultat possible d'un procés iniciat molts anys enrere. El primer pas havia estat un pensament involuntari i secret; el segon, el fet de començar un diari. S'havia traslladat del pensament a les paraules i, ara, de les paraules als actes. L'últim graó seria allò que acabaria passant-li tancat al Ministeri de l'Amor i ho havia acceptat. La fi estava continguda en el principi. Quan havia estat parlant amb O'Brien, quan va penetrar-li el sentit de les seves paraules, un sentiment d'esgarrifança glaçada s'havia emparat del seu cos. Havia tingut la sensació de baixar els esglaons cap a la humitat d'una tombra.

VII

Quan es va llevar Winston no podia explicar amb paraules el somni que haviat tingut perquè era massa complicat: havia somiat un record que ara li ballava pel cap. Fins aquell moment, Smith creia que haviat matat la seva mare: era un record que ell havia empès deliberadament fora de la seva consciència durant molts anys.

No estava segur de la data, però per força havia hagut de passar abans que ell fes deu anys, potser dotze. La seva mare va canviar quan el seu pare va desaparèixer. La seva germana tenia llavors dos o tres anys i ell era un jove egoista, però sabia que el comportament de la seva mare estava relacionat amb allò que no s'esmentava mai i que estava a punt de passar. Vivien en una habitació fosca i ben bé no tenien menjar: tot i així, en Winston intentava fer de ploraner i provocar pena a la seva mare per tal d'aconseguir més del que li pertocava. A cada àpat, la mare li suplicava que no fos egoista i que recordés que la seva germana petita estava malalta i també necessitava alimentar-se, però no servia de res: Smith sabia que estava fent passar gana a les altres dues, però no hi podia fer res per millorar el seu comportament. L'últim cop que Winston va veure-les fou un instant que es va aturar mentre fugia escales avall, després d'haver pres el tros de xocolata a la seva germana. En aquell mateix instant, va adonar-se que la petita s'estava morint. Quan va tornar a casa totes dues havien desaparegut: en aquell temps, allò ja s'havia convertit en normal.

Júlia començava a adormir-se. A ell li hagués agradat de continuar explicant-li coses de la seva mare. No suposava pas, per que no ho podia recordar, que s'hagués tractat d'una dona especial, i encara menys intel·ligent. Però tot i amb això haviat posseït una certa noblesa, una certa puresa, simplement perquè les

normes que obeïa eren les seves, pròpies i particulars. Els seus sentiments li pertanyien i no podien ser modificats des de l'exterior. No se li hauria acudit que una acció, pel fet de ser ineficaç, es tornés mancada de sentit. Si t'estimes algú, l'estimes, i quan jo no tens res més per donar-li, li dones amor.

El més terrible que havia fet el Partit era persuadir-te que els simples impulsos, els simples sentiments, no sortien a compte. I mentrestant et robaven tota possibilitat d'acció sobre el món material. Una vegada queies sota les urpes del Partit el que sentissis o deixessis de sentir, el que fessis o deixessis de fer, no tenia literalment importància. Passés el que passés, tu desapareixies, i ni de tu ni dels teus actes mai més no se'n sentia parlar. A en Winston sovint se li acudia que els proles no havien sofert aquesta persuasió: no eren lleials a un partit, a un país o a una idea; eren lleials l'un a l'altre. Per primer cop a la vida, no menyspreava els proles o pensava en ells merament com a forces incertes que un dia podrien irrompre en la vida i regenerar el món. Els proles havien continuat sent humans. No s'havien endurit interiorment. Havien conservat les emocions primitives que ell havia de tornar a aprendre amb un esforç considerable. "*Els proles són éssers humans. Nosaltres, en canvi no ho som*", va dir en veu alta. Júlia va escoltar-lo i va preguntar-li si havia pensat mai en el dia que els fessin confessar: tothom confessa sempre, no es podia evitar perquè et torturaven. Smith, però, creia que la confessió no implicava la traïció ja que el que es diu o es fa no importa: el que importa són els sentiments. Per a ell, l'única traïció seria que aconseguissin que deixés d'estimar-la. Júlia va tranquilitzar-lo ja que això el Partit no ho pot fer, no pot penetrar dintre de ningú. Ell va dir que si es pot sentir que té valor continuar sent humans, fins i tot quan no condueix a cap resultat, aleshores els havies desrrotat. Llavors va pensar en la telepantalla i la seva orella que mai dorm: et poden espiar nit i dia, però si conserves el cap clar, encara és possible guanyar-los; doncs encara no han desxifrat el secret de descobrir allò que un altre ésser humà estava pensant.

Ningú sabia qué passava a l'interior del Ministeri de l'Amor, però era fàcil endevinar-ho: tortures, drogues, instruments de precisió per registrar reaccions nervioses, esgotament progressiu per manca de son, la solitud i els interrogatoris persistents. És a dir, els fets no els podies amagar. Tanmateix, no importava pel fet que l'objectiu no era continuar vius sinó continuar sent humans. Podrien despullar-te completament, saber tot el que haguessis fet, dit o pensat, però la part més profunda, la manera de funcionar de la qual era un misteri fins i tot per a un mateix, continuava impenetrable.

VIII

Júlia i Winston van entrar a l'habitació espaiosa i il·luminada on els esperava O'Brien, guiats pel seu criat. Hi havien anat per dos camins diferents. Era el primer cop que estaven a una de les residències dels membres del Partit Interior ja que ni tan sols els barris on es trobaven podien transitar-se. Allà tot era intimitat, bon menjar i il·luminació.

Júlia va xisclar quan O'Brien va apagar la telepantalla: els va dir que aquest era un dels privilegis dels membres del Partit Interior. O'Brien estava esperant que Smith parlés, però ningú no ho feia. Després

d'aturar la telepantalla, l'habitació semblava estar en un silenci de mort. L'home va preguntar a en Winston qui dels dos ho diria: Winston va preguntar si de debó la telepantalla estava apagada del tot i, abans de explicar el motiu pel qual havien quedat, va adonar-se per primer cop de la vaguetat de les seves motivacions. No era fàcil explicar què hi havia anat a fer allà, però va continuar dient que creien que existia una mena de conspiració contra el Partit i que ell en formava part. Va dir-li que volien afegir-s'hi, que no creien en el Socang, que eren enemics del Partit, crimpensadors i adúlter.

Martin, el criat, va entrar a l'estança. O'Brien els va tranquilitzar dient-los que Martin també en formava part i que durant deu minuts podia deixar de fer criat. O'Brien els va oferir vi, exclusiu pels membres del Partit Interior ja que pertanyia al passat desaparegut, romànic, al *temps antic* -com l'anomenava en Winston en els seus pensaments secrets. Van començar a parlar d'en Goldstein: existia realment i estava amagat en algun racó que també O'Brien desconeixia. Deprés va dir que ara ja pertanyien a la Fraternitat, però que no sabrien gaire més sobre aquesta organització. Abans de seguir, l'home va advertir que no era segur tenir apagada la telepantalla més de mitja hora i que tots dos haurien de marxar per separat, així que primer marxaria Júlia.

Dit això, els va preguntar què estaven disposats a fer. En Winston va afirmar totes les condicions en nom seu i de la noia: estaven

disposats a fer tot allò que pogués provocar la desmoralització del Partit i el seu afebliment. Però quan va preguntar si estaven disposats a separar-se i no veure's més fou Júlia la que va contestar que no. En aquest moment, Smith va trigar molt en contestar. Finalment, va dir que no. O'Brien els va agrair les seves respostes. Va continuar explicant que podria passar que haguessin de fer un canvi total de les seves identitats, el que significava sotmetre'ls a operacions quirúrgiques i, si fos necessari, amputacions d'algun membre. Smith va contestar que també hi estaven d'acord.

Martin va sortir de l'habitació. O'Brien va aclarar que lluitarien en la foscor, sempre es trobarien enmig d'ella foscor: rebrien ordres i haurien d'obeir-les sense saber per què. A més, els enviaria un llibre que els ensenyaria la veritable naturalesa de la societat en que vivien i l'estratègia que els ajudaria a destruir-la: quan haguessin acabat aquesta lectura, esdevindrien membres de ple dret de la Fraternitat. Sobre aquesta organització no els podia dir quants membres en formaven part perquè no es podia saber: ells mateixos només tindrien tres o quatre contactes que anirien canviant i els farien arribar ordres de part seva. De fet, els membres de la Fraternitat no tenien cap manera de reconeixer-se entre ells. Quan els capturessin haurien de confessar, però només les seves pròpies accions. No els rescataria ningú: havien d'acostumar-se a viure sense resultats ni esperança. El seu destí era el de ser actors durant un temps, ser capturats, confessar i morir. En el temps de vida que els havia tocat viure no hi haurien canvis perceptibles: la única vida de veritat

seria al futur. O'Brien va justificar que no podien actuar col·lectivament, havien d'escampar el seu coneixement d'individu a individu per tal d'evitar que la Policia del Pensament els descobrís.

Amb un to irònic, O'Brien va proposar un brindis pel desconcert de la Policia del Pensament, per la mort del Gran Germà, per la humanitat o pel futur. Winston va proposar brindar pel passat, que era més important. Júlia va marxar.

Abans que arribés l'hora d'en Winston, li va preguntar si tenien cap amagatall. Va parlar-li sobre l'habitació de la botiga del senyor Charrington i O'Brien va dir que els en proporcionaria un de nou i que els faria arribar *el llibre* d'en Goldstein. No n'hi havia gaires circulant perquè la Policia del Pensament els persegueix i els destrueix gairebé tan de pressa com en fan de nous; no obstant, el llibre era indestructible perquè el podien reproduir mot per mot. El llibre, doncs, arribaria a en Winston a l'interior d'una cartera ben bé idèntica a la que ell feia servir quan anava a treballar. Un home li diria "*Em penso que t'ha caigut la cartera*" i li donaria amb l'exemplar a dins. Hauria de retornar-lo en catorze dies.

A continuació, O'Brien va dir que tornarien a trobar-se... "*en el lloc on no hi ha foscor*" va acabar la frase en Winston. L'home va sorprendre's i va preguntar-li si tenia alguna qüestió abans de marxar. Smith va preguntar-li si coneixia una vella composició que començava amb els versos "*Taronges i llimones, diuen les campanes de Sant Climent*". O'Brien va continuar fins a l'últim vers: "*Taronges i llimones, diuen les campanes de Sant Climent./ Em deus tres farthings, diuen les campanes de Sant Martí./ Que me'ls pagaràs?, diuen les campanes del vell Bailey./ Quan seré ric, diuen les campanes de Shoreditch*". Es van acomiadar i Winston Smith va sortir de l'habitació d'aquell membre del Partit Interior.

IX

Havien passat sis dies des de que la cartera que contenia el llibre d'en Goldstein havia arribat a les seves mans, però en Winston encara no l'havia pogut ni obrir. Tot havia ocorregut el sisé dia de la Setmana de l'Odi. Després de les desfilades, els parlaments, els crits, els cants, les pancartes, els pòster, les pel·lícules, les maquetes de cera, el repicar dels tambors, els esgarips de les trompetes, el ressonar dels peus marxant, els grinyols de les erugues dels tancs, el rugit de les esquadrilles aèries, l'espetec de les armes..., quan l'odi general contra Euràsia estava en ebullició, un orador del Partit Interior va pronunciar el seu discurs. La veu metalitzada pels altaveus arribava a tots els racons i era impossible escoltar-se'l sense deixar-se convèncer primer i embogir després. Cada pocs instants, la fúria de la multitud entrava en ebullició i la veu de l'orador era ofegada pel rugit bestial i salvatge que sorgia incontrolablement dels milers de gargamelles. Els xiscles més salvatges de tots provenien dels escolars. Quan l'orador portava vint minuts parlant, un missatger va fer-li arribar un missatge i, sense immutar-se, va continuar parlant sobre la guerra d'Oceania amb Orientàsia. Allò era un sabotatge dels agents d'en Goldstein. Aquest canvi feia que totes les pancartes i els pòsters estiguessin equivocats: va haver-hi uns moments de caos mentre aquests eren arrencats de les parets i, les pancartes, estripades i trepitjades. Mentre això va succeir, l'orador no havia deixat de dir el seu discurs. L'Odi

continuava exactament com abans, però s'havia canviat l'objectiu. Va ser durant els instants de desordre que un home li va donar la cartera que contenia el llibre.

Quan va acabar la manifestació, tothom va córrer al Ministeri de la Veritat. El canvi d'objectiu provocava que gran part dels escrits dels darrers cinc anys quedessin obsolets; doncs feien referència a la guerra d'Oceania amb Euràsia, és a dir, havien de ser rectificats a la velocitat de la llum. La feina era aclaparadora: tothom al Departament d'Arxius va estar treballant divuit hores diàries i dormint al llarg dels corredors de les oficines a les hores de descans. El pitjor de tot era que aquesta feina no es podia fer maquinalment. Sovint n'hi havia prou substituïnt un nom per un altre, però un informe detallat dels esdeveniments demanava molta cura i imaginació. Fins i tot era considerable el coneixement geogràfic necessari per traslladar la guerra d'una part del món a l'altre. Smith estava tan angoixat com qualsevol altre del Departament perquè la falsificació fos perfecta. Al matí del sisé dia va disminuir la feina: un profund i secret sospir va recórrer el Ministeri. Havien enllestit una gran gesta que mai no podria ser esmentada. Ara mateix era impossible demostrar documentadament per part de cap ésser humà que mai hi havia hagut guerra amb Euràsia.

Mapa amb la divisió geogràfica de la novel·la: Oceania (rosa), Euràsia (lila), Orientàsia (verd) i les terres en conflicte (groc).

Com a agraïment, tots els treballadors del Ministeri tenien festa l'endemà al matí. Un cop a l'habitació de sobre de la botiga del senyor Charrington, Winston va aprofitar per llegir el llibre que havia arribat a les seves mans sis dies enrere. Era un volum negre i pesant, amb un relligat gens professional i sense títol a la coberta. La impressió també semblava irregular. Les pàgines estaven desgastades a les cantonades i queien fora fàcilment, com si el llibre hagués passat per moltes mans. La inscripció de la primera pàgina deia: "Teoria i pràctica del col·lectivisme oligàrquic per Emmanuel Goldstein". Aquest llibre representava l'eternitat. De sobte, tal com a vegades fem amb un llibre que sabem que acabarem per llegir-ne i rellegir-ne cadascuna de les paraules, va obrir-lo per una part diferent i es va trobar en el capítol tercer. Va començar llegint aquest.

Capítol III: La guerra és pau. Abans de la meitat del segle XX, el món va desintegrar-se en els tres grans superestats esmentats a la novel·la: Oceania, Euràsia i Orientàsia. Des dels darrers vint-i-cinc anys, aquests superestats es troben en guerra permanent, combinats d'una manera o una altra. Però la guerra que es duu a terme consisteix només en operacions militars d'objectius limitats entre combatents incapaços de destruir-se els uns als altres, que no tenen motius per lluitar i que no estan separats per cap diferència ideològica. Aquesta guerra mai acabarà ja que cap dels tres superestats podria ser conquerit definitivament perquè estan massa igualats. Cadascun dels tres superestats és tan vast que pot obtenir gairebé tots els materials que necessita dintre de les seves pròpies fronteres.

A més, tot el que la força de treball produeix està destinat a la guerra mateixa.

El llibre continua explicant que a principis del segle XX, la visió d'una societat increïblement rica, ociosa, endreçada i eficient, formava part dels pensaments de gairebé tots els literats. La ciència i la tecnologia es desenvoluparien a una velocitat prodigiosa i semblava natural d'assumir que continuarien desenvolupant-se. Tanmateix, això va fallar a causa de l'empobriment provocat per una llarga sèrie de guerres i de revolucions i perquè el progrés científic i tècnic depenia de l'hàbit empíric de pensar, el qual no pot sobreviure en una societat reglamentada estrictament. D'aquesta manera, l'any 1984, el món era més primitiu que el de feia cinquanta anys.

La revolució industrial podria arribar a provocar un augment i excés dels béns de consum que acabés amb les desigualtats humanes. Si això succeïa, la societat jeràrquica desapareixeria i la riquesa no atorgaria signes de distinció. Imaginar aquesta societat era ben fàcil; però a la pràctica no podria mantenir-se estable gaire temps perquè el lleure i la seguretat serien disfrutats per tots de la mateixa manera; la gran majoria d'éssers humans que normalment són ignorants per culpa de la pobresa voldrien esdevenir cultes i aprendrien a pensar per ells mateixos. I si tothom pensés per si mateix, la població s'adonaria que la minoria privilegiada no tenia raó d'existir i els farien fora del poder. Al cap i a la fi, una societat jerarquitzada només és possible sobre la base de la pobresa i de la ignorància. És per aquests motius que, quan l'economia va quedar estancada va iniciar-se la guerra contínua per tal de produir béns de consum que no haurien de repartir-se.

L'acció essencial d'aquesta guerra és la destrucció, no necessàriament de vides humanes, sinó dels productes del treball humà. Així s'ha arribat a l'ambient social en què viuen els protagonistes de la novel·la: viuen en una societat constantment assetjada on la consciència de trobar-se en guerra -en perill- fa que el lliurament de tot el poder als membres del Partit Interior sembli una condició natural i inevitable per sobreviure. Aquests són al cim de la nova jerarquia social; els segueixen els membres del Partit Exterior, al qual pertany en Winston; i, finalment, trobem els proles. El fet que aquesta guerra estigués psicològicament acceptada assentava la societat jeràrquica en una base econòmica, però no pas emotiva. No importava la moral de les masses, l'actitud de les quals no tenia gaire importància mentre continuessin lligades al treball, sinó la moral del Partit mateix. Els membres del Partit han de ser competents, treballadors, amb una intel·ligència limitada, fanàtics, crèduls, ignorants i dominats per la por, l'odi, l'adulació i l'exaltació triomfal: és a dir, han de tenir la mentalitat apropiada

a l'estat de guerra. És precisament al Partit interior on l'odi per l'enemic és més fort: encara que coneixin la veracitat i la falsificació de la realitat, el pensardoble ho neutralitza.

En l'actualitat no existeix la ciència ja que el mètode empíric de pensar, en el qual es basen tots els descobriments

científics del passat, s'oposa als principis més fonamentals del Socang. Pel que fa a les arts útils o bé s'han aturat o s'ha reulat. Ara els camps són cultivats amb arades i els llibres són escrits per màquines. Els dos objectius del Partit són conquerir tota la superfície de la terra i extingir-hi qualsevol possibilitat de pensament independent. Per aquest motiu, el Partit vol resoldre dos grans problemes: com descobrir, contra la seva voluntat, allò que pensa un altre ésser humà; i com matar uns quants centenars de milions de persones en pocs segons i sense avisar prèviament. El resultat és un nou concepte dels científics. Un científic és una barreja de psicòleg i inquisidor, un estudiós extraordinàriament minuciós del significat de les expressions facials, dels gestos i dels tons de veu, un verificador dels efectes de les drogues que fan confessar la veritat, de les teràpies de xoc, de la hipnosi, de la tortura física; o bé és un químic, un físic o un biòleg dedicats només a les branques de la seva especialitat més rellevants a l'hora de matar. Tots ells treballen al Ministeri de la Pau. Els estudis que duen a terme no guanyen mai un lideratge significatiu de cap superestat per sobre dels altres dos, però. Tampoc cap dels tres intenta mai una maniobra que impliqui el risc d'una desfeta seriosa.

Un fet que mai s'esmentava en veu alta és que les condicions de vida dels tres superestats són gairebé les mateixes. A Oceania la filosofia que preval és la del Socang, a Euràsia el Neobolxevisme, i a Orientàsia un mot xinès que s'acostuma a traduir com *Veneració de la Mort* o *Esborrar-se Un Mateix*. Al ciutadà d'Oceania no li és permès de conèixer res sobre els dogmes de les altres dues filosofies, però se li ensenya a considerar-les pròpies de bàrbars sense moral ni seny. Pertot arreu hi ha la mateixa estructura piramidal, la mateixa adoració d'un líder semidiví, la mateixa economia creada per i per a l'esforç bèl·lic continu. D'això se segueix que els tres superestats no tan sols no poden conquerir-se l'un a l'altre, sinó que si ho fessin no hi guanyarien res.

En èpoques passades, una guerra, per definició, s'acabava tard o d'hora amb una victòria i una derrota inequívokes. La derrota significava la pèrdua de la independència o qualsevol altra conseqüència indesitjable. S'havia d'estar preparat per evitar la derrota: calia treure conclusions del passat per tal de ser eficient i això significava tenir una idea completament acurada d'allò que havia ocorregut en altres temps. Els diaris i els llibres d'història eren les fonts que calia consultar. Però quan la guerra havia esdevingut literalment continua, deixava de ser perillosa: no hi havia res més que l'obligatorietat militar. Des del moment que cap dels tres superestats és conquistable, cadascú esdevé pràcticament un univers separat dins el qual gairebé totes les perversions del pensament es poden practicar sense perill. La realitat només exerceix la seva pressió sobre les necessitats de la vida quotidiana. Encara es distingia entre la vida i la mort, entre plaer físic i dolor físic, però això era tot. Separat del contacte amb el món exterior i amb el passat, el ciutadà d'Oceania és com un home enmig de l'espai interestel·lar, sense manera de saber en quina direcció és cap amunt i en quina és cap avall.

Però tot i ser irreal, la guerra no deixa de tenir el seu significat. Consumeix l'excedent de béns i ajuda a preservar l'especial atmosfera mental que una societat jeràrquica necessita. La guerra és ara un assumpte purament intern. En el passat, els dirigents acabaven lluitant els uns contra els altres; en aquests temps, cada grup dirigent duia a terme la guerra contra els seus propis subordinats per tal de mantenir intacta l'estructura de la societat.

Finalment, pel fet d'esdevenir continua, la pressió que exerceix el mot *guerra* en la societat és el mateix que produiria la paraula *pau* entre els tres superestats; no obstant, en el segon cas, sempre hi hauria una influència provocada per la por a la imminència d'una guerra o de qualsevol mena de perill extern. I aquest és el significat més profund de l'eslògan del Partit "*la guerra és pau*".

Winston va aturar la seva lectura: sentia solitud i seguretat. El llibre el tenia fascinat; el tranquil·litzava. Llavors va entrar Júlia i li va mostrar el llibre. Smith va dir-li que l'havia de llegir també, com tots els membres de la Fraternitat; ella va demanar-li que li llegís en veu alta perquè era la millor manera i, alhora, podria anar explicant-li.

Capítol I: La ignorància és força. Durant totes les èpoques, al món hi ha hagut tres categories de persones: les Superiors, les Mitjanes i les Inferiors. Aquesta era l'estructura essencial i sempre seguia la mateixa configuració. Els objectius d'aquests tres grups són del tot irreconciliables. L'objectiu dels Superiors és quedar-se on són; el dels Mitjans és substituir els Superiors; i el dels Inferiors, tot i que pel fet d'estar massa aixafats per les feines penoses i no ser conscients gairebé mai d'alguna cosa externa a la seva vida quotidiana, és abolir totes les diferències i crear una societat en què tothom sigui igual.

Així, tot al llarg de la història, retorna una vegada i una altra una lluita que és la mateixa en les seves línies principals. Quan els Superiors perden la confiança o bé la capacitat de governar de manera eficient són expulsats pels Mitjans. Els segons recluten els Inferiors al seu costat amb la pretensió que estan lluitant per la llibertat i la justícia. Tan aviat com aconsegueixen el seu objectiu, els Mitjans releguen els Inferiors a la seva antiga posició de servitud i esdevenen els nous Superiors. Després, un nou grup dels Mitjans se separa i la batalla comença de nou. Només els Inferiors són incapaços, ni que sigui temporalment, de resoldre els seus propòsits: des del seu punt de vista, cap canvi històric ha significat gaire més que un canvi de patrons.

A finals del segle XIX, escoles de pensadors van interpretar que la història en el sentit que era un procés cíclic i van proclamar que era demostrable que la desigualtat entre les persones era una llei inalterable de la vida humana. En el passat, la necessitat d'una forma jeràrquica de la societat havia estat doctrina específica dels Superiors; els Mitjans, durant el temps de lluita, van fer ús sempre de termes com *llibertat*, *justícia* i *fraternitat*. Tanmateix, el concepte de fraternitat humana va

començar a ser assumit per les persones que encara no estaven als llocs de comandament. En el passat, els Mitjans van fer revolucions sota la bandera de la igualtat, i després van establir una nova tirania tan bon punt l'antiga havia estat foragitada. El socialisme -teoria apareguda al principi del segle XIX- era la darrera anella d'una cadena de pensament que ens faria retrocedir fins a les rebel·lions dels esclaus de l'antiguitat. Encara estava infectat profundament pel pensament utòpic d'èpoques passades. Però en cada variant del socialisme que ha aparegut des del 1900 l'objectiu d'establir la llibertat i la igualtat s'ha anat abandonant obertament. Els nous moviments apareguts a mitjans de segle -Socang, Neobolxevisme i Venaració de la Mort- tenen l'objectiu conscient de perpetuar la no-llibertat i la no-igualtat. Aquests nous moviments van créixer a partir dels antics i van tendir a conservar-ne els noms i a aparentar que en respectaven les ideologies. Però l'objectiu que tots tres plantejaven era aturar el progrés i congelar la història en un moment determinat. En aquest moment, els Superiors serien capaços de mantenir la seva posició per sempre.

Les noves doctrines van sorgir, per una banda, a causa de l'acumulació de coneixements històrics i del creixement de la filosofia de la història. El moviment cíclic de la història ara era comprensible i, per tant, alterable. D'altra banda, van néixer en el moment que la igualtat humana era tècnicament possible. El paradís terrenal en què els hereus de les revolucions francesa, anglesa i americana havien cregut gràcies a les seves pròpies frases sobre els drets de l'home, la llibertat de paraula, la igualtat davant la llei, etc., es desacreditava en el moment exacte que esdevenia realitzable. Abans de mitjans de segle, els corrents del pensament polític més importants eren autoritaris. Cap al 1930, després de guerres nacionals i civils, de revolucions i contrarevolucions pertot arreu del món, van sorgir els pensaments polítics actuals.

La nova aristocràcia la formaven buròcrates, científics, tècnics, sindicalistes, publicistes, sociòlegs, periodistes i polítics professionals: tots ells tenien els seus orígens en la classe mitjana assalariada o en els graus superiors de la classe mitjana obrera. En comparació amb els membres de les classes dirigent anteriors, eren menys avariciosos, més ansiosos de tenir el poder, més conscients del que feien i més atents a esclafar l'oposició. Aquests no actuaven instintivament, sinó que sabien que l'única base segura per a l'oligarquia era el col·lectivisme. La riquesa i els privilegis es defensen molt millor quan es posseeixen tots dos junts: era el que anomenaven "*abolició de la vida privada*". Això significava la concentració de la pobresa en moltes menys mans que no pas abans: els nous propietaris eren un grup en comptes d'una massa d'individus. Cap membre del Partit posseeix res, tret d'unes quantes pertinences personals; però col·lectivament, el Partit posseeix Oceania, ho posseeix tot perquè ho controla tot.

La invenció de la impremta havia fet més fàcil la manipulació de l'opinió pública. El cinema, la ràdio, la televisió i els avenços tècnics que feien possible rebre i transmetre simultàniament van fer que la vida privada arribés a la seva fi.

Però els problemes de perpetuar una societat jeràrquica eren molt profunds. Només hi ha quatre vies perquè un grup dirigent pugui caure del poder: conquerit des de l'exterior; governat tan ineficaçment que les masses s'atreveixen a revoltar-se; permeten que un grup poderós i descontent de Mitjans comenci a desenvolupar-se; o perdent la pròpia autoconfiança i la voluntat de govern. Una classe dirigent capaç de mantenir-se en guàrdia contra aquestes es mantindrà en el poder i la seva actitud mental és un factor determinant. Passada la meitat d'aquest segle, el primer perill havia desaparegut. El segon és només teòric ja que les masses no es revolten per iniciativa pròpia per la mera raó d'estar oprimits. El problema de l'aparició d'un nou grup de dirigents millor capacitats era controlat per mitjà de l'educació: només era qüestió de formar contínuament la consciència tant del grup dirigent com de l'ampli grup executiu que hi ha immediatament a sota. La consciència de les masses no tan sols necessita ser influenciada en direcció negativa.

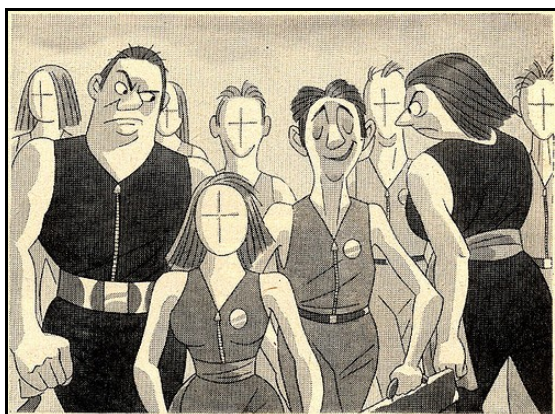
Al vèrtex de la piràmide hi ha el Gran Germà, qui és infal·lible i totpoderós: cada gran èxit, cada fet, cada victòria, cada descobriment científic, tot el coneixement, tota la saviesa, tota la felicitat, tota la virtut, es considera que provenen directament del seu lideratge i de la seva inspiració. Ningú l'ha vist mai: és un rostre als cartells i una veu a la telepantalla. Pot assegurar-se que mai morirà i tampoc pot saber-se quan va nèixer. El Gran Germà és la disfressa amb què el Partit ha triat de mostrar-se al món: la seva funció és la de rebre l'amor, la por i la reverència perquè aquests són sentiments més fàcils de sentir envers un individu que no pas envers una organització. Sota el Gran Germà hi ha el Partit Interior, que representa el 2% de la població d'Oceania; després hi ha el Partit Exterior; i, finalment, hi ha els proles, que representen en el 85%.

Ser membre d'un d'aquests tres grups no és hereditari: l'admissió en una branca o altra del Partit depèn d'un exàmen que es passa als setze anys. Tampoc hi ha discriminacions racials. Oceania no té capital i el seu cap titular es una persona la residència del qual ningú no coneix. Només està centralitzada per l'anglès i la novaparla, les seves llengües. El Partit no és una classe ja que no té l'objectiu de transmetre el poder als propis descendents com a tals.

L'antiga classe del socialisme, entrenada per lluitar contra una denominada "*privilegis de classe*", va assumir que el que no és hereditari no pot ser permanent. Les aristocràcies havien estat sempre de vida curta, mentre que organitzacions basades en l'adopció, com ara l'Església catòlica, de vegades han durat centenars o milers d'anys. L'essència de la norma oligàrquica és la persistència d'un cert sistema de vida imposat pels morts sobre els vius. Un grup dirigent ho és mentre pugui designar els

seus successors. El Partit no està preocupat per perpetuar la seva sang sinó per perpetuar-se ell mateix. No és important qui detenti el poder mentre l'estructura jeràrquica continuï sempre igual.

Totes les creences, hàbits, gustos, emocions, actituds mentals, que caracteritzen la nostra època són dissenyats perquè sostinguin la mística del Partit i evitin que la veritable naturalesa de la societat d'avui dia sigui percebuda per la massa. Això continuarà generació en generació treballant, engendrant i morint, sense cap impuls rebel i sense el poder de comprensió que el món podria ser diferent del que és. Els ciutadans de Oceania poden tenir garantitzada la llibertat intel·lectual perquè no tenen intel·ligència: en un membre del Partit no es tolera la més mínima desviació d'opinió sobre el menys important dels temes.

Un membre del Partit viu, des de que neix i fins que mor, sota l'esguard de la Policia del Pensament: pot ser vigilat sense avís i sense saber que el vigilen; res del que faci és indiferent; tot és rigurosament escrutat; no té llibertat per triar una direcció determinada. D'altra banda, les seves accions no estan regulades per cap llei o per cap codi de conducta. A Oceania no hi ha cap llei.

Opinions i accions que, quan es detecten, signifiquen una mort segura no estan formalment prohibides. I les purgues infinites, les detencions, les tortures, els empresonaments i les vaporitzacions no són pas infligides com a càstig per delictes comesos en el presents, sinó que són meres neteges de persones que potser podrien arribar a cometre un delicte en algun moment del futur. Als membres del Partit se'ls requereix que tinguin no solament les opinions correctes sinó els instincs correctes. Moltes de les creences i de les actituds demandades no han estat mai clarament proposades. Tampoc no es podrien proposar, ja que aleshores quedarien a la vista les contradiccions inherents del Socang. Però en tots els casos, un elaborat entrenament mental rebut des de l'infantesa i que es concentra entorn dels mots de novaparla *crimparar*, *negreblanc* i *pensardoble*, el fa incapaç de tenir voluntat i de pensar massa profundament sobre qualsevol qüestió.

D'un membre del Partit s'espera que no tingui emocions privades ni defallences d'entusiasme. *Crimparar* era la facultat d'aturar-se en sec, com per instint, al lllindar de qualsevol pensament perillós; una mena d'estupidesa protectora. *Negreblanc* volia dir poder proclamar sense vergonya una contradicció amb els fets reals; significa la capacitat de creure i saber la contradicció imposada pel Partit, així com oblidar que alguna vegada tu havies cregut el contrari. Per últim, això ho feia possible el sistema de pensament que abastava els altres i s'anomenava *pensardoble*. Aquest mot significa poder assumir simultàniament en la pròpia consciència dues creences contradictòries i

acceptar-les totes dues alhora. Fins i tot quan s'utilitza el mot en sí cal fer una tasca de pensardoble, i és gràcies a ell que el Partit ha pogut aturar el curs de la història. I continuarà sent capaç de fer-ho durant milers d'anys. El secret del comandament és combinar la creença de la pròpia infal·libilitat amb la possibilitat d'aprendre dels errors del passat.

L'alteració del passat és necessària perquè tant el membre del Partit com el proletari toleren les condicions dels dia a dia en part perquè no tenen referències per comparar. Cal desconnectar-lo tant del passat com també cal desconnectar-lo dels països estrangers. La mutabilitat del passat, doncs, és la doctrina central del Socang. El passat és qualsevol cosa on convergeixin documents i records; el Partit aconsegueix així posseir la veritat absoluta fent evident que allò mai no podia haver estat diferent del que és ara. No obstant, també cal *recordar* que els esdeveniments han succeït de la manera desijada i és necessari reformar la pròpia memòria o falsificar els documents escrits, aleshores també és necessari oblidar que un ha fet tot això. El truc per poder-ho fer es pot aprendre igual que s'aprèn qualsevol altra tècnica mental. És apresada per la majoria dels membres del Partit i, certament, per tots els que són tan intel·ligents com ortodoxos.

A la societat del Partit, com més gran és la comprensió, més gran és l'engany: el més intel·ligent és el més malalt. Creuen més fermament en la conquesta del món aquells que saben que és impossible. Aquest particular lligam d'elements oposats és un dels seus senyals cabdals. Soscava sistemàticament la solidaritat familiar, però tracta el seu líder amb un nom que és una crida directa a la lleialtat familiar. Aquestes contradiccions són exercicis deliberats de pensardoble, perquè només conciliant les contradiccions es pot retenir el poder indefinidament. L'antic cicle no podia esquarterar-se de cap altre manera. Si la igualtat humana ha d'evitar-se per sempre, si els Superiors mantenen els seus llocs permanentment, aleshores, la condició mental que prevaldrà serà la de la bogeria controlada.

I quan en Winston estava a punt d'esbrinar els motius pels quals s'hauria de prevenir la igualtat humana va adonar-se del silenci: Júlia s'havia adormit. Va reflexionar: encara no sabia el secret fonamental. Ell entenia el *com* però no el *per què*. Aquest capítol tampoc li havia revelat res que no sabés; però després de llegir-lo sabia millor que abans que no era boig. El fet de ser una minoria, fins i tot una minoria d'una sola persona, no vol dir estiguis boig. Tot seguit, va adormir-se murmurant " *El seny no depèn d'estadístiques* ", amb la sensació que aquesta observació contenia una saviesa profunda.

X

Va despertar-lo l'habitual cançó a ple pulmó de la veïna que cantava incansable mentre estenia la roba. Smith va preguntar-se si es dedicava a rentar per guanyar-se la vida o, simplement, era l'esclava de vint o trenta nêts. Júlia també va apropar-se a la finestra i tots dos van estar observant amb una mena de fascinació la figura d'allà baix. La dona era forta, amb les caderes àmplies, sense contorns, sòlida. En

Winston la trobava maca i sentia una mística reverència per ella. De nou va pensar que si hi havia esperança vindria dels proles. Sense haver llegit el final del llibre ja sabia quin devia ser el missatge final de Goldstein: el futur pertanyia als proles. El món del futur, llavors, seria un món ple de seny. On hi ha igualtat ha d'haver-hi seny. I fins que això no passés continuarien vius, amb totes les probabilitats en contra i es transmetrien l'un a l'altre vitalitat que el Partit no posseïa i que no podria matar mai. Va preguntar-li a Júlia si recordava aquell tord que va cantar per a ells al bosc; ella li contesta que no cantava per a ells, cantava pel plaer de cantar-se a sí mateix. Tan sols cantava: els ocells canten, els proles canten, el Partit no canta.

Els eren els morts; el futur era d'ells. Però podies compartir part d'aquell futus si mantenies viva la ment, mentre ells et mantenien viu el cos. "*Som els morts*" va dir en Winston; Júlia va repetir-ho. I una veu metàl·lica també. Tots dos es van espantar. La veu de ferro va tornar a dir-ho. Júlia va descobrir que venia de darrere del quadre. "*Mantingueu-vos exactament on us trobeu. No feu cap moviment fins que no se us ordeni*". No podien fer res. El quadre va caure a terra i va deixar al descobert la telepantalla de darrere seu: ara també podien veure'ls. La veu de la telepantalla va ordenar-los que es mantinguessin al centre de

l'habitació, esquena contra esquena, sense tocar-se i amb les mans darrere del cap. Van sentir remor de botes i la veu de la dona va aturar-se. La casa estava envoltada; va sentir-se confusió de crits de còlera que van acabar amb un xiscle de dolor. Júlia va acomiadar-se de Winston. Llavors, una veu delicada i cultivada, que Smith creia haver sentit abans, va dir "*Aquí tens una espelma per fer-te llum al llit, aquí tens un ganivet per tallar-te el cap!*" i els vidres de la finestra van trencar-se. La cambra va omplir-se d'homes corpulents uniformats de negre. Smith es sentia indefens.

Algú havia agafat el pitjapapers de vidre de la taula i l'havia esclafat contra terra. El fragment de corall, el cargolet rosat, va rodolar per la catifa. "*Que petit que era*" va pensar en Winston. Van pegar un cop de puny a Júlia en plena boca i va caure a terra, però Smith no podia moure's. Un parell d'homes van endur-se-la de l'habitació. A ell no li havien fet res encara. Es va preguntar què hauria passat amb el senyor Charrington i amb la dona que cantava. Aleshores, el botiguer va entrar a l'habitació. Alguna cosa havia canviat també en la seva aparença. Va manar que recollissin els fragments del pitjapapers, amb un to sever i sense el seu accent habitual. A més, els seus cabells blancs s'havien tornat negres i no duia ulleres. Encara se'l podia reconèixer, però ja no era la mateixa persona: havia sofert una transformació completa: el seu rostre fred i alerta era el d'un home d'uns trenta-cinc anys. El que succeïa era que, per primer cop a la vida, amb ple coneixement, Winston estava contemplant un membre de la Policia del Pensament.

2.2.2.3. Tercera part

I

Es trobava en una cel·la de rajoles blanques, amb el sostre alt, sense finestres ni ventilació. Hi havia un banc, una tassa de vàter i una telepantalla a cadascuna de les quatre parets. Creia estar al Ministeri de l'Amor. Se l'havien endut en una furgoneta, i ara tenia molta gana.

En Winston seia tan quiet com podia perquè, si feia moviments inesperats, l'escribaven des de la telepantalla. Abans que pogués posar la mà dins la butxaca per buscar unes molles de pa, una veu el va cridar: "*Smith! 6079. W Smith! A les cel·les, les mans fora de les butxaques!*".

Abans d'arribar a aquella cel·la se l'havien endut a una presó normal, amb delinqüents comuns i alguns presos polítics. En aquella presó hi havia moltes converses sobre camps de treballs forçats, un lloc on la majoria de presos esperava que els enviarien: allà hi havia suborn, favoritisme i xantatges de tota mena; homosexualitat, prostitució i alcohol il·legal destil·lat de les patates. Les feines més brutes s'encarregaven als presos polítics.

Un cop a la seva cel·la, en Winston no podia pensar en Júlia. No sentia amor per ella, i ni tan sols es preguntava què li devia haver passat. Pensava més sovint en O'Brien, amb una mica d'esperança, perquè ell devia saber que l'havien detingut. Tot i que els havia dit que la Fraternitat mai no intentava salvar els seus membres, ell esperava rebre una fulla d'afaitar, encara que no estigués segur d'utilitzar-la si tingués l'oportunitat. En aquelles condicions, era més natural existir moment rere moment, acceptant deu minuts de vida més. Fins i tot amb la certesa que després dels deu minuts hi hauria més tortura. Va adonar-se que el lloc on es trobava era el lloc sense foscor: envoltat d'aquelles rajoles blanques, mai podia saber si era de dia o de nit.

El poeta Ampleforth va entrar a la seva cel·la. Calia que parlés amb ell, a risc que la telepantalla li clavés un crit; potser ell era el portador de la fulla d'afaitar. Va començar a parlar i no va haver-hi cap crit manant silenci. Va preguntar-li al poeta per què l'havien detingut: "*Per dir la veritat... Només pot haver-hi una mena de delictes, oi?*". Ampleforth estava preparant l'edició definitiva dels poemes de Kipling i va deixar que el mot *God -Déu-* es mantingués al final d'un vers perquè no havia trobat cap rima millor. Després, van continuar xerrant amb desgana uns quants minuts; però, de sobte, sense cap raó aparent, un crit des de la telepantalla va ordenar-los que callessin.

Un oficial va anar a buscar el poeta per endur-se'l a l'habitació 101. Quan Winston es va quedar sol de nou, va donar voltes als seus sis únics pensaments: el mal de ventre -provocat per la fam-; un tros de pa; la sang i els xiscles de la seva detenció; O'Brien; Júlia; i la fulla d'afaitar. Ara en Parsons fou qui entrà a acompanyar-lo. El seu veí havia comés el delictes de crimpensar. Va dir-li-ho ploriquejant: el seu to de veu implicava automàticament l'admissió total de la seva culpabilitat i una mena d'horror incrèdul. Parsons va preguntar-li,

molt angoixat, si creia que el matarien. Smith va preguntar-li si realment era culpable: la seva resposta va ser pròpia d'un membre completament ortodox: *"I tant que sí! No deus pas creure que el Partit detindria un innocent?"*. L'havia denunciat la seva filla de set anys, ja que el va escoltar dir en somnis *"Fora el Gran Germà!"*: ell n'estava molt orgullós.

Van endur-se Parsons. A la cel·la van entrar i sortir més presoners. De tant en tant algun era enviat a l'habitació 101. A la nit hi havia sis presos a la cel·la, homes i dones. Va entrar un altre pres, que semblava un esquelet, i en Winston va fixar-se en els seus ulls plens d'un odi mortal. Aquell pres s'estava morint de gana. Un altre home va oferir-li un tros de pa: immediatament va haver-hi un rugit furiós, eixorador, des de la telepantalla, per tal que el bocí no arribés a l'home famèlic. Més tard, un oficial va venir-lo a buscar per endur-se'l a l'habitació 101 i el pres va reaccionar cridant que no el fessin anar-hi; fins i tot, va demanar que matessin els seus familiar davant seu i ell es resistiria i miraria aquell horrible espectacle. Aquell pres llançava un udol sense paraules, com un animal; però quan un oficial va trencar-li els dits d'una de les mans, trepitjant-los, va fer un crit diferent. Va marxar a l'habitació 101.

En Winston ja no tenia gana: ara tenia set. Pensava que si fos capaç de salvar Júlia fent que li doblesin el dolor no ho dubtaria; tanmateix, després va pensar que tan sols es tractava d'una decisió intel·lectual, presa perquè sabia que hi estava obligat: no ho sentia realment.

La porta va obrir-se i va entrar-hi O'Brien. Winston va sentir-se menys angoixat: també l'havien agafat. Però les paraules d'O'Brien el deixaren glaçat: *"Ja fa molt de temps, que em van agafar. Ja ho sabies, això, Winston. No t'enganyis, ho sabies, sempre ho has sabut"*. El seu to d'ironia suau semblava una disculpa. Un guàrdia va entrar darrere seu i va colpejar el colze d'en Winston. Va caure a terra, immòbil, segur que no existia cap dolor pitjor al que sentia en aquell moment.

II

Estirat i lligat sobre un llit, dins una habitació amb una llum més forta que la de la cel·la, Smith era observat per O'Brien, dret al seu costat. A l'altre costat, hi havia un home amb bata blanca i xeringa hipodèrmica a la mà. Els records d'en Winston no eren seguits: hi havia hagut intervals durant els quals la seva consciència s'havia aturat, morta, i havia retornat després d'una estona en blanc. La confessió era una formalitat, però la tortura era real. La cosa més cruel, abominable i imperdonable, li semblava que no era tant que els guàrdies el colpeguessin sense parar, sinó que ho fessin fins al punt de deixar-lo inconscient. Hi havia vegades que abans de rebre'ls confessava delictes reals i imaginaris; d'altres, no confessava res i li havien d'extreure els mots entre gemecs de dolor. També hi havia períodes de recuperació física, en una altra habitació, amb àpats consistents en sopa, pa i cafè. Individus amb bata blanca li feien revisions mèdiques i l'adormien amb injeccions. Mica en mica, les pallisses van fer-se menys freqüents i van esdevenir una amenaça per quan les seves respostes no fossin satisfactòries. Els seus interrogadors ja no eren membres uniformats de negre, sinó intel·lectuals del Partit. Les sessions devien durar entre deu i dotze hores de dolor fluix però constant.

L'objectiu principal era simplement humiliar-lo, destruir la seva capacitat d'argumentació i raonament, la seva veritable arma era l'implacable interrogatori, que continuava, hora rere hora, ple de preguntes capcioses, de paranys, capgirant cada cosa que deia, convencent-lo, a cada pas, de noves mentides o de contradiccions, fins que es posava a plorar de vergonya i de cansament nerviós. La majoria de vegades l'escribaven amb insults i l'amenaçaven, al mínim dubte, de lliurar-lo de nou als guàrdies. De vegades, canviaven sobtadament el to, el tractaven de camarada, l'hi demanaven en nom del Socang i del Gran Germà, i li preguntaven, afligits, si fins i tot en les circumstàncies actuals no tindria prou lleialtat al Partit per desitjar de desfer tot el mal que havia fet. Al final, aquelles veus el renyaven acabaven per trencar-lo d'una manera més forta que les botes i els punys dels guàrdies. Va convertir-se en una simple boca que pronunciava o una mà que signava qualsevol cosa que li demanessin. L'única preocupació era descobrir què volien que confessés i, llavors, ho confessava ràpidament, abans que els maltractaments tornessin a començar. Era més fàcil confessar-ho tot i implicar tothom, també.

També tenia records d'una altra mena: es trobava en una cel·la on només podia distingir-hi un parell d'ulls. Ell estava lligat en una cadira envoltada d'aparells de control, sota una llum enlluernadora: un home amb bata blanca anava llegint les dades que donava l'aparell. Un oficial va entrar i va manar que en Winston anés a l'habitació 101. Va anar per un passadís enorme, ple d'una claror daurada, rient i esbombant confessions a crits, amb la veu altíssima. Ho estava confessant tot, fins i tot les coses de les

quals s'havia assabentat sota tortura. Estava relatant la història sencera de la seva vida a una audiència que ja se la sabia. L'envoltava tothom que coneixia i reien amb ell. S'havia saltat una cosa terrible que havia quedat encastada en el futur: mai havia arribat a l'habitació 101. Tot era correcte, ja no hi havia més dolor, i el més petit detall de la seva vida havia quedat despulat, compromès, perdonat.

Va aixecar-se de la seva llitera amb la sensació que O'Brien havia estat al seu costat al llarg de tot l'interrogatori: encara que no l'hagués vist mai, era com si ell fos qui ho dirigia tot, qui decidia quan el farien cridar de dolor o quan el deixarien reposar. Smith creia que O'Brien era qui proposava les preguntes i suggeria les respostes; era el torturador, el protector, l'inquisidor, l'amic. Una vegada li havia semblat escoltar la seva veu tranquilitzant-lo, dient-li que l'havia vigiliat al llarg de set anys, i que havia arribat el moment decisiu en que el salvaria i el faria perfecte. No estava segur de si es tractava de la veu d'O'Brien, però les dates coincidien: feia set anys que havia somiat amb la seva veu dient-li que es trobarien al lloc sense foscor.

Però ara, quan va aixercar-se, no estava somiant: O'Brien l'estava mirant, des de dalt. Va fer un moviment lleuger amb la mà i una onada de dolor va difondre's pel cos de Winston. Era com una mena de descàrrega d'alta freqüència. El membre del Partit Interior li diu que la intensitat havia estat a quaranta: les xifres podien arribar a cent, però això només depenia de com es comportés al llarg de la conversació que iniciarien. O'Brien tenia el poder d'aplicar-li dolor cada cop que digués una mentida o una resposta incorrecta o bé digués respostes menys intel·ligents del que era capaç. A continuació, O'Brien va parlar amb una veu amable i pacient: tenia un aire de persona més ansiosa per explicar i persuadir que no pas per castigar.

L'home va començar dient-li que les molèsties que s'estava prenent amb ell eren degudes a que la seva memòria era molt poc raonable i defectuosa: segons O'Brien, Winston és mentalment incapaç de recordar fets reals i es persuadeix a si mateix que recorda fets que no han existit mai. Això, però, tenia cura. Winston va deixar anar un sospir i va obrir la boca per parlar, però el dial de l'esfera que arribava a cent captava tota la seva atenció. O'Brien va demanar-li la seva veritat, allò que ell recordava. Quan Winston va començar a explicar-li els fets del sabotatge durant la Setmana de l'Odi, el va aturar. Durant uns segons, va mostrar-li un tros de diari: era el tros que en Winston havia tingut a les seves mans, la prova de que tot era fals, la seva *nota groga*. "Existeix!". No, ja no existia perquè O'Brien va llençar-lo per un forat de la memòria: no havia existit mai. Allò era un exercici de pensardoble: O'Brien sí que ho havia oblidat a l'acte, així com havia oblidat l'acte d'oblidar. En Winston es sentia derrotat perquè estava veient que aquella llunàtica dislocació de la ment podia passar en realitat.

Després d'això, va preguntar a Smith si creia que el passat tenia existència real. Es va sentir impotent. O'Brien va dir-li que ell no era cap metafísic i, per tant, fins ara no havia considerat què es coneixia amb el nom d'existència: "*Existeix concretament en l'espai, el passat? Hi ha algun lloc, sigui on sigui, un món d'objectes sòlids, on el passat encara estigui succeint? Aleshores, on existeix el passat, després de tot?*" En Winston va dir que el passat existia als documents, que estaven escrit, i a la memòria humana. O'Brien va dir-li que ells, el Partit, controlaven tots els documents i tots els records així que el que feien era controlar el passat. Smith va cridar que no era cert; els records eren involuntaris i la seva memòria no l'havien pogut controlar pas. La resposta a aquests paraules va ser que aquest era el problema: ell s'havia cregut la seva pròpia bogeria. O'Brien va dir-li que la realitat existeix en la ment humana i en lloc més; no és cap realitat externa. La memòria existia en la ment del Partit perquè aquesta és col·lectiva i immortal: la ment individual pot provocar errors com els d'en Winston. Per això, Smith hauria d'humiliar-se abans d'assolir la salut mental.

O'Brien va recordar-li el que ell havia escrit al seu diari - "*La llibertat és la llibertat de dir que dos i dos són quatre*" - ; va ensenyar-li quatre dits; i va preguntar-li quants en veia. Va contestar que en veia quatre; la següent pregunta era la de quants dits veuria si el Partit deia que n'hi havia cinc. Va tornar a contestar que en veia quatre i una nova onada de dolor va envair-lo. Ara l'agulla havia arribat a cinquanta-cinc. La mà continuava amb quatre dits davant seu. La pregunta es va repetir; la resposta d'en Winston no va canviar; les descàrregues tampoc van parar. Winston no aguantava més: va demanar que parés; va contestar que en

veia cinc, però O'Brien sabia que estava mentint. Finalment, Winston va contestar "*Quatre! Cinc! Quatre! El que vulguis! Però para! No em facis més mal!*" i va perdre la consciència uns segons. O'Brien va dir-li que era un deixeble lent. Va entrar l'home de la bata blanca per controlar-li el pols. La freqüència va pujar a setanta-cinc i va repetir-se la mateixa situació. Winston va dir que ell volia veure'n cinc, però només en veia quatre. L'agulla va arribar a noranta. Smith ja només era conscient a intermitències. Ara va contestar que sincerament no sabia si en veia quatre, cinc o sis. A O'Brien aquesta resposta va semblar-li millor així que va aturar les onades de dolor.

Winston no havia estimat O'Brien tant fort com en aquell moment; i no era només pel fet d'haver-li aturat el dolor. Li havia tornat la sensació que, en el fons, no importava si O'Brien era amic o enemic: O'Brien era una persona amb qui es podia parlar. Potser un no desitja tant que l'estimin com que el comprenguin. O'Brien l'havia torturat fins al límit de la bogeria, i al cap de molt poc, n'estava segur, l'enviaria a la mort. No hi havia diferència. D'alguna manera, allò era més profund que l'amistat, s'havien convertit en íntims, tot i que era impossible dir amb simples paraules, en un lloc o altre, hi havia un indret on es podien trobar i parlar.

O'Brien va continuar conversant amb un to més normal. Es trobaven al Ministeri de l'Amor. Allà no pretenien ni fer confessar ni castigar ningú: el que feien era curar a les persones que, com ell, no estaven sanes mentalment. Els delictes comessos no els interessaven: el Partit no estava interessat en els fets externs ja que el que els interessava de debó era el pensament. La seva tasca no era la de destruir els seus enemics, sinó la de transformar-los. El que feien era millor que el feia l'Inquisició a l'edat mitjana: mataven els heretges, però aquests morien sense haver-se penedit de res; els nazis alemanys i els comunistes russos van dur a terme purgues del mateix estil, creien que aprenien dels errors del passat. Però el que feia el Partit ho havia superat. La posteritat no reivindicaria mai res a favor dels morts: els membres contraris al Partit eren nopersones, mai havien existit, així que no deixarien cap empremta.

En Winston va pensar per què el torturaven, llavors. O'Brien va dir-li això que havia pensat. Realment podien saber el que estava pensant? Va explicar-li que el que estava fent era arreglar els desperfectes de la seva ment; tanmateix, tot acabaria en el moment que Smith es rendia a ells per voluntat pròpia. El Partit no matava els membres heterodox: capturaven el seu pensament més intern i el reformaven, convertint-lo en un dels seus. Smith es sentia intel·lectualment inferior: o hi havia cap idea que hagués tingut o que pogués tenir que O'Brien no l'hagués tinguda, examinada i rebutjada; la seva ment contentia la de Winston.

O'Brien va dir-li que ningú que havia patit un desviació es salvava, així que ell no seria cap excepció. Quan tot acabés, en Winston no seria capaç de tenir cap sentiment humà normal; dintre seu, tot serà mort; mai més serà capaç d'estimar, de tenir amics, coratge o integritat. L'haurien buidat i, després, l'haurien omplert d'ells mateixos. Va manar a l'home de la bata blanca que pugés la potència a tres mil: aquell cop no li faria mal.

Va haver-hi un esclat devastador i un flaix enlluernador: un cop terrible, indolor, que l'havia deixat xafat. Sentia buidor dintre el cap. O'Brien va preguntar-li contra qui estava en guerra Oceania i ell no se'n recordava. Va fer-li més preguntes que tampoc sabia i que O'Brien li contestava. Finalment, Winston va veure cinc dits a la mà que mostrava quatre. Els havia vist realment. Tot el que O'Brien li havia anat dient suposava una veritat absoluta. Ells ho feien possible.

"Recordes que vas escriure al teu diari que no t'importava si jo era amic o enemic, des del moment que, com a mínim, era una persona que et podia entendre i amb qui podries parlar? Tenies raó. M'agrada parlar amb tu. La teva ment m'atrau." Va dir-li que podia preguntar-li el que volgués. Winston va preguntar què havien fet amb la Júlia: ella l'havia trait. Després, va preguntar si l'havien torturada, però no el va contestar. La següent pregunta va ser si el Gran Germà existia realment i si moriria mai: O'Brien diguè que sí que existia i que mai moriria. Una altra pregunta fou sobre l'existència de la Fraternitat, però això no ho arribaria a saber mai. Encara no havia pronunciat la primera de les preguntes que li havia vingut al cap. Havia de conseguir fer-la, però era com si la llengua se li negués a pronunciar res. La cara d'O'Brien demostrava que s'ho passava bé i sabia quina era aquesta pregunta. *"Què hi ha a l'habitació 101?"*: va contestar que ja ho sabia; tothom sabia que hi havia a l'habitació 101.

III

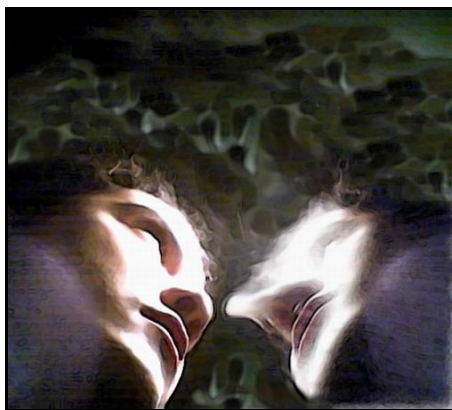
O'Brien li diu que hi ha tres etapet en la seva reintegració: l'aprendre, el comprendre i l'acceptar. Ell sap que el problema d'en Winston és que és capaç de comprendre el *com* però no el *per què* del que feia el Partit. Li pregunta si el llibre d'en Goldstein deia res que ell no sapigués: en comptes de contestar li pregunta si ell l'ha llegit. Per a la seva sorpresa, O'Brien és un dels seus autors, ja que cap llibre es produïa individualment. El que s'hi diu al llibre és una descripció certa; tanmateix, tots dos saben que la rebel·lió dels proles mai succeiria i que la caiguda del Partit no té cap sentit. El govern del Partit era per sempre. O'Brien li pregunta el *per què* del que fan, però ell no contesta. Semblava que tot es justificués pels finals. Winston no contestava perquè sabia que els seus arguments sempre serien superats pels d'O'Brien. Així, va ser ell qui va contestar la seva pròpia pregunta: el Partit buscava el poder només en benefici propi; només els interessa el poder. El poder no era el mitjà sinó el fi. *"No s'estableix una dictadura amb la intenció de salvaguardar la revolució: es fa una revolució amb l'intenció d'establir la dictadura [...] L'objecte del poder és el poder mateix."*

En Winston va pensar en l'aspece envellit d'O'Brien, però aquest va interrompre el fil del seus pensaments i va reproduir el que havia estat pensant. O'Brien va fer-li veure que els eslògans del Partit podien llegir-se a la inversa i en mantenien el sentit. *La llibertat és esclavatge o L'esclavatge és llibertat* perquè l'individu, per si sol, sempre està abocat al fracàs.

Seguidament, Winston va parlar sobre les lleis naturals, ja que eren inabastables per al domini del Partit; però O'Brien contestà que sí que les dominaven ja que era la ment del Partit la que establia la realitat. El món existia des de la seva existència, i no des d'abans; l'origen de la Terra, els fòssils, l'evolució, etc., havien estat invencions dels científics del segle XX, irreals. Digués el que digués en Winston, la veloç resposta li queia al damunt. La creença que res no existeix fora de la pròpia ment, per força havia d'haver-hi una manera de demostrar que era falsa.

El poder existia gràcies a la capacitat que tenia un home de fer patir un altre, inflingint dolor i humiliació. *"Comences a veure el que estem creant? És el contrari exacte de les utopies hedonístiques i estúpides que van imaginar els antics reformadors; és un món de por, traïció i torment; un món d'aixafar i ser aixafat, un món que, com més es refini, serà més despietat. En el nostre món, el progrés serà un progrés cap a l'augment de dolor. Les velles civilitzacions proclamaven que s'havien fundat sobre l'amor i la justícia. La nostra es fomenta en l'odi. En el nostre món no hi ha emocions tret de la por, la ràbia, el triomf i el menyspreu. I destruïrem qualsevol cosa fora d'això."* Tot i així, Winston li diu que ell creu que alguna cosa els derrotarà; que la vida els derrotaria. Mentre existís l'esperit dels homes hi hauria esperances; però O'Brien li diu que si aquest esperit existeix és en ell.

"Ets l'últim home. Ets el guardià de l'esperit humà. Ara et veuràs tal com ets. Treu-te la roba." I les cadenes que el lligaven al llit van deixar-lo lliure per tal que pogués mirar-se al mirall. Però la imatge que hi va veure el va horroritzar: era una criatura esquelètica, de color gris i encorbada, terrorífica, plena de ferides, envellida. Havia perdut vint-i-cinc quilos, no li quedaven dents i els cabells li havien caigut. S'estava podrint. Winston va esclatar a plorar. Culpa a O'Brien de tot el que li ha fet. I és aquí on apareix el parany més gran de la trama: tot el que ha sofert, tots els interrogatoris i

tortures entraven dins les condicions que en Winston havia acceptat el dia que va visitar O'Brien per entrar a formar part de la Fraternitat. La imatge que reflectia el mirall era culpa de les seves pròpies paraules; la culpa havia estat comprometre's cegament.

El cor de Winston va omplir-se de nou d'aquella peculiar reverència per O'Brien que semblava que res no pogués destruir: ell no havia traït a Júlia; havia continuat estimant-la. Finalment, va preguntar quant trigarien en matar-lo. El matarien després d'haver-lo curat.

IV

Smith estava molt millor: s'engreixava i recuperava les forces dia a dia. Devien haver passat setmanes o mesos. Somiava molt sovint, somnis felços; semblava haver perdut l'energia de l'esforç intel·lectual, ara que l'estímul del dolor havia desaparegut. No tenia cap desig de conversar ni de distreure's: simplement volia estar sol i que no l'apallissessin ni l'interroguessin. Es satisfedia del tot anant net i menjant.

Ara sabia que la Policia del Pensament l'havia estat vigilant durant set anys: no hi havia cap acció física, cap paraula dita en veu alta de la qual ells no s'haguessin assabentat, cap seqüència del seu pensament que ells no haguessin estat capaços d'escoltar. Ja no podia lluitar més contra el Partit. A més, el Partit tenia raó, havia de ser així. Ho acceptava tot: el passat era alterable; el passat no s'havia alterat mai. Recordava que havia recordat coses contràries, però que es tractava de falsos records, producte de l'autoengany. Només calia rendir-se. Qualsevol cosa podia ser veritat. Va autoexercitar-se per aprendre a crimparar amb eficàcia: l'estupidesa era tan necessària com la intel·ligència i igual de difícil d'aconseguir.

L'única cosa certa era que la mort mai no arribava en el moment què l'esperaves. La tradició, no escrita, deia que el tret sempre t'arribava per darrere, al clatell, sense avís, mentre et duïen d'una cel·la a una altra per un corredor.

Va tenir un moment de feblesa un cop que va llevar-se cridant el nom de Júlia, estimant-la més que mai. I és que en Winston obeïa al Partit, però encara el detestava. Feia un pas enrere rere un altre: hauria de començar de nou. No només hauria de pensar correctament, sinó que havia de somiar i sentir també correctament.

O'Brien va entrar a la cel·la. Va dir-li que estava millorant intel·lectualment, però que emocionalment no havia progressat. Va preguntar-li què sentia envers el Gran Germà, i Winston va dir que el detestava. Havia d'arribar el moment de fer l'últim pas: hauria d'estimar el Gran Germà. Es dirigien a l'habitació 101.

V

L'habitació 101 es trobava a molts metres sota terra. Estava lligat a una cadira, tan fort que no podia bellugar res, ni tan sols el cap: estava forçat a mirar endavant. O'Brien va començar dient-li que, com tohom sabia, a l'habitació 101 hi havia la pitjor cosa del món. La pitjor cosa del món, però, varia d'individu a individu. Va mostrar-li una gàbia oblonga de filferro, a quatre metres d'on es trobava, amb una nansa al capdamunt: al davant hi tenia fixada una mena de màscara d'esgrima. Al seu interior hi havia rates. Winston va cridar amb la veu alterada *"No pots fer-m'ho! No pots! O'Brien, saps que no cal. Què vols que faci?"*. O'Brien va dir-li que el dolor no ho era tot ja que molts individus podien suportar-lo fins a la mort: hi havia una cosa pitjor, que no es podia suportar perquè era instintiva. La por.

O'Brien va apropar la gàbia a una taula situada a un metre de Smith. Va explicar-li que les rates eren animals carnívors, que atacaven les persones malaltes o agonitzants, i capaços de saber quan un ésser humà es trobava indefens. Va acostar-li la gàbia a la cara. Winston estava paralytitzat. La màscara de la gàbia estava pensada per ajustar-se a la seva cara i, després no hi hauria sortida i les rates hi saltarien a sobre. Estava a punt de succeir. Smith només podia pensar, però no trobava cap sortida. Per un instant va convertir-se en un animal boig i cridaner. El pànic el tenia dominat. El filferro va fregar-li les galtes.

"Fes-ho a Júlia! Fes ho a ell, no pas a mi!" M'és igual que li feu! Talleu-li la cara a trossos, escorxeu-la fins als ossos! Feu-l'hi a ella! A Júlia, no a mi!". Va sentir-se ben llunt de tot el que l'envoltava, absent, fora de si. Sabia que la porta de la gàbia no s'obriria.

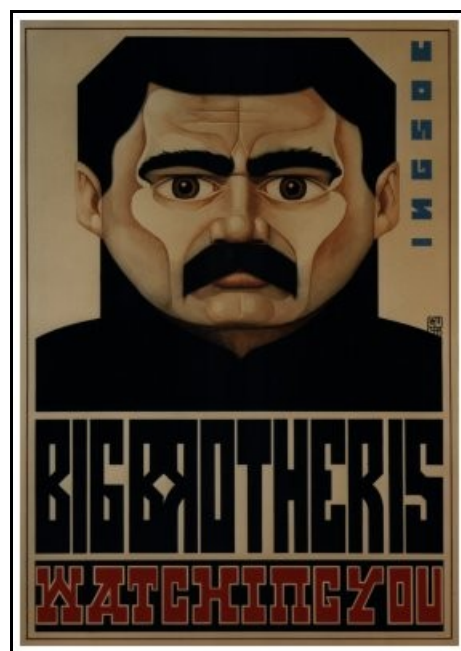
VI

En Winston seia al Café del Castanyer. A la telepantalla, un bulletí parlava sobre la guerra d'Oceania amb Euràsia -la guerra sempre havia estat contra Euràsia. Winston estava emocionat.

S'havia trobat amb Júlia per casualitat. Li havia costat reconèixer-la. No va intentar fer-li cap petó. Es van dir que s'havien traït l'un a l'altre. Júlia va dir-li que en el moment que l'havia traït ho havia pensat de debó, havia destijat realment salvar la seva vida i no pas protegir la d'en Winsont. I després d'això, ja no es tornava a sentir el mateix envers aquesta persona. No van tornar a dir-se res.

Assegut al Castanyer, els ulls van començar a plorar. Havia viscut, mort i ressuscitat. A ningú ja no li importava el què feia, cap xiulet no el despertava, cap telepantalla l'alliçonava. Continuava amb la seva feina.

Un toc de trompeta havia travessat l'aire. Era el butlletí anunciant la nova victòria del Partit. Winston havia canviat molt interiorment, des d'aquell primer dia al Ministeri de l'Amor, però el canvi definitiu, indispensable, cicatritzant, no s'havia produït fins aquell moment. La bala, tant de temps esperada, li entrava pel cervell. Va aixecar la mirada cap al rostre del Gran Germà a la telepantalla. Li havia costat quaranta anys aprendre quina mena de somriure s'amagava darrere el bigoti fosc. Ara, en Winston havia obtingut la victòria sobre ell mateix. Estimava el Gran Germà.

3. EL PODER DE LA PARAULA

3.1. IMPORTÀNCIA DE LA LLENGUA EN ELS MÓNS UTÒPICS

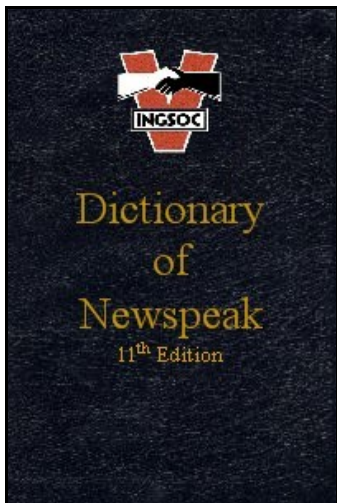
3.1.1. Creació de noves referències

3.1.1.1. Utopia

L'obra *Utopia* de Thomas More inclou molts mots inventats per l'autor per tal de definir breument amb aquests les seves concepcions utòpiques o bé enfortir-ne el caràcter irreal. Començant pel títol de l'obra, és a dir, pel nom de l'illa descrita en la seva narració, trobem que *Utopia* prové del grec οὐ (no) i τόπος (lloc): si unim tots dos significats obtenim el nou ideat per More, el d'un lloc que no és enlloc i que, per tant, no existeix. Seguint el mateix procediment d'unió de dos paraules gregues apareixen noms antropònims i topònims que posaran èmfasi en la irrealitat de la seva existència, deixant entreveure una certa ironia a l'hora de dur a terme la seva crítica social. Així, trobem que el cognom de Rafael, Hytlodeo, és compost per per ὑθλος (xerrada buida) i δαίω (distribuir); el poble dels polilerites prové de πολὺς (molt) i λῆρος (disparat), el dels acorians de ἀχωρος (sense terra), el dels macariens de μακάριος (feliç), anemolians surt de ἀνεμος (vent), els nefelogetes del grec νεφέλη (núvol) i els alaopolites dels mots ἀλαός (cec) i πολίτης (ciudadà). La capital Amaurota del grec ἀμαυρός (fosc) demostra clarament la forta ironia de More ja que, tot i tractar-se de la ciutat més important de l'illa, la seva etimologia comporta connotacions negatives; en aquesta línia trobem el nom del riu Anhidro (sense aigua).

A més d'aquestes noves paraules creades d'una manera força externa a l'illa d'Utopia en sí, More fa que sigui el propi Rafael Hytlodeo qui parli sobre una part del vocabulari com a propi dels utopiens, com si fos invenció intrínseca dels habitants de l'illa: per fer-ho, se'ns parla d'un *idioma antic* i un *idioma modern* parlat per aquests. És el cas dels càrrecs administratius: *sifogrant* pertany a l'idioma antic i prové del grec οὐφοί (ancians) i γέροντες (ximplers); en el modern s'anomena *filarca*, que prové de Φυλή (cap) i ἄρχος (de la tribu). Dins de la mateixa explicació de càrrecs, apareix el *protofilarca*, anteriorment conegut com *traníbor* dels mots τρανός (golafre) i βορός (evident). També al príncep se'l coneix a Utopia com *barzanes*, en l'idioma antic, o *ademos*, en el modern: en aquest cas, però, no apareix cap realació amb el grec per tal de simbolitzar de nou la invenció pròpia dels personatges ficcials. Finalment, aquests en la seva llengua anomenen *cinemerns* als primers dies del mes i *trapemerns* als últims -paraules que podríem traduir per primeres i últimes festes, respectivament- mitjançant un procediment de composició molt semblant al nostre en que distingim un lexema i uns morfemes afegits, amb significats independents. Aquesta llengua pròpia és rica en vocabulari, no fereix l'òida, és més fidel que qualsevol altre a l'expressió del pensament.

3.1.1.2. 1984: la novaparla

La llengua oficial de l'Oceania de la novel·la *1984* no és pas l'anglès estàndard tal com és i era conegut quan l'obra va ser escrita: aquest s'anomena *vellaparla* i ha estat substituït per la *novaparla*, que va crear nous termes que resumeixen els significats que el Partit vol fer arribar a tots els seus membres. Per tal que aquest procés evolucioni, moltes paraules són destruïdes per tal de disminuir-ne la quantitat. Així doncs, la novaparla consta d'un diccionari que, a l'any 1984, tindrà enllestida l'onzena edició. Concebuda per satisfer les necessitats sociològiques del Socang, es calcula que el 2050 la vellaparla haurà estat substituïda definitivament per aquesta. Tots els membres del Partit la van adoptar cada cop més en situacions quotidianes.

La paraula *Socang* és el resultat de la unió de les primeres lletres dels mots *socialisme* i *anglès*. Com es veu a la síntesi de l'obra, però, el sistema polític d'Oceania no era el socialisme anglès històric real, sinó una tirania imposada pel Partit fent-se servir d'aquest nom.

Syme és filòleg pel fet de ser un especialista en novaparla. Forma part d'un equip enorme que treballa en l'onzena edició del *Diccionari de novaparla*, al Departament de Recerca. Gràcies a la conversació que manté a la cantina amb Winston, aprenem moltes informacions de la novaparla. La reelaboració del diccionari anava molt lenta, estava treballant en adjectius fascinants i el filòleg creia que aquesta edició seria la definitiva: estaven emmotllant el llenguatge a la seva forma final; la forma que tindria quan tothom no parlés res més. Quan haguessin acabat, la gent hauria de tornar a aprendre'l. Seguidament, va dir que la seva tasca principal no era la d'inventar paraules sinó destruir-ne centenars cada dia: volien arribar a l'os del llenguatge, amb una edició que no contindria ni un sol mot que pogués esdevenir obsolet abans del 2050. I Syme parlava de la destrucció de paraules com una cosa bonica. Així doncs, l'evolució de la novaparla és contrària a la de les nostres llengües, que creixen a mesura que augmenten el seu vocabulari -tot i que també es suprimeixen aquelles que esdevé arcaïques o queden en desús.

Aquest nou vocabulari fictici es fonamenta en la llengua anglesa i classifica els seus mots en tres classes: *vocabulari A*, *vocabulari B* i *vocabulari C*.

El *vocabulari A* el formen les paraules relacionades amb la vida quotidiana i havia estat reduït de manera que sols expressés pensaments simples i objectius, normalment relacionats amb objectes concrets o accions físiques. Gràcies a la gramàtica de la novaparla, qualsevol mot del llenguatge es podia usar com a verb, nom, adjectiu o adverbi: per formar adjectius s'afegia el sufix *-ple*, i per formar adverbis *-mode*. A més, només amb prefixos es podia expressar la negació (*in-*), l'augment (*plus-*) o bé més èmfasi (*dobleplus-*), així com estava permès l'ús de prefixos habituals com *ante-*, *post-*, *damunt-*, *sota-*, etc. Els verbs irregulars

deixaven d'existir i es conjugaven tots afegint el sufix *-ed*, com en els verbs regulars de l'anglès estàndard; pel que fa als plurals, només cal afegir *-s* o *-es*, és a dir, també com en la llengua anglesa i en l'esperanto. Per últim, les paraules difícils de pronunciar o que poguessin entendre's incorrectament eren suprimides.

El *vocabulari B* comprenia paraules compostes que consistien en dos o més mots -o fragments d'aquests- ajuntats en una nova forma fàcilment pronunciable. No es construïen sobre cap base etimològica: els termes que constiuïen aquest vocabulari podien provenir de qualsevol ordre i ser mutilats de qualsevol manera, amb la intenció de fer-ne més fàcil la pronunciació i alhora sense que deixés d'indicar les derivacions.

La funció especial de certs mots de novaparla no consistia en expressar significats sinó en destruir-ne. Aquest mots havien eixamplat el seu significat fins a contenir sèries senceres d'altres mots, els quals podien ser bandejats i oblidats. La dificultat més gran de cara als compiladors del *Diccionari de novaparla* no era el fet d'inventar nous mots sinó que, un cop inventats, estiguessin segurs del que significaven. I aquesta seguretat implicava precisar quina sèrie de mots antics quedava eliminada per la seva existència.

Cada paraula del vocabulari B era ideològicament neutral. Una gran majoria eren simples eufemismes que significaven gairebé exactament el contrari del que semblaven. Per exemple, els noms dels quatre Ministeris: el Miniveri – Ministeri de la Veritat- es dedicava a falsificar tots els tipus de textos i testimonis; el Minipax¹⁶ – Ministeri de la Pau- destinat als assumptes bèl·lics; el Minimor -Ministeri de l'Amor- que mantenia l'ordre a base de torturar els enemics del Partit; i el Minimolt -Ministeri de l'Abundància- que era l'encarregat de l'activitat l'economia, sempre escassa. D'altra banda, algunes paraules mostraven una comprensió franca i alhora despectiva de la naturalesa real d'Oceania; i d'altres resultaven ambivalents i tenien la connotació de *bones* quan s'aplicaven al Partit i de *dolentes* quan s'aplicaven als enemics.

Amb l'exemple del nom dels Ministeris es veu també l'objectiu de guanyar temps reduint les paraules. Aquest fet és degut a què en novaparla la sonoritat era més important que qualsevol altra consideració a excepció de l'exactitud del significat. Sempre s'hi sacrificava la regularitat gramatical, si es considerava necessari. La novaparla es diferencia de la resta de llengües per aquest fet de disminuir constantment el seu vocabulari en comptes d'augmentar-lo, i pel seu abús dels mètodes de derivació i composició per tal de crear nous termes.

El *vocabulari C* era complementari dels altres i estava format per termes científics¹⁷ i tècnics. Seguien les mateixes regles gramaticals que els altres dos vocabularis. Molt poques paraules d'aquest grup tenien aplicacions en el parlar quotidià o en discussions polítiques. Aquestes paraules es trobaven en unes llistes dedicades a cada especialitat.

---

¹⁶Aquest és l'únic mot creat per Orwell on una de les parts prové del llatí i no pas de la seva forma anglesa (en l'original) ni catalana (en la traducció treballada). Ens recorda així el mètode de More amb les seves noves paraules.

¹⁷La paraula ciència no existia amb el sentit d'hàbit de reflexió o mètode de pensament independent; és a dir, la ciència no existia ja que la societat del Socang era totalitària i dogmàtica. La veritat era la que el Partit considerés certa.

3.1.2. Ús de la llengua com a eina de poder

3.1.2.1. Utopia

L'ús de la llengua com a eina de poder en l'obra d'*Utopia* és el fet mateix de la seva elaboració ja que esdevé l'obra literària que dona nom a aquest gènere i concepte. A més, la crítica contra la monarquia d'Enric VIII és important pel fet que Thomas More va estar al servei de la seva Cort; és a dir, és mitjançant una narració fictícia que More exposa de manera indirecta les seves opinions respecte aquest sistema absolutista i proposa millores per tal d'assolir un Estat ideal. El poder d'aquesta llengua és el de poder dur a terme aquesta crítica social.

3.1.2.2. 1984

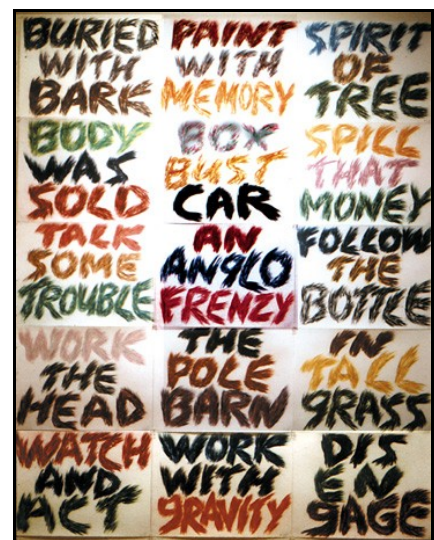
En *1984* és el Partit qui disposa de la llengua per tal de mantenir-se al poder i poder reprimir els habitants d'Oceania. La llengua és l'eina imprescindible de la societat totalitarista creada per Orwell a la seva contra-utopia.

3.1.2.2.1. Ús de la novaparla

El propòsit de la novaparla era proveir un mitjà d'expressió a la visió del món i als hàbits propis dels devots del Socang i fer impossible altres maneres de pensar. Es pretenia que aquesta fos adoptada per tot i per sempre; la vellaparla havia de ser oblidada. D'aquesta manera, el Partit s'assegurava que no hi hauria pensaments divergents als principis del Socang ja que aquests pensaments dependrien de paraules inexistents.

Amb la novaparla era possible, per exemple, crear persones mortes, però no pas altres de vives. S'anomenaven *nopersones*, que significava que no existien i per tant mai havien existit. Aquesta és una de les paraules que ajuden a enfortir els disbarats del sistema del Partit; és una de les paraules on la força recau en un significat absurd, però que en el moment que és imposat pel Partit esdevé un terme verosímil dins la realitat dels personatges de la novel·la. Aquesta tasca de creure cegament en paraules que amaguen significats contradictoris per al nostre pensament hi actuava el mètode del *pensardoble*, sobre el qual parlaré més endavant.

El vocabulari es constituïa per donar l'expressió exacta i sovint molt subtil a cada significat que el Partit volia expressar. Alhora, exclouïa tots els altres significats i també la possibilitat d'arribar-hi per vies indirectes gràcies a la invenció de noves paraules i la supressió d'aquelles amb un significat heterodox o bé secundari. S'estalviaven tots els mots possibles per tal d'assolir la finalitat última del Partit: disminuir l'àrea del pensament.

El *vocabulari B* és el que més crida l'atenció en la narració: són aquelles paraules clarament construïdes amb objectius polítics. Aquests es creaven amb l'intenció d'imposar sobre la persona que els usés l'actitud mental més desitjable. Per això, sense una comprensió absoluta dels principis del Socang era difícil utilitzar-los de la manera adequada. Era una mena de taquigrafia verbal perquè, amb poques síl·labes, els mots d'aquesta mena contenien sèries senceres d'idees i, al mateix temps, s'expressaven més acuradament i amb més contundència que el llenguatge corrent.

Algunes de les paraules innombrables i abolides que s'esmenten en l'obra són *honor, justícia, moralitat,, internacionalisme, democràcia, ciència i religió*. Com es veu amb aquests exemples, la implantació de la novaparla garantia la supressió de qualsevol mena de llibertat per als individus així com el fet que aquests no podrien ser conscients d'aquesta supressió sistemàtica.

En novaparla era ben bé impossible seguir un pensament herètic més lluny de la simple percepció que era herètic. A la nova llengua es demanava, sobretot per finalitats polítiques, paraules ben curtes i inequívokes que poguessin entendre's ràpidament i que desvetllesin un mínim ressó en l'enteniment del parlant.

Sí que era possible blasfemar contra el Partit amb les paraules de novaparla adients; però no es podia recórrer a arguments per reforçar-les degut a l'escassetat de paraules necessàries per a fer-ho. El 1984, la vellaparla encara és habitual en els mitjans de comunicació; el perill que existeix teòricament en usar paraules de novaparla és que un pot recordar-ne el significat original. Però al cap d'un parell de generacions -o com diu el narrador, l'any 2050, fent una doble predicció del futur del seu temps- la possibilitat d'aquest lapsus hauria desaparegut. Una persona educada amb la novaparla com a llengua única no pot conèixer paraules de les quals ja no quedaria rastre. Per extensió, hi hauria molts delictes i errors sense possibilitat de cometre's perquè, simplement, no tindrien nom i per tant serien inimaginables.

Tot i així, Winston va fer pensar en Syme en els proles, que sí que mantindran la vellaparla. La resposta del filòleg fou que els proles no eren éssers humans. S'aferrava a la idea que cap el 2050 haurà desaparegut tot el coneixement de la vellaparla. Tot l'ambient al voltant del fet de pensar serà diferent. En realitat, no existirà el pensament tal com ara l'entendem.

En novaparla, l'accent tònic solia distribuir-se entre la primera síl·laba i l'última. Així, el seu ús encoratjava a parlar en una mena d'estil embarbussat, alhora trencat i monòton. La intenció d'això era convertir el fet de parlar, i especialment, el de parlar de temes no pas neutrals ideològicament, en una cosa tan independent de la consciència com es pogués. Un membre del Partit havia rebut un entrenament de pensardoble gràcies al qual el llenguatge li donava un instrument gairebé a prova de beneïts, i la factura de les paraules, amb el seu to aspre i una certa lletjor esquerpa d'acord amb l'esperit del Socang, ajudava a tirar endavant tot el procés. A més, hi contribuïa el fet de tenir poques paraules per triar. Amb paraules textuais del llibre "*Es*

tenia l'esperança d'aconseguir un parlat articulat sorgit de la larinx sense implicar-hi més parts altes del cervell". Aquesta inhumanització del llenguatge la reforça un aparell anomenat *parlaescriu*.

Quan la vellaparla arribés a estar superada del tot, la darrera connexió amb el passat s'hauria tallat. La història ja s'hauria reescrit perquè fins i tot petits fragments de la literatura del passat que poguessin sobreviure aquest procés serien intel·ligibles i intraduïbles. D'aquesta manera, cap llibre escrit abans del 1960 podria ser traduït del tot. La literatura d'abans de la Revolució només podria estar sotmesa a una traducció ideològica, és a dir, a una alteració tant del sentit com del llenguatge. Per exemplificar-ho, Orwell tria un fragment de la Declaració d'Independència que no podria ser traduït a novaparla degut al seu significat divergent amb el Socang.

El 1984, una bona part de la literatura del passat ja havia estat transformada; autors com Shakespeare, Milton, Swift, Byron o Dickens es trobaven en el procés de traducció. I quan aquesta tasca s'acomplís, els seus escrits originals, amb tots els altres supervivents de la literatura del passat, serien destruïts.

Un cas diferent és el fet d'anomenar *Victòria* a les "Mansions" (paraula irònica degut a les condicions en què es troben aquests edificis on viuen els membres del Partit Exterior), les cigarretes i la ginebra que consumeixen. Tots tres termes són anomenats *Victòria* com a símbol del progrés que ha suposat la Revolució; la millora de la societat, gràcies al Partit, ha de ser considerada un gran triomf, així com cada detall que hi tingui relació.

A més de la novaparla, al Ministeri de la Veritat s'usava un argot abreujat per a finalitats internes. Per últim, el tracte entre tots els membres del Partit havia de ser de *camarades*, independentment del sexe, l'edat ni cap altre factor.

3.1.2.2.2. Ús i manipulació de la llengua

Al peu de la imatge dels pòsters de cada racó d'Oceania hi apareixien les paraules "*El Gran Germà et vigila*". Així, sota el retrat del dirigent del Partit es refermava el fet que no disposaves de cap mena d'intimitat.

Quan Goldstein apareix a través de la telepantalla durant els Dos Minuts d'Odi, se'ns descriu com un bruixot sinistre pel fet de ser capaç d'esquerdar l'estructura de tota la civilització només amb la força de la seva veu. Després, quan l'odi assoleix el seu clímax i apareix el Gran Germà, ningú no sent les paraules: només són mots d'enconratjament, paraules com les que s'adrecen enmig de la confusió de la batalla, incomprensibles individualment, però que retornen la confiança

pel simple fet de ser dites. L'estil del Gran Germà era familiar, alhora que militar i pedant, i sempre feia servir preguntes que responia seguidament.

Amb la figura d'Emanuel Goldstein apareix un llibre important, el llibre, pel fet d'incloure unes idees heterodoxes. A més, se'l considera l'Enemic del Poble més important pel fet de ser el personatge capaç de fer pensar sobre una altra realitat possible, o sobre qualsevol altra cosa; Goldstein pot fer reflexionar aquells que viuen obeïnt cegament tot el que el Partit vol. A més, insultava el Gran Germà, denunciava la dictadura del Partit i demanava que es firmés la pau immediatament amb Euràsia; defensa la llibertat d'expressió, la llibertat de premsa, la de reunió i la de pensament i cridava històricament que s'havia traït la Revolució. Tot plegat ho feia amb una mena de paròdia de l'estil habitual dels oradors del Partit; fins i tot utilitzava molts més mots de novaparla que qualsevol membre del Partit en la vida quotidiana. Els membres normals del Partit no parlaven mai de la seva organització -la Fraternitat- ni del llibre, si podien evitar-ho, per tal de no corroborar-ho. Més endavant, quan Winston i Júlia entren a formar part de la Fraternitat, O'Brien els diu que no existeix cap llista on apareguin els noms dels membres d'aquesta organització perquè d'aquesta manera no els podrien enxampar i, a més, estarien lligats per una idea, que era indestructible.

Als ciutadans de ciutadania els està prohibit el coneixement d'idiomes estrangers. Si a un ciutadà se li permetés de contactar amb estrangers, descobriria que aquests són criatures molt semblants a ell i que la majoria de les coses que li han explicat d'ells són mentida. El món segellat on viu s'esquerdaria, i la por, l'odi i la consciència de la pròpia rectitud, de la qual depèn la seva moral, podria evaporar-se. Conèixer una altra llengua faria que conegués altre gent, altres mètodes de pensar. Per això, la diversitat de qualsevol mena era erradicada pel Partit abans que fos ni tan sols imaginada.

La telepantalla era la forma més ràpida i eficient d'arribar i tenir controlats a tots els habitants d'Oceania. Tota mena de propaganda política del Partit únic; instruccions sobre exercicis gimnàstics obligatoris; teleprogrames elaborats d'acord amb el Socang; etc. Durant els Dos Minuts d'Odi, abans que arribessin als trenta segons, la meitat dels espectadors van esclatar en incontrolables exclamacions de ràbia envers el personatge de la telepantalla. Però en Winston, en un moment determinat, ja no s'adreçava a Goldstein, sinó al mateix Gran Germà, el Partit i la Policia del Pensament; i llavors, el cor se li posava a favor del solidari i ridiculitzat heretge de la pantalla, guardià únic de la veritat i el seny en un món de mentides. Es veu així l'efecte que tenia aquest aparell sobre els membres del Partit.

Era terriblement perillós deixar que els pensaments se te n'enenessin, vagarosos, quan et trobaves en un lloc públic o dins el radi de la telepantalla. El més petit pensament et podia dur a la ruïna: qualsevol cosa que comportés el suggeriment d'una manca de normalitat, de tenir alguna cosa que amagar. En qualsevol cas, mostrar una expressió impròpia a la cara ja era, per si mateix, una infracció punible. Fins i tot hi havia una paraula en novaparla que ho definia: *caracrim*.

La paraula *Socang* apareixia als cartells del carrer i aquest mot feia referència als principis sagrats: novaparla, pensardoble i la mutabilitat del passat.

Si, per exemple, segons el Partit la noia era, sense excepció, la persona amb el cervell més buit, vulgar i estúpid que mai s'hagués trobat, i no hi havia cap bestiesa que no fos capaç d'empassar-se si el Partit s'ho manegava bé, això era acceptat. Winston, interiorment, ho denominava la *banda sonora humana*. Fins i tot els nens eren víctimes del Partit: amb l'uniforme de la Lliga dels Espies, jugaven a cridar " *Traïdor!*" amb una mena de ferocitat calculadora en la mirada que feia patir. Però durant la Setmana de l'Odi es va produir un sabotatge en mig del discurs de l'orador: l'objectiu de guerra va canviar. En comptes d'estar en guerra amb Euràsia, Oceania ho estava -i sempre ho havia estat- amb Orientàsia. El que havia impressionat més en Winston és que l'orador havia fet el canvi exactament a la meitat d'una línia, sense aturar-se i sense trencar la sintaxi de la frase.

Per a Winston, Syme era una de les persones que millor simbolitzaven aquest triomf de l'ortodòxia del Partit sobre les persones. El filòleg era tan ortodox que podia xerrar amb una repugnant i morbosa satisfacció dels raids aeris sobre pobles enemics, dels processos i confessions de crimpensadors, de les execucions als soterranis del Ministeri de l'Amor.

Smith sabia que una dona del cubicle del costat seguia la pista de les persones vaporitzades. Com que es consideraven que no havien existit mai calia esborrar-ne els noms de la premsa. Uns cubicles més enllà, un individu quiet, ineficaç, somiador i amb un talent soprenent per barallar-se amb les rimes i la mètrica, era l'encarregat de produir versions confuses -anomenades *textos definitius*- de poemes que havien esdevingut perillosos ideològicament però que per una raó o altra calia conservar a les antologies. Així, uns cinquanta treballadors formaven sols una subsecció, una sola cèl·lula, dins l'enorme complexitat del Departament d'Arxiu. Allà hi havia els grans tallers d'impremta amb els seus subeditors i els seus experts en tipografia, i els seus estudis curiosament equipats per al trucatge de fotografies. Hi havia la secció dels teleporgrames,

amb els seus enginyers, els seus productors i els seus equips d'actors escollits especialment per la seva habilitat imitant veus. Hi havia exercits d'oficinistes de confiança la feina dels quals consistia només a confeccionar llistes de llibres i publicacions periòdiques on s'emmagatzemaven els exemplars corregits i els forns amagats on eren destruïdes les còpies originals. I en un lloc o altre, completament anònims, hi havia els cervells directius que coordinaven tot l'esforç i marcaven les línies polítiques que feien necessari

que un determinat fragment del passat es conservés, un altre es falsifiqués i un altre fos privat de l'existència. I el Departament d'Arxiu, després de tot, era una simple branca del Ministeri de la Veritat, la feina bàsica del qual no era tant reconstruir el passat com subministrar als ciutadans d'Oceania diaris, films,

llibres de text, programes de telepantalla, representacion teatrals, novel·les; tota mena d'informació imaginable, instrucció o diversió, des d'una estàtua a un eslògan, des d'un poema líric a un *Diccionari de novaparla*. El Ministeri no solament havia de subvenir les múlpiles necessitats del Partit, sinó que havia de repetir tota l'operació a un nivell més baix en l'edifici del proletariat. Hi havia tota una cadena sencera de departaments diferents que només tractaven de literatura, música, drames, i diversos espectacles proletaris. Allí produïen els diaris escombraries, que gairebé només contenen notícies d'esports, de crims i d'astrologia, novel·letes sensacionalistes a cinc cèntims, films recoberts de sexualitat i cançons sentimentals compostes de dalt a baix amb mitjans mecànics, amb una espècie de calidoscopi conegut com a *versificador*. Hi havia tota una subsecció (*Secporn* en novaparla)- destinada a produir la mena de pornografia més baixa, que era enviada fora en paquets segellats i la qual cap membre del Partit, tret dels que hi havien treballat, no tenia permís per mirar. Júlia hi havia treballat i va parlar-ne a Winston: els llibres d'aquesta secció eren ben avorrits ja que només hi ha sis arguments i s'anaven fent canvis de possibilitats. Tots els treballadors de la *Secporn* eren noies: la teoria era que els homes, els ins instints sexuals dels quals eren menys controlables que els de les dones, corrien un gran perill de ser corromputs per la porqueria que remenaven.

Júlia treballava en les màquines redactanovel·les del Departament de Ficció. La seva feina consistia bàsicament a fer funcionar i tenir cura d'un motor elèctric molt potent i delicat. Podia descriure el procés sencer de composició d'una novel·la, des de les directrius generals emanades pel Comité Planificador fins als tocs finals fets per la Brigada de Repàs. Tanmateix, no li interessava el producte final ja que no li importava gaire el fet de llegir. Exactament, els llibres eren just una mercaderia que s'havia de produir, com la melmelada o la roba. A ella no li interessaven perquè sabia tot el procés que hi havia darrere; però aquests llibres estaven destinats als membres del Partit per tal que la ideologia del Socang s'afermés. El procés de la seva elaboració estava calculat al milímetre i era depurat fins a l'obtenció desitjada pel Partit.

A l'última part de la novel·la, apareix el poeta Ampleforth a la mateixa cel·la de'n Winston, tancat pel fet d'introduir la paraula *God* en la reelaboració d'una rima de Kipling - "*Per dir la veritat... Només pot haver-hi una mena de delictes, oi?*". Una mena d'escalfor intel·lectual, l'alegria de qui ha trobat alguna cosa inútil, va veure's en la seva expressió perquè se li havia ocorregut que tot la història de la poesia anglesa estava havia estat determinada pel fet que a l'anglès li manquen rimes. I és que fins i tot aquells que treballaven íntegrament per a les noves edicions d'antics textos pensaven en vellaparla, és a dir, en anglès estàndard, i això era molt difícil d'evitar.

Però el moment de l'obra en què la paraula pronunciada té més valor i, per extensió, unes conseqüències més fortes, és quan Winston accepta totes les condicions d'O'Brien per tal de formar part de la Fraternitat. Sense imaginar el resultat d'aquestes afirmacions, afirma en nom seu i de Júlia que estaven disposats a donar la vida; a cometre assassinats i actes de sabotatge que poguessin causar la mort de centenars d'innocents; a traïr el seu país a favor de forces estrangeres; a estafar, falsificar, fer xantatge, corrompre la mentalitat infantil, distribuir drogues, encoratjar la prostitució, escampar malalties venèries... Estaven

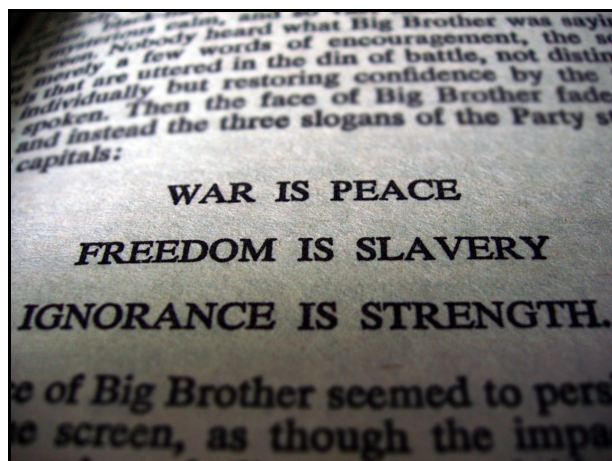
disposats a fer tot allò que pogués provocar la desmoralització del Partit i el seu afebliment; a perdre la identitat i viure lluny d'on es trobaven la resta de les seves vides; a cometre suïcidi quan i de la manera que O'Brien els ordeni. Però quan l'home va preguntar si estaven disposats a separar-se i no veure's més fou Júlia la que va contestar que no. En aquest moment, Smith va trigar molt en contestar: va semblar-li que l'havien privat del do de la paraula ja que la seva llengua es movia, però no li sortia cap mena de so. Winston formava només les primeres síl·labes de les paraules, i no sabia que diria. Finalment, va contestar que no. O'Brien els va agrair les seves respostes. Va continuar explicant que podria passar que haguessin de fer un canvi total de les seves identitats, el que significava sotmetre'ls a operacions quirúrgiques i, si fos necessari, amputacions d'algun membre. Smith va contestar que també hi estaven d'acord. És a dir, aquestes sentències, afirmades amb tanta facilitat tot i la cruessa que implicava i els actes s'havien esmentat, eren el mètode de segellar un pacte no escrit. Amb aquestes paraules entraven a formar part de l'organització contrarevolucionària i es comprometien a obeir les ordres d'O'Brien en comptes de les del Gran Germà.

Tanmateix, Winston no imaginava que aquests mots es tornarien en contra seva. És a la tercera part de l'obra on les paraules esdevenen l'arma més cruel i més potent dels membres del Partit.¹⁸ No sols en mans d'O'Brien, sinó també dels altres intel·lectuals que l'interroguen, Winston és conscient de la seva feblesa davant d'aquesta agressió contra la qual no sap defensar-se.

3.1.2.2.3. L'eslògan del Partit

"La guerra és pau; la llibertat és esclavatge; la ignorància és força".

L'eslògan del Partit és, a primera vista, una gran contradicció de conceptes; una forta paradoxa. Però és en el moment que en Winston fa la lectura del llibre d'Emmanuel Goldstein quan cadascuna de les frases que formen l'eslògan del Partit són explicades. El llibre, doncs, es divideix en tres capítols titolats amb l'oració que expliquen. L'ordre que segueixen en el llibre és diferent al que segueixen en la gran sentència -*Capítol I La ignorància és força; Capítol II La llibertat és esclavatge; Capítol III La guerra és pau.*

Un cop llegits els capítols III i I, aquests eslògans prenen sentit propi per a en Winston. Aquest llibre és la justificació del sentit d'aquestes paraules oposades. La guerra que de la novel·la és com si fos una època de

¹⁸ Veure punt II, de l'apartat 2.2.2.3. Tercera part, de la síntesi d'aquesta lectura, a la pàgina 80.

pau pel fet que l'ambient de tensió permanent és el mateix en tots dos casos: durant una guerra es té por envers les potències contràries a la pròpia; i durant un període de pau es té por a una possible guerra. Pel que fa a la sentència que afirma que la ignorància és força, s'ha de relacionar amb la tasca en el sistema del Partit del pensardoble: mitjançant aquest mètode la persona més intel·ligent -més forta- és aquella que pot dominar millor la seva ignorància encara que sàpiga que tot és una gran mentida encoberta.

El *Capítol II*, però, no és llegit: se'ns explica el significat de l'eslògan *La llibertat és esclavatge* a la tercera part de la novel·la, quan O'Brien sotmet a Winston a l'interminable i exhaustiu interrogatori.

3.1.2.2.4. La falsificació del passat

L'objectiu principal de la dictadura establida pel Partit era mantenir-se al poder eternament. Per fer-ho, calia establir la seva veritat com a única i desfer-se de qualsevol testimoni sobre sistemes diferents al seu. L'eslògan del Partit deia que qui controla el passat controla el futur: qui controla el present, controla el passat. I tanmateix, el passat, tot i la seva natura alterable, mai no havia estat alterat. El que ara era veritat, fos el que fos, era veritat des del fons dels segles i ho seria per sempre. Era ben senzill. L'únic que calia era una inacabable sèrie de victòries sobre la pròpia memòria. A aquest control de la realitat l'anomenaven *pensardoble*.

Aquesta tasca de substitució del passat real pel passat que afavoria la imatge del Partit estava encara en procés durant l'any 1984, i es calculava que s'hauria completat del tot quan la novaparla hagués substituït del tot la vellaparla l'any 2050.

Encara hi havia extensos períodes en blanc als quals no podies atribuir absolutament res. Tanmateix, intentar construir la història de tot aquell període, dir qui lluitava contra qui en un moment donat, hauria estat completament impossible, ja que no en quedaven documents escrits o parlats, cap esment sobre una disposició d'aliances diferent de l'actual. I si tothom acceptava la mentida imposada pel Partit, i tots els arxius explicaven el mateix conte, aleshores la mentida passava a història i esdevenia veritat. Tot s'havia esvaït en la boira. Per exemple, no era veritat, tal com pretenien els llibre d'història del Partit, que hagués inventat els aeroplans. Però ningú no podia demostrar-ho. Mai no es podia demostrar res.

El passat no sols havia estat alterat, sinó que en realitat l'havien destruït. Perquè, com podrien establir el fet més obvi si no n'existia més registre que el record de la pròpia memòria? Winston creia que va sentir a parlar per primer cop del Gran Germà cap a l'any seixanta i tants, però era impossible d'estar-ne segur. En les històries del Partit, el Gran Germà figurava com a cap i guardià de la Revolució des dels primers dies. Les seves gestes havien anat retrocedint gradualment en el temps i ara ja arribaven al món fabulós dels anys trenta i quaranta, quan els capitalistes, amb els seus estranys barrets cilíndrics, encara travessaven els carrers de Londres dins lluents automòbils o en cotxes de cavalls amb els laterals de vidre. S'ignorava quina part era llegenda i quina inventada. Winston no podia recordar ni tan sols la data en què el Partit havia

començat a existir. No li semblava haver sentit la paraula *Socang* abans de 1960, però era possible que fos corrent abans en la seva forma de vellaparla és a dir, *socialisme anglès*.

Aquesta tasca, doncs, la duïen a terme tots els membres del Partit i gràcies al pensardoble era com si fossin inconscients del que estaven fent: quan algú sabia que un document havia de ser destruït, o fins i tot quan es veia un tros de paper inservible a terra, ja era un acte automàtic d'aixecar la tapa del forat de la memòria més proper i llençar-l'hi. Llavors, un corrent d'aire calent de seguida s'endua el paper fins als enormes forns amagats en un lloc desconegut dels soterranis de l'edifici. Aquest gest esdevenia realment inconscient, purament rutinari, facilitant l'eliminació de fragments del passat que el Partit havia alterat i, per tant, estaven equivocats i calia fer-los desaparèixer.

El diari del Partit era el *Times*. Tan bon punt eren aplegades i efectuades les correccions necessàries en un número determinat, tornaven a imprimir aquell exemplar, el primitiu el destruïen i el corregit ocupava el seu lloc a l'arxiu. No obstant, aquest procés d'alteració contínua no s'aplicava només als diaris, sinó als llibres, publicacions periòdiques, pamflets, cartells, programes, pel·lícules, bandes sonores, dibuixos animats, fotografies. A tota mena de documentació o literatura que pogués tenir gens de significat polític o ideològic. Dia a dia, i gairebé minut a minut, s'actualitzava el passat. D'aquesta manera, totes les prediccions fetes pel Partit podien ser presentades com a encertades amb proves documentals. Cap notícia ni cap expressió d'una opinió que fossin conflictives amb les necessitats del moment no es permetia mai que quedessin arxivades. Tota la història eren documents, raspats fins a fer-los nets i tornats a escriure tan sovint com calgués. En cap cas no hauria estat possible de demostrar, un cop feta l'acció, que s'havia produït una falsificació. La secció més important del Departament d'Arxiu, molt més gran que aquella on treballava en Winston, es componia senzillament de persones amb el deure de seguir la pista i recollir tots els exemplars de llibres, diaris i altres documents ja rectificats i que havien de ser destruïts. Un número del *Times* que -per canvis en l'estratègia política o per profecies equívocades fetes pel Gran Germà- s'hagués reescrit una dotzena de vegades continuava trobant-se a l'arxiu duent la seva data original i no existia cap altre exemplar que el

contradigués. També els llibres eren recollits moltes vegades i es tornaven a editar sense admetre que haguessin patit cap modificació. Fins i tot les instruccions escrites que rebia Winston, i que feia desaparèixer invariablement quan s'assabentava del seu contingut, mai no donaven a entendre que poguessin servir per a cometre una falsificació.

Les rectificacions més complicades no podien ser mai confiades a una sola persona. D'altra banda, donar-la a un grup equivaldria a admetre obertament que es fabricaven falsificacions. Era força probable que fins a una dotzena de persones treballassin alhora en diverses versions d'un mateix text. Després, un dels cervells rectors del Partit Interior seleccionaria una versió o altra, la tornaria a editar i

engegaria els complexos processos de fer coincidir totes les referències creuades que hi tinguessin a veure i, finalment, la mentida triada passaria als arxius permanents i esdevindria veritat.

El mateix passava amb les edificacions d'Oceania. Qualsevol que fos gran i impressionant, si tenia una aparença raonablement nova, automàticament es proclamava que s'havia construït a partir de la Revolució, mentre que qualsevol altre edifici clarament més antic s'adscribia a un període obscur anomenat *edats mitjanes*. Tot el que pogués fer una mica de llum sobre el passar -estàtues, inscripcions, noms de carrers, etc.- era alterat sistemàticament. Les esglésies, per exemple, assolien la funció de museus dedicats a exposicions de propaganda perquè cap religió era permesa -l'única figura a qui els ciutadans havien de lloar era el Gran Germà.

Era impossible saber literalment res de la Revolució i dels anys anteriors: tots els arxius han estat destruïts o falsificats, s'han reescrit els llibres, s'han repintat els quadres, s'han rebatejat les estàtues, els carrers i el edificis, s'han modificat les dates. La història s'ha aturat: res no existeix tret d'un present sense fi on el Partit sempre té raó. Evidentment es falsifica el passat, però sempre serà impossible de demostrar-ho ja que l'única evidència són els seus propis records, i ell no està segur de si els pot compartir amb cap altre ésser humà. Ara admet que si tingués de nou la prova que havia tingut anys enrere, aquell paperet, no la llençaria. Júlia li diu que ella no se la quedaria: està disposada a córrer riscos, però per coses que tinguin algun valor, no pas per trossets de diaris antics que no canviarien res. Smith no hi està d'acord ja que amb aquesta prova creu que podria haver plantejat uns quants dubtes; no creu que puguin canviar res mentre visquin, però imagina nuclis de resistència sorgint una mica pertot arreu. Aquests nuclis deixarien uns quants testimonis darrere seu, de manera que la següent generació pogués continuar allà on ho havien deixat. A la noia aquesta nova generació no l'interessa; ella pensa en ells, en el seu temps. Tot i així, en Winston no podia centrar-se en aquest present sense el passat que havia estat realment: ell sí que volia descobrir la veritat dels fets superats pel temps.

3.2. RELACIONS ENTRE L'HOME I EL LLENGUATGE

3.2.1. Utopia

Thomas More escriu la seva obra en forma de diàleg, al *Llibre Primer*, i de narració descriptiva al *Llibre Segon*. Abans, però, en la seva carta a Pedro Egido deixa clar que es tracta sols del seu record sobre la conversació que tinguè amb Rafael Hytlodeo i que per això mateix no és gaire fiable tot el que hi digui. D'aquesta manera, More treu tota importància a la seva narració degut a la falta de testimonis als quals poder recórrer; però alhora, el fet de voler-ho enviar per escrit a Pedro és deixar-ne constància per escrit.

Al *Llibre Primer*, el diàleg segueix els mètodes de la diàlectica en que tots dos interlocutors (Raphael amb More o bé amb el cardenal Morton) per tal de debatre i contrastar les opinions respecte l'exposició d'Hytlodeo. El *Llibre Segon*, en canvi, canvia de narrador: en comptes de ser el mateix autor, ara és la veu en primera persona de Rafael la que ens descriu l'illa d'Utopia. Els diàlegs d'aquesta segona part de l'obra solen estar de forma indirecta, com a resum de les conclusions d'Hytlodeo.

Des d'un punt de vista més intern, a Utopia el llenguatge no té una importància gaire trascendental. Tanmateix, More hi esmenta autors coneguts i importants del seu temps així com les llengües clàssiques, base de la nostra cultura. Aquest valor es veu en la importància i el prestigi que el coneixement de les llengües dóna a Hytlodeo el primer cop que Pedro el presenta a More, abans de parlar-ne personalment.

L'autor de l'obra, a través de Rafael, posa de manifest també el fet que la paraula d'una sola persona davant una Cort no té rellevància si la majoria d'opinions són contràries. En aquest cas, la llengua és valorada quan està en mans de persones amb renom o bé amb un càrrec important, i no ho és pas per la seva laboriositat o enginy. Això mateix succeeix quan Hytlodeo exposa una proposta alternativa a la pena de mort com a càstig dels robatoris: les paraules del cardenal Morton són lloades per tots els comensals que escolten la conversació i, en canvi, el discurs d'en Rafael passa desapercebut pel fet que no el coneixen i no el consideren un home il·lustre.

Al *Llibre Primer* de l'obra, apareix una relació directe entre allò que es diu i els sentiments o emocions: quan Hytlodeo parla sobre quan els jutges opinen sobre un assumpte. En aquests casos, el rei pot interpretar les lleis al seu favor; però els que han d'intervenir en aquesta discussió, opinaran guiats per la vergonya i la por, i no pas per la raó pròpia de cadascú. Ara, en Rafael parla de la por i la vergonya al ridícul, donant així un

exemple de les moltes vegades que les persones intervenen en aspectes de la vida pública per obligació i sense un paper determinant; doncs en l'exemple només les paraules del rei seran respectades i de valor.

Al *Llibre Segon*, quan es parla dels àpats dels habitants d'Utopia veiem el paper del llenguatge per a aquests. A taula, els vells vigilen que el vocabulari dels més joves sigui respectuós per tal d'educar-los fomentant bons valors. Cada àpat s'inicia amb una lectura moral curta, per tal que no es faci avorrida, i després els ancians inicien conversacions honestes: mai són ni tristes ni avorrides. Les seves xerrades tampoc es prolonguen al llarg de tot el menjar perquè també els joves parlen i provoquen reflexions que fan conèixer l'enginy i el caràcter de cadascú. És a dir, els àpats donen la oportunitat d'expressar-se amb tota llibertat, tant als més grans com als més joves, per tal de fer reflexionar a qui els escolten i poder conèixer els trets de la personalitat de cadascú. El llenguatge, les conversacions d'aquestes estones, és una part important de la vida en grup, en família, en societat, dins la població d'Utopia.

3.2.2. 1984:

3.2.2.1. La concepció d'en Winston Smith

El protagonista de l'obra de George Orwell és l'únic personatge que manté la concepció del llenguatge com a tret característic i important dels éssers humans. És l'únic que sembla ser conscient de la importància que té el passat per tal de poder raonar, i el passat només pot ser conegut mitjançant el llenguatge -tant escrit com oral. És per això que Winston Smith entra en conflicte amb la societat; quan es troba en el punt d'impotència és quan comença a escriure un diari per tal de deixar constància de la situació que està vivint. També ho fa per tal de satisfer una mena de necessitat bàsica: la necessitat de comunicar-se, d'expressar allò que sent, de transmetre el que pensa o, simplement, allò que veu. En una societat on la mirada del Gran Germà i la veu de la telepantalla t'envoltaven res no et pertanyia tret dels pocs centímetres cúbics de l'interior del teu crani.

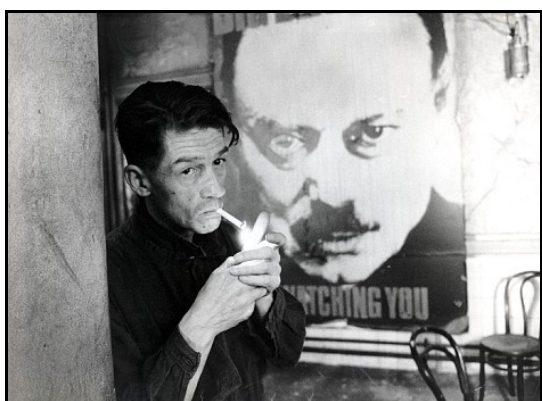
El seu diari és un llibre en blanc gruixut, amb el llom vermell i tapes imitant el marbre. El considera un llibre realment bonic. Li havia costat dos dòlars i mig: el va comprar d'amagat perquè, fins i tot sense res escrit, era una possessió massa compromesa. Escriure un diari no és il·legal -perquè no existeixen les lleis-, però si el descobrien el podrien condemnar a mort.

Winston somia sovint amb un lloc que anomena el País Daurat: aquest és el paisatge relament utòpic de l'obra. És un indret tou de gespa arranada, en un cap vespre d'estiu en què els raigs del sol dauraven l'herba. També hi havia un rierol clar, amb un fluir lent. Quan desperta, però, ho fa amb el mot de *Shakespeare* als llavis. La interpretació d'aquest fet pot ser una relació directa entre allò que l'autor considera el que seria idíl·lic, la idea d'harmonia i tranquil·litat; o bé una forta reminiscència del passat, present sempre als pensaments del protagonista.

Abans de començar a escriure el diari, el narrador ens parla sobre els estris que en Winston farà servir: en comptes de utilitzar el parlaescriu o bé un llapis-tinta, farà servir un portaplomes i un tinter. Aquest detall és important per a Smith perquè al llarg de la novel·la la seva preocupació és la importància del passat i aquests estris hi pertanyen. En aquella època ningú escrivia a mà, sinó que dictaven allò que desitjaven als parlaescriu. Winston dóna el pas decisiu: escriu l'encapçalament *4 d'abril de 1984*, que és la primera referència temporal que apareix en l'obra. Començant el diari tenia l'esperança de poder protegir-se d'aquells impulsos suïcides que tenia de tant en tant.

Smith es preguntava per a qui escrivia aquell diari: per al futur, per als que encara no havien nascut. Llavors es va adonar que estava realitzant una tasca de gran magnitud: com es pot comunicar res al futur? Era una cosa impossible per la seva mateixa naturalesa, ja que o bé el futur s'assemblaria al present i no l'escoltarien, o bé seria una cosa tan diferent que les seves paraules no tindrien sentit.

La telepantalla transmetia una música militar estrident: Winston semblava haver perdut la capacitat d'expressar-se i haver oblidat de què volia parlar. Aquesta era la funció de la telepantalla: afeblir tot pensament dels ciutadans d'Oceania. Smith havia cregut que el fet mateix d'escriure seria fàcil; de fet, només havia de traslladar al paper l'interminable i neguitós monòleg interior que li ballava pel cap des de feia uns quants anys. Tot i amb això, en aquells moments, fins i tot el monòleg s'havia estrocat. Però tot d'una va començar a escriure en estat de pur pànic, sense gairebé adonar-se d'allò que escrivia. Amb la seva lletra infantil anava escrivint tot de línies tortes, primer menjant-se les majúscules i al final suprimint fins i tot els punts. Veiem aquí una reacció, ben bé un impuls, provocada pel subconscient d'en Winston: no importava la qualitat de les seves paraules, sinó l'acte o la llibertat d'escriure-les tal com fossin dictades, per ell mateix, en aquell precís moment.

Quan Winston escriu al seu diari l'escena del cinema en què una dona prole va aixecar-se i començà a cridar que no haurien d'esnenyar aquestes pel·lícules davant de nens i la policia va endur-se-la, el fragment acaba dient *"No crec pas que li passés res. A ningú no li importa el que diuen els proles. Reacció típica dels proles"*. Així, el protagonista pensa en els principis de l'obra que realment els proles són inferiors i menys importants que els membres del Partit -tot i que més endavant els consideri envejables.

Smith deixa d'escriure perquè té rampes i no sap què l'havia fet descriure aquesta escena. Tanmateix, el més curiós era que mentre ho feia se li havia aclarit a la memòria un record totalment diferent, fins al punt que gairebé va veure's amb cor d'escriure'l. Ara s'adonava: a causa d'un altre incident, de cop i volta havia decidit tornar a casa i començar avui mateix el seu diari.

Winston escrivia a O'Brien perquè el seu aspecte era el d'una persona amb qui es podria parlar, si es pogués eludir la telepantalla i quedar-t'hi a soles. Un cop va coincidir amb els seus ulls i va adonar-se que pensaven el mateix. Va ser un missatge inequívoc: era com si les dues ments s'haguessin obert i els pensaments haguessin fluït de l'una a l'altra a través dels ulls. Es tractava d'un esdeveniment memorable enmig de la solitud hermètica en què un havia de viure. Escrivia el seu diari per a ell, en forma de carta interminable que ningú no podria llegir mai, però adreçada a una persona concreta. I aquest fet era el que li donava la seva peculiaritat. Finalment, amb la sensació que estava escrivint a O'Brien i alhora que establia una proposició per a tothom, va escriure: "*Ser lliure és la llibertat de poder dir que dos i dos són quatre. Si et garanteixen això, la resta ve tota sola*". Les últimes paraules que havia escrit al seu diari li voltaven pel cap, com l'afirmació d'una veritat mística i d'un absurd palpable.

Smith va adonar-se que mentre havia estat recordant no havia deixat d'escriure com impulsat per una acció automàtica. I ja no ho feia amb poca traça. La ploma li havia lliscat voluptuosament sobre el paper suau i havia escrit en clares i grosses majúscules, moltes vegades, "FORA EL GRAN GERMÀ" fins a omplir tota una pàgina. No va poder evitar una esgarrifança de pànic. Era absurd, ja que el fet d'escriure aquells mots en particular no era més perillós que l'acte mateix d'iniciar un diari; però per un instant va estar temptat d'estripar les pàgines ja escrites i abandonar el seu propòsit. Tanmateix no ho va fer perquè sabia que era inútil. Tant si ho escrivia com si es reprimia de fer-ho; tant si continuava amb el diari com si hi renunciava era ben bé igual. La Policia del Pensament el descobriria igualment. Winston havia comés el delictes de crimpensar. En aquest punt, conscient de la seva situació va afegir en unes línies que sabia que el matarien però que no li importava; va escriure que volia que morís el Gran Germà.

Quan no hi havia dades externes que servissin de referència, fins i tot el perfil de la teva pròpia vida perdia nitidesa. Si el Partit podia allargar la mà cap al passat i dir que aquest o aquell esdeveniment *mai no havia passat*, no era més terrible això que la simple tortura i la mort? On constatava cap coneixement? Només en la pròpia consciència d'en Winston, la qual, en qualsevol cas, ben aviat seria anihilada. Smith sempre donava voltes a aquesta impossibilitat de saber com era de debò la vida abans de la Revolució. Va consultar el llibre d'història per a nens que li havia prestat la senyora Parsons i va copiar un passatge al seu diari. Com podria explicar que tot plegat era mentida? El sorprenia que la cosa més veritable i característica de la vida moderna no era tant la seva crueltat i inseguretat com, simplement, la seva nuesa, la seva opacitat, la seva indiferència. Res no es podia demostrar. Podia ser molt bé que, literalment, cadascun dels mots del llibre d'història, fins i tot les coses qüestionades, fossin pura fantasia. Les coses s'esvaïen en la boira. S'esborrava el passat, s'oblidava el mateix fet d'esborrar, la mentida esdevenia veritat.

Després de la primera conversació amb Charrington, a la botiga d'antiguitats, quan va tornar a casa va obrir el diari ja que creia important escriure-hi alguna cosa. Però una dona cantava a través de la telepantalla una cançó patriòtica i aquella veu li burxava el cervell com si fossin fragments cantelluts de vidre.

En Winston només podia creure en fragments de converses sentides casualment, en gargots borrosos a les parets dels lavabos i en moviments de les mans com a senyals de reconeixement de dos desconeguts que es creuaven pel carrer. És a dir, només podia fer suposicions. Només una vegada en la seva vida havia tingut a les seves mans la prova documental inequívoca de la falsificació d'un fet històric. En aquell moment, Winston pensà si ell era l'únic en possessió de la memòria per adonar-se de totes les mentides que els envoltaven. ¿Com podies tenir el sentiment que allò era intolerable si no era que una mena de memòria ancestral et recordava que les coses havien estat diferents? Havia tingut la prova irrefutable de la falsificació en les mans durant trenta segons. Smith va anomenar-la la nota groga. Evidentment, va fer-la desaparèixer. El passat no sols canviava, sinó que ho feia contínuament. Per això el nostre protagonista comprenia el *com* però no el *per què* de la seva tasca. El Partit deia que havies de refusar les evidències provinents de la vista i l'oïda. Era la seva ordre final i més essencial. Si intentés demostrar res, qualsevol intel·lectual del Partit podria derrotar-lo en un debat, amb els arguments subtils que seria incapaç d'entendre i encara menys de respondre. I tot això creuien tenir raó quan eren ells els equivocats.

Els proles sí que coneixien i utilitzaven la vellaparla; eren l'esperança d'en Winston. Un dels lemes del Partit defensava aquesta situació de no haver de usar la novaparla: "*els proles i els animals són lliures*". És a dir, els éssers humans, segons el Partit, eren aquells que s'adeien a les seves condicions, oprimits. Tanmateix, la localització i destrucció de llibres es va fer amb el mateix rigor tant als barris dels proles com als altres. Era molt improbable que existís a qualsevol lloc d'Oceania un exemplar d'un llibre publicat abans del 1960.

Per aquest motiu, Winston no podia veure la bellesa que Syme veia en la destrucció del vocabulari. Ell pensava en vellaparla amb totes les seves vaguetats i inútils significats confusos que el filòleg hi trobava.

Va tornar a preguntar-se per a qui escribia el diari: per al passat, per al futur, per a una època imaginària. I davant seu no hi havia mort, sinó anihilació. El diari quedaria reduït a cendres i ell a vapor. Només la Policia del Pensament llegiria allò que hagués escrit abans de fer-ho desaparèixer de l'existència i, fins i tot, de la memòria. ¿Com podies apel·lar al futur quan ni una sola petja teva, ni tan sols una paraula anònima, un argot en un paper, sobreviuria físicament? En Winston es sentia com un esperit solitari pregonant una veritat que no sentiria mai ningú. Però com més temps la proclamés, d'una manera intangible, la continuïtat no es trencaria. I seria així, no pas pel fet de ser escoltat sinó pel fet de no perdre el seny, que es podria continuar transmetent l'herència humana. Aquests pensaments són els que va escriure al seu diari. Després, va adonar-se que ja era mort perquè el crimpensar no implicava la mort, sinó que ho era. Sabia que el podrien enxampar. Va amagar el diari al calaix per saber si en descobrien l'existència.

Winston sabia que fins que els proles no es tornessin conscients no es rebel·larien, i fins que no s'haguessin rebel·lat no podrien esdevenir conscients. Rumiava que el que escrivia semblava la transcripció dels llibres de text del Partit: el Partit proclamava que havien alliberat els proles de la submissió. Quan va anar al pub i va entrar un prole vell, Winston va pensar que si encara hi havia algú viu que pogués donar compte de les condicions de vida durant la primera part del segle només podia ser un prole. Com d'habitual, no hi havia cap llei que prohibís de parlar amb els proles i de freqüentar els seus pubs, però era de llarg una acció prou estranya com per no passar desapercebuda. No en va extreure res. Va sortir al carrer i va pensar en el fet que en vint anys, com a màxim, ja no hi hauria ningú per respondre la pregunta més grandiosa i alhora més simple: "Era millor, sí o no, la vida abans de la Revolució?". Però, de fet, era incontestable ja ara mateix, des del moment que els escassos supervivents del món antic eren incapaços de comparar una època amb l'altra. Eren com formigues, que poden veure els objectes petits però no pas els grossos. I quan la memòria trontollava i els records escrits es falsificaven la proclama del Partit d'haver millorat les condicions de la via de les persones havia de ser acceptada. Perquè no existia ni tornaria a existir mai un nivell de vida amb el qual poguessin ser comparades.

La feina era el plaer més gran de Winston a la vida i se li donava bé: de tant en tant li havien confiat la rectificació d'editorials del *Times*, que sortien escrits de cap a cap en novaparla. La majoria de les vegades era un rutina tediosa, però també incloïa feines prou dificultoses i intrincades, tant que t'hi podies perdre com en les profunditats d'un problema matemàtic: delicades peces de falsificació en les quals no tenies res que t'orientés tret del propi coneixement dels principis del Socang i de la presumpció d'allò que el Partit desitjava que diguessis. És a dir, a Smith el que li agradava no era saber que falsificava per al Partit, sinó sentir que els pensaments eren àgils i encara mantenien certa autonomia.

Amb l'exemple d'un cop que va contractar una prostitua se'ns parlar dels impulsos instintius dels ésser humans: ell va tenir l'impuls de començar a cridar porcades. El pitjor enemic era el propi sistema nerviós perquè en un moment donat, la pròpia tensió interna es faci visible per mitjà d'alguns símptoma. Tanmateix, el més gran dels perills era parlar dormit. Ho va escriure al seu diari, però haver-ho escrit no li havia servit de res. La teràpia no havia funcionat; doncs les ganes de cridar fortament persistien.

Quan la primera nota de Júlia el trasbalsa, tot el que estigui relacionat amb el llenguatge, és a dir, els sons i les paraules, el fan patir perquè instintivament pensa en la possibilitat que sigui un nou missatge de la noia. Durant el temps que va haver d'esperar una nova notícia seva, va deixar de banda el seu diari.

En una de les conversacions que mantenen Júlia i Winston a l'habitació que els serveix de refugi, ell diu que encara que un dia hagin de confessar tot el que havien dit i fet, allò no suposava una traïció per a ell. Les paraules que es diuen i els actes que es fan no tenen importància al costat dels sentiments: són aquests els que donen valor a la vida i els que fan que les persones ens diferenciem dels humans. Així, a mesura que avança la trama, en Winston canvia la seva perspectiva una mica: ja no és únicament el llenguatge allò que fa que ser humans tingui valor, sinó la força dels sentiments.

3.2.2.1.1. Les veus

En Winston era un home a qui agradava fixar-se, i ben bé analitzar, les tonalitats de la veu de les persones que escoltava parlar. Quan va entrar en la botiga del senyor Charrington es va fixar en què tenia una veu suau, una mica apagada, i el seu accent era menys col·loquial que el de la majoria de proles. A l'escena en què es descobreix que es tracta d'un membre de la Policia del Pensament, el seu to és sever i sense el seu accent habitual.

El primer cop que van veure's al bosc, Smith va adonar-se que Júlia no parlava del Partit directament, com si no pogués esmentar-lo: el seu llenguatge era ple de paraulotes, com les que es guixaven a les parets del carrer. Winston va interpretar-ho com una senyal de revoltat per part de la noia cap al Partit i cap als seus mètodes. Júlia odiava el Partit i ho expressava amb els mots més crus; tanmateix, no era capaç de fer-ne una crítica general: no estava interessada en la seva doctrina. Smith va adonar-se també que la noia no usava mai paraules de novaparla tret de les que ja havien passat a l'ús habitual. Tots dos, però, volen aprendre a parlar amb l'accent dels proles perquè aquest és un tret més dels que els fa diferents a ells, més humans.

Li agradava escoltar conversacions alienes. A la cantina escoltava la de la taula de darrere seu. Hi havia una veu jove i femenina, i una de masculina. La primera sonava ximpleta, però la segona no s'aturava ni un instant, fins i tot quan la noia parlava. El més horrible era que del raig de sons que li brollaven de la boca era gairebé impossible distingir-ne un sol mot. Tot i així, estava segur que tot el que deia era ortodòxia pura: va semblar-li que l'home no era humà, sinó una mena de ninot. No era pas el seu cervell, que el feia parlar, sinó la seva larinx. El que sortia d'ell eren mots, però no formaven un parlament en el sentit estricte de la paraula; era un soroll pronunciat, com el clacar d'un ànec. Syme també va adonar-se d'aquest soroll i va informar Winston que en novaparla se'n deia *ànecpalar*: era un d'aquells mots amb significats contraris perquè aplicat a un oponent era insultat, però a algú amb qui estàs d'acord era una lloança.

En la veu d'O'Brien, la primera vegada que es creuen a un passadís del Ministeri, hi distingeix la cortesia greu i peculiar que el diferenciava de la majoria dels membres del Partit Interior. Després, quan es troben la casa d'aquest, Winston va fixar-se que, tot i parlar seriosament, O'Brien no tenia cap rastre de fanàtic: quan parlava d'assassinar, suïcidi, malalties venàries, membres amputats i cares modificades, ho feia amb un lleuger aire de broma. La seva veu semblava dir: "*És inevitable, això és el que caldrà que fem,*

impassiblement. Però això no és el que farem quan la vida torni a tenir valor". Smith admirava aquesta capacitat de parlar amb la sang tan freda, sense mostrar cap petita alteració que indiqués el que realment senties o pensaves. Inclús quan O'Brien va parlar sobre *el llibre* de Goldstein semblava que pronuncies aquestes lletres en cursiva. Aquest llibre, a més, era indestructible perquè els membres de la Fraternitat el podien reproduir mot per mot.

3.2.2.1.2. Reaccions durant la lectura del *llibre* de Goldstein

La lectura del *llibre* d'en Goldstein és un fet destacat dins la novel·la no sols perquè es tracta de la introducció d'un llibre en un altre llibre, sinó perquè és el primer contacte d'en Winston amb l'únic text que el Partit no ha falsificat. Aquest llibre conté tota la veritat de la civilització en què viu. Per a ell, representava l'eternitat.

Ha d'esperar sis dies per començar-lo. Ja que aquesta lectura suposa un dels crims més greus que qualsevol membre del Partit pot cometre, el llegeix a l'habitació-refugi de la botiga d'antiguitats. Obre una pàgina a l'atzar ja que sap que és un d'aquells llibres que llegirà més d'un cop. El llegirà sencer, així que l'ordre no té importància. Després de llegir el capítol tercer s'atura. Es sent segur i privilegiat. Les paraules el fascinen i el tranquilitzen; però el que més li agrada és no haver llegit cap novetat. En Winston creu que per això es sent tant atret per aquesta obra, perquè és capaç de dir el que els seus pensaments no saben endreçar i desxifrar. El següent capítol, el primer, el llegeix en veu alta perquè Júlia -que acaba d'arribar- així li ho demana.

La mateixa sensació d'haver llegit el que ja sabia. I sense haver arribat al final, Smith va saber el final d'aquell llibre: el futur es tobava en mans dels proles. Més tard o més d'hora, la força aniria canviant-se per la conscienciació: els proles despertarien. Va sentir-se alleujat, encara que només ho estigués pensant. Aquella lectura havia servit per confirmar-li tot el que sospitava: era el major tranquilitzant que podria haver trobat. El llibre d'en Goldstein li havia servit per sentir que no estava boig i adonar-se que la realitat que ell intuïa era la que el Partit els amagava.

Els van capturar i no va poder completar la lectura.

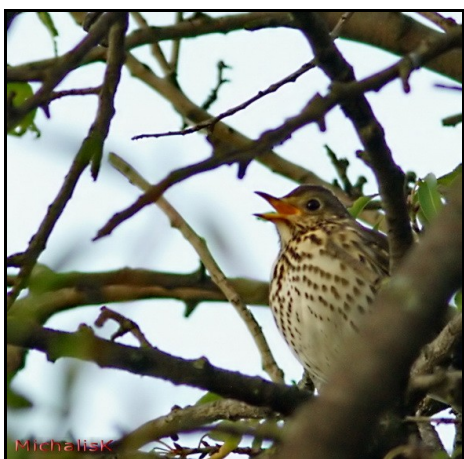
3.2.2.2. Els cants

A l'obra 1984 són importants els cants en diverses ocasions. El primer cop que n'apereix un és durant els Dos Minuts d'Odi, quan apareix la figura del Gran Germà i els tres eslògans del Partit i tot el grup prorrump en un cant rítmic, lent i profund: "*Ge-Ge!*", canten successivament; era un cant monòton que d'alguna manera curiosament salvatge, en el fons del qual semblaven sentir-se trepitjades de peus desputllats i el batre dels tam-tam. Era una tonada que se sentia sovint en moments de gran emoció col·lectiva, una mena d'himne a la saviesa i la majestat del Gran Germà, un acte d'autohipnosi que ofegava la consciència mitjançant la seva remor rítmica.

Tot i aquestes accions en comú, la gent del Departament d'Arxiu no podien parlar amb llibertat de la naturalesa de la seva tasca. En aquella sala llarga i sense finestres, amb una doble renglera de cubicles i la seva interminable remor de diaris i de veus murmurejant pels parlascius, hi havia ben bé una dotzena de persones de qui Winston ni tan sols no coneixia el nom tot i veure'ls cada dia amunt i avall pels corredors o gesticulant en els Dos Minuts d'Odi. A més, per a la Setmana de l'Odi s'havia compostat un himne anomenat "*Cançó d'Odi*", que sonava a totes hores pels altaveus de tots els carrers principals i per les telepantalles.

Al pis superior de la botiga d'antiguitats, Smith va fixar-se en un edifici d'un quadre; el reconeixia i el vell va dir-li que l'havien bombardejat també. Es tractava de l'esglèsia de Sant Climent. Winston va somriure i va dir "*Taronges i llimones, diuen les campanes de Sant Climent*": eren uns versos que sabia de petit. Va continuar-los i va dir-li al prole que es tractava d'una mena de ball que esmentava el nom de totes les esglèsies de Londres. Era curiós, però quan ho recitaves per dins tenies la il·lusió d'estar sentint les campanes, les campanes d'un Londres que encara existia en algun lloc o altre, deformat i oblidat. Des d'un repic fantasmal a l'altre, li semblava sentir com cridaven. Encara que, fins on podia recordar, no havia sentit mai de la vida les campanes d'una esglèsia sonant. Winston va marxar amb la intenció de tornar a la botiga més endavant; comprar aquell quadre; i extreure la resta del poema de la memòria del senyor Charrinton. Fins i tot, havia tornat a mormolar la tornada. Aquells versos despertaven en ell una part de la memòria, li evocaven el passat que tant volia recuperar.

Un altre cant molt important a l'obra és el cant d'un tord, el primer dia que els amants es troben al bosc. Aquella au va fascinar-los amb el seu cant, variant la seva melodia; a ells va semblar-los que presumia del seu virtuosisme. Van preguntar-se per a qui cantava l'ocell, ja que no n'hi havia cap altre a la vora. Winston l'admirava. Aquell cant va fer-los oblidar les seves preocupacions: només l'escoltaven, sentien el seu concert, en tots els aspectes, en gaudien.

El mateix ocell, el seu cant, és esmentat quan tots dos escolten cantar la dona prole, des de l'habitació de sobre de la botiga d'antiguitats. Júlia diu que l'au no cantava per a ells; cantava pel plaer de cantar-se a sí mateix. O potser només cantava i prou.

També apareix el cant de la dona prole que estén la roba, sota la finestra de l'habitació de damunt de la botiga del senyor Charrington. Era una de les incomptables cançons, totes semblants, que una subsecció del Departament de Música havia produït en benefici dels proles. La lletra d'aquestes cançons es componia sense la menor intervenció humana amb un instrument conegut com a versificador. Però la dona la cantava tan afinada que era capaç de

convertir aquella escombraria abominable en una tonada gairebé plaent. De nou, una melodia que en Winston escoltava abstret de tota la resta; de nou, la música prové de fora del Partit i no té res a veure amb els estridents sorolls que produeixen les telapantalles. Smith mai havia escoltat cantar tot sol i espontàniament a cap membre del Partit: potser era un símbol lleugerament heterodox, una excentricitat perillosa, com parlar tot sol. Potser era que la gent cantava només quan començava a mostrar els primers símptomes de desnutrició. La dona cantava amb un sentiment profund. La veu li surava amunt amb l'aire dolç d'estiu, molt afinada, carregada d'una mena de melancolia feliç. Es tenia la sensació que la dona ja hauria estat feliç del tot si, a més, aquella tarda de juny no s'hagués acabat mai, si el subministrament de roba no s'hagués exhaurit. Així, el cant de la dona esdevé un símbol de llibertat.

Torna a aparèixer per desapar en Winston quan s'ha adormit després de la lectura de llibre d'en Goldstein. La lletra del cant de la dona diu:

Era només una il·lusió sense esperança,
va passar com un dia d'abril,
però una mirada, una paraula i els somnis
que em van emocionar,
em van robar el cor!
Diuen que el temps tot ho cura,
diuen que es pot oblidar tot,
però els somriures i les llàgrimes al llarg dels anys
encara em rebreguen les fibres del cor!

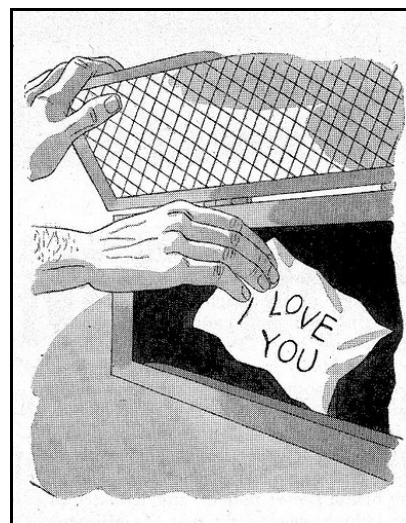
La cantava incansablement, d'una banda a l'altra, tapant-se la boca i destapant-se-la, cantant i callant, i estenent més i més roba. Semblava com si pogués estar-se així mateix tota la vida. També la Júlia observava atenta l'espectacle musical. Pensen en el tord d'aquell dia al bosc. "*Els ocells canten, els proles canten, el Partit no canta*". I és amb aquesta sentència que tos dos s'adonen del que significa poder cantar lliurement; poder cantar per plaer i prou; cantar mentre es duen a terme altres tasques i no pas perquè ho mani una telepantalla. Ésser lliures. Ésser vius. Tot els membres del Partit era com si fossin morts: la vida que duien a terme no podia anomenar-se *vida*. Es sentien titelles mortes, mogudes per uns fils que veien i no podien tallar; ja era massa tard. Envejaven el cant del tord, el cant de la prole, envejaven la llibertat, la vida que mai tindrien.

3.2.2.3. Comunicació entre els personatges

El primer cop que Júlia es comunica amb en Winston ho fa a través de la nota que deixa a la seva butxaca dient-li que l'estima. La importància d'aquest tros de paper rau en el fet que està fent-li arribar un missatge davant d'una telepantalla sense ser sospitosa. Smith, abans de llegir-lo, pensa que es tracta d'una amenaça de la Policia del Pensament perquè aquesta organització sempre actúa discretament; sinó, pensa, pot tractar-se d'un comunicat de la Fraternitat. El trasbals que les paraules que hi llegeix - "*T'estimo*" - li provoca

demostra la força que poques lletres desperten en les emocions del protagonista. El fet de ser un petit document escrit el va permetre regellir-lo diversos cops.

Quan aconseguen seure junts a la cantina en Winston comença a parlar perquè veu aparcar-se un possible nou company de taula. Parlen en murmuris, amb els mots imprescindibles i la veu inexpressiva: és molt important que ningú pugui intuir les seves intencions. Un cop enllestida la trobada van seguir dinant sols a la mateixa taula i, tot i estar l'un davant de l'altre, no van tornar a parlar; ni tan sols es van mirar.

A la trobada, la noia va començar a parlar-li amb la mateixa veu inexpressiva de l'altre vegada, amb els llavis gairebé immòbils, un simple murmuri, fàcilment ofegat per la remor de veus i el soroll dels camions que transportaven els presoners. Amb una mena de precisió militar, va descriure-li la ruta que hauria de seguir el proper diumenge: era com si la noia tingués el mapa al cap. La fredor amb què havien de dir-s'ho tot meravellava Winston: parlar al carrer era una tasca molt arriscada que no permetia cap petit error. Júlia semblava tenir-ne experiència. El diumenge, al camp van parlar en murmuris perquè no hi havia telepantalles però podien haver-hi micròfons amagats.

Amb el pas dels dies, també van acostumar-se a parlar al mig del carrer. Costat per costat per les voreres atapeïdes, però sense tocar-se ni mirar-se, mantenien una conversa curiosa i intermitent que s'engegava i s'apagava: callaven sobtadament quan veien acostar-se un uniforme del Partit o s'aproximaven a una telepantalla. Llavors la reprenien uns quants minuts més tard allà on l'havien deixada, encara que fos enmig d'una frase. La tornaven a tallar en sec quan arribaven al loc de separació i, al següent dia, continuaven gairebé sense introducció. Júlia ho denominava *xerrar a terminis*. També era sorprenentment experta a l'hora de parlar sense bellugar els llavis. Tampoc parlava mai si es trobaven lluny dels carrers principals. I la realitat és que el fet de comunicar-se amb paraules, escoltant les veus, és una necessitat que sentien per tal de mantenir viva la seva atracció: ja que les cartes eren impensables d'enviar, calia mantenir el contacte verbal d'una altra manera. Per això trobaven aquestes vies que poden semblar-nos complicades i ineficients, però que als carrers on es trobaven era la millor opció.

Una escena molt semblant a la de la seva primera trobada amb Júlia és quan es creua als passadissos del Ministeri amb O'Brien. Aquest cop és diferent, però, perquè ell crida la seva atenció tossint. Comença parlant-li sobre un dels articles de Winston que havia llegit al *Times* i que havia comentat amb un amic que Smith escrivia de manera molt elegant, com si fos un veritable expert. O'Brien va dir que no recordava el nom d'aquest amic seu, ja que s'estava referint a en Syme. Així ho va entendre Smith. Estaven mantenint una conversació entre línies que només ells dos podrien entendre. Pel fet de compartir aquell petit acte de

crimpensar s'havien convertit en còmplices. A continuació, va comentar-li que el que volia era dir-li que en aquell article hi havia un parell de mots en vellaparla i llavors va fer referència a la onzena edició del *Diccionari de novaparla*. Ja que en Winston no l'havia vist encara, O'Brien va convidar-lo al seu apartament per recollir-ne un. Va escriure-li l'adreça en un full d'una llibreta de notes, amb tapa de pell, i un llapis-tinta d'or. Ho va fer sota mateix de la telepantalla, en una posició que pogués llegir-ho bé qui fos que es trobés vigilant a l'altra banda de l'aparell. L'home va marxar. Ara ja tenia una excusa per tal de trobar-se a casa seva. Durant el diàleg que mantenen no deixen entreveure-ho, i el fet que O'Brien escrigui just a sota de la telepantalla és un acte més per tal d'encobrir el que pretenen. Aquella escena només tenia un significat possible: s'havia usat com a via per donar a Winston l'adreça d'O'Brien. Era necessari perquè tret de preguntar-ho directament no es podia saber de cap de les maneres on vivien els altres. Ell li havia volgut dir *"Si mai em vols veure, em pots trobar aquí"*.

Aquest cop, Smith tenia a les mans un tros de paper que no calia destruir; però, igualment, el va memoritzar i va deixar-lo caure per un forat de la memòria. El paper que li havia donat Júlia el primer cop, però, el va llençar per un forat de la memòria perquè l'havia obtingut d'amagat i suposava un perill més gran, també, pel missatge que hi incloïa.

A la presó, Winston va fixar-se en els comportaments dels diferents presoners. Els presos del Partit es quedaven tota l'estona callats i atemorits, però els delinqüents comuns semblaven no preocupar-se per res ni ningú. Cridaven tot d'insults als guàrdies; es defensaven ferotgement quan algú els volia prendre les seves coses; escrivien obscenitats a terra; menjaven aliments fruit del contraband, que extreïen d'amagatalls insosopitats entre la roba; i fins i tot escridassaven a la telepantalla quan intentava de restaurar l'ordre. Tot i així, els guàrdies els coneixien i els cridaven pels seus malnoms. Smith notava que els presos del Partit semblaven tenir por de parlar amb qualsevol persona, i sobretot, de parlar amb un altre membre del Partit. Així, fins i tot dins la presó, la llibertat d'expressió estava limitada a aquests, encara que no fos una prohibició explícita: els altres delinqüents diuen tot el que volen i guixen paraulotes, potser perquè són més conscients que no hi tenen res a perdre. Els presos del Partit han estat tancats per alguna cosa que han dit sense pensar en la detenció conseqüent i ara mantenen l'esperança de poder sortir a canvi del seu silenci.

Durant aquesta estada també, té la oportunitat de parlar amb el poeta Ampleforth una estona: primer per saber els motius de la seva detenció, després amb desgana; fins que la telepantalla els hi ho impedeix sobtadament. Tot i estar envoltat de quatre d'aquestes també pot conversar amb Parsons a l'interior de la mateixa cel·la. Aquesta llibertat pot interpretar-se com un oblit per part del vigilant de l'altre cantó de la telepantalla; o com el fet que, en realitat, no eren vigilats constantment; o bé pot creure's que sí que els deixaven certa llibertat de comunicació entre ells per tal de poder espiar així tot el que diguessin.

El pres famèlic suplica que no l'obliguin a tornar a l'espantosa habitació 101: *"Camarada! Oficial! Ja no cal que m'hi duguis, en aquest lloc! És que no t'ho he dit tot? No hi ha res més que pugui confessar, res! Només*

digue'm què vols que digui i ho confessaré al moment. Escriu-ho i ho signaré, sigui el que sigui! Prou habitació 101! Feu-me el favor! M'heu estat matant de gana des de fa setmanes. Acabeu d'una vegada i deixeu-me morir! Mateu-me". Amb aquests crits desesperats, doncs, deixa veure el sofriment que està patint i ha arribat al punt en què les seves paraules no tenen cap valor: dirà tot el que vulguin que digui, les seves paraules no tindran cap valor per a ell, mentre pugui salvar-se. Així, és com si les seves falses confessions fossin l'única cosa que podia oferir a l'oficial que se l'enduria a aquell infern.

4. CONCLUSIONS

4.1. IMPORTÀNCIA DE LA LLENGUA EN ELS MÓNS UTÒPICS

En primer lloc, tant a *Utopia* com a *1984* hi trobem la creació de noves paraules per part dels autors. En tots dos casos, aquests nous termes solen aparèixer de la unió de termes ja existents per tal d'originar un nou significat. Així com More recorre al grec, Orwell recorre a l'anglès -tot i que els nous mots també estan traduïts al català a la novel·la per a facilitar-ne la comprensió. Aquest tret comú demostra que les paraules, encara que siguin inventades, faciliten la comprensió de temes tan abstractes com són els móns irreal, imaginari, utòpic o contra-utòpic.

Des d'un punt de vista més intern cal centrar l'atenció en el de *1984* perquè és on es veu més clarament l'ús que se'n fa d'aquestes paraules noves. A l'obra de George Orwell aquesta inventiva va més enllà: es crea tota una llengua, amb diccionari propi, que pretén esdevenir una llengua parlada en l'ús cotidià de tots els membres del Partit. Però la novaparla no és sols una llengua més: la intenció d'aquesta és disminuir l'àrea del pensament, és a dir, *esborrar* moltes de les idees que el vocabulari anterior -l'anglès estàndard o vellaparla- proporcionava. Així, mitjançant els nous termes es vol limitar la capacitat de raonar dels habitants d'Oceania perquè, d'aquesta manera, controlar-los sota el règim totalitari del Gran Germà serà molt més senzill. Aquesta idea es pot relacionar amb la de la tria entre ser una persona ignorant, però feliç, o bé ser intel·ligent i infeliç: als que ignoren la manipulació a què estan sotmesos se'ls anomena *ortodoxos*, i els que sospiten i coneixen el que succeeix són *heterodoxos*, com seria el cas d'en Winston.

El règim del Partit serà etern, sempre es mantindrà al poder: per això no pot permetre's el mínim error i totes les tasques destinades a la producció, reelaboració i rectificació dels documents són exhaustives, controlades mil·limètricament. La preocupació per aquesta perfecció la provoca el fet que els documents escrits, tant a la novel·la com a la vida real, són la font on es troba la història, el passat. La paraula escrita, doncs, té més importància que la parlada ja que expressar un record no té el mateix efecte que demostrar-ho, per exemple, amb un full d'un diari. Així, la llengua és una de les eines més importants del govern del Partit. El poder de cada paraula és la complicada idea que sintetitza.

La crítica d'*Utopia*, pel que fa a l'ús de la llengua en mans de la monarquia, rau en el poder del monarca, pràcticament absolutista, i en la subordinació de les idees dels que l'envolten amb càrrecs inferiors. En certa

manera, quan les paraules són utilitzades com a eines per governar o prou perden gran part del seu valor semàntic, ja que siguin les que siguin, els resultats seran sempre favorables al rei.

Tot i així, More escriu el *Llibre Primer* de la seva obra en forma de diàleg perquè aquesta tècnica el permet fer i contestar preguntes, com ho fa la dialèctica. Tota l'obra és la reproducció del relat d'en Rafael. Aquesta característica de reproduir paraules escoltades, i no pas extretes de fonts més fidels com són els documents escrits, és el que agilitza més la lectura, sobretot, al *Llibre Segon*.

Tanmateix, com he dit abans, és a la contra-utopia d'Orwell on destaca la importància del llenguatge a molts nivells diferents. El Partit no disposa només de la novaparla per tal de limitar la consciència dels seus ciutadans, sinó que els prohibeix el contacte amb estrangers, així com el coneixement de llengües alienes. A més, la veu de la telepantalla se'ns representa com un soroll estrident, desagradable, sempre militar, que agreuja l'ambient d'odi encara que sigui inconscientment.

I dins d'aquest món espantós de l'any 1984 fictici apareix una esperança en forma de llibre clandestí. Aquesta llum que revela tota la veritat quan arriba a les mans de Winston i Júlia. La importància d'aquest llibre no és només el seu missatge, sinó el fet la seva existència representa un punt feble del sistema del Partit. L'autor d'aquest, Emanuel Goldstein, se'ns destaca també per la seva qualitat d'imitar l'estil del Gran Germà.

Un altre argument que demostra la rellevància que es dóna a la llengua és la descripció al llarg de l'obra de les tasques que es realitzen al Ministeri de la Veritat. Els personatges secundaris que tenen noms importants són un filòleg, en Syme, i un poeta, Ampleforth. Finalment, la llengua esdevé el pacte que condemnarà en Winston: tot el que es compromet a fer davant d'O'Brien, sense haver-ho de signar enlloc, és el que marcarà totes les situacions que soportarà al Ministeri de l'Amor.

Es veu amb aquestes dues obres que la llengua és una de les parts que es destaca en la creació de món imaginari a partir d'una idea: a *Utopia* els noms són els que creen l'ironia que fan irreal l'illa utòpica, i 1984 no tindria cap sentit sense l'ús de la llengua, la novaparla i la manipulació de tots els textos escrits fins al moment.

4.2. RELACIONS ENTRE L'HOME I EL LLENGUATGE

El llenguatge és un dels trets característics de l'ésser humà més importants a l'hora de diferenciar-nos dels altres animals. El llenguatge, relacionat amb la capacitat de raonar -no només de pensar-, i el seu lligam amb els sentiments i les interpretacions de cada individu, apareixen també a les lectures utòpiques.

A *Utopia* trobem les queixes d'en Rafael quan explica la conversació de la sobretaula del cardenal Morton. Es queixa davant de More d'un fet del que sempre ha sigut conscient: les paraules són preses més seriosament depenent de qui les digui. Quan ell exposa les seves idees davant de comensals que no el coneixen ningú li fa gaire cas; però quan és el cardenal qui les repeteix tothom el lloa. Hytlodeo fa veure a Thoma More que això és el mateix que succeeix a una Cort i davant d'un rei. I una escena molt semblant se'ns explica a *l'Interval del bufó i el frare*, on el primer és pres en broma i el segon s'ofèn pels riures dels que escolten.

D'altra banda, More s'excusa abans i després del *Llibre Primer*, aclarant que aquelles paraules no són fruit del que ell pensa: repeteix que no comparteix les idees que transmet per tal de protegir-se de les conseqüències que la seva crítica puguin provocar. Thomas More humanitza la seva obra amb els punts d'ironia i amb aquesta mena de sentiment de culpabilitat del que escriu. El sentiment de culpabilitat, però, és clarament fals en el moment que *Utopia* està pensada per demostrar vies millors per a la vida del segle XV.

Un altre cop, aquestes relacions entre l'home i el llenguatge, són percebudes amb més intensitat a *1984* gràcies a la concepció de Winston Smith del valor de la llengua. El protagonista valora el fet de poder pensar i poder expressar-se; per a ell, comunicar-se és una necessitat més que cal satisfer, encara que sigui mitjançant un diari personal.

Els crits, els tons de veu, els cants, els versos que va recordant mica en mica... Tot plegat forma un conjunt de trets propis dels éssers humans. El llenguatge és la via per poder comunicar-se amb un mateix i amb l'entorn: per això mateix, en el món oprimint pel Gran Germà s'hi després un ambient angoixant i asfixiant. Al llarg de la trama en Winston busca algú amb qui parlar, algú que el pugui comprendre, algú que l'escolti: O'Brien serà aquest algú. Fins i tot quan l'està torturant, arribant a extrems inhumans, Smith sent que l'estima per la seva comprensió i perquè l'escolta.

4.3. CONCLUSIONS GENERALS

La tria d'aquests punts d'estudi dins de dues lectures utòpiques, més properes al gènere filosòfico-polític que no pas al literari pur o bé lingüístic, és degut a la poca valoració d'un batxillerat humanístic per part de la majoria de la gent de la meua edat. Quina importància tenen les llengües? Aprendre una llengua sembla sinònim de *facilitats per trobar feina*. On és el valor de poder comunicar-se amb gent envoltada d'unes circumstàncies molt diferents a les pròpies? Què fariem sense una riquesa lingüística com la que tenim al nostre abast? En un món ideal, un món perfecte – o completament imperfecte-, quin paper hi juga tot això? En el primer món utòpic analitzat la llengua, la comunicació entre el grup d'en Rafael i els habitants utòpics és molt més efectiva que si hi haguessin anat a fer una guerra; la inventiva de More amb els topònims i els antropònims fa que un sol mot reculli significats contraris a la realitat fictícia a què fan referència. I en el cas contrari trobem tota la força desbordada; tot el mal que pot fer el domini de una llengua, el coneixement d'un llenguatge; l'ús i la manipulació per tal d'arribar a fins insosopitats. És el poder de la paraula.

El poder de la paraula va més enllà del que significa el conjunt de les seves lletres a un diccionari; més enllà del primer significat que evoca; més enllà de l'atzar d'un mot o d'un altre. El poder de les paraules és la capacitat de fer despertar allò que no sabem explicar.

5.BIBLIOGRAFIA

BUENO MATOS, J.M. ; MARTÍ ORRIOLS, X.

Filosofia i ciutadania

Edicions Vicens Vives S.A.; Espanya; 2008

ESCAMILLA, Alicia (editora)

Gran Espasa Universal Enciclopedia

Espasa Calpe, S.A.; Madrid; 2005; volum 23

MADRAZO, P.G.; MORAGÓN, C.

Literatura

Ediciones Pirámide, S.A.; Madrid; 1991

SÁNCHEZ MECA, Diego

Diccionario de filosofía

Alderabán Ediciones, S.L.; Madrid; 1996

SHELDEN, Michael

George Orwell. Biografía autorizada

Emecé Editores S.A.; Barcelona; 1993

SOLER I AMIGÓ, Joan

Els enllocs. Els temps i els horitzons de la utopia

Fundació de Serveis de Cultura Popular, Editorial Alta Fulla; Barcelona; 1995

5.1.LECTURES ANALITZADES

MORO, Tomás

Utopía

Editorial Espasa Calpe, S.A.; Madrid; 2009¹²

ORWELL, George

1984

Litografia Rosés, S.A.; col·lecció Bilioteca bàsica d'El Periódico; Gavà (Barcelona); 2005

6. WEBGRAFIA

http://1.bp.blogspot.com/_9Nag4muXpdE/TJfHnt4JGJI/AAAAAAAAACM/YI6Bukzw03o/s1600/StThomasMore.jpg

http://1.bp.blogspot.com/_BQE8864mcS0/S-2qEyrGW5I/AAAAAAAF-g/unyPM-G8YsM/s1600/masones1.jpg

http://1.bp.blogspot.com/_f0bvyZMrZ9k/SX6DPoYKsII/AAAAAAAAMc/kH6kEVYAQow/s400/double+think.jpg

http://1.bp.blogspot.com/_HE2SZ6LHqns/TADoJBzicCI/AAAAAAAADeY/SQ5m7DQTUNs/s1600/euro+medieval_fair.jpg

http://1.bp.blogspot.com/_YpAnk-xBcn0/RksWv6t0j8I/AAAAAAAABI/8-kgRtE2rSw/s320/paper.bmp

http://2.bp.blogspot.com/_DikfRYXfSUQ/Si-eG-z5oXI/AAAAAAAABUQ/8xQWt-PCToc/s400/big-brother-is-watching-you_thumbnail.png

http://2.bp.blogspot.com/_DgCHu6G4W_Q/SdUV4ZzRXpI/AAAAAAAABMM/Qoeq7Mx4o34/s400/muera-la-inteligencia.gif

http://2.bp.blogspot.com/_gF4Aji3CM8/THOgkHms2wI/AAAAAAAFQY/Q3vyImSnGYA/s400/hablar2.jpg

http://2.bp.blogspot.com/_OG3i1o1f67E/RfDV0uBppUI/AAAAAAAANs/JDKPeDMgz70/s1600/More+Confronts+Wolsey.jpg

http://3.bp.blogspot.com/_5txMyoEfPV4/TPj7

http://3.bp.blogspot.com/_AB3VJmuNd8/TMnHq0xkUoI/AAAAAAAAvE/oTu0boogxSo/s1600/campesinos3.jpg

http://4.bp.blogspot.com/_cB_ZLboBgVA/SW1vO9oJBgI/AAAAAAAAl8/0_TWzIea8Ck/s400/DICTADURA+DE L+PROLETARIADO.jpg

http://4.bp.blogspot.com/_q2BqZX6IW7o/SGa1aOCEjI/AAAAAAAAKo/q1j6_J6qeYQ/s400/adam-eve5.jpg

<http://amaurota.files.wordpress.com/2010/03/utopia-tomas-moro.jpg>

<http://arssecreta.com/wp-content/uploads/2009/06/mitra.jpg>

http://deepinbirds.files.wordpress.com/2009/11/img_0028_turphi.jpg

http://farm1.static.flickr.com/134/324768033_ff0dadd31f.jpg

http://farm1.static.flickr.com/138/324766764_415b932877.jpg

http://farm1.static.flickr.com/134/324766851_df924be46d.jpg

http://farm1.static.flickr.com/138/324768330_2a47bb1768.jpg

http://farm1.static.flickr.com/138/324768490_337fd9a3a7.jpg

http://farm1.static.flickr.com/138/324771626_17c8a2b8ed.jpg

http://farm1.static.flickr.com/142/324766986_f750b9790a.jpg

http://farm1.static.flickr.com/156/378824214_2abc18bfaf_o.jpg

http://farm3.static.flickr.com/2555/4123042320_4d95e3d5b4.jpg
<http://gandia.nueva-acropolis.es/images/HOSP%20MEDIEVALES.jpg>
<http://imagenesubir.infojardin.com/subo/images/klz1262484954v.jpg>
http://images2.wikilingue.com/a/af/Buchdruck-15-jahrhundert_1.jpg
<http://img.miradas.com/data/big/0/4394.jpg>
<http://irlandairlanda.files.wordpress.com/2008/04/banquete5.jpg>
<http://literatura.itematika.com/biografia/e91/george-orwell.html>
<http://merovee.files.wordpress.com/2010/01/emmanuel-goldstein-1984.jpg>
<http://portal.educ.ar/debates/protagonistas/libros,%20foto%20Bacteriano.jpg>
http://rlv.zcache.com/1984_world_map_labeled_poster-p228778180245100057t5wm_400.jpg
<http://sunrise.blogia.com/upload/cientifico.gif>
<http://taikarame.files.wordpress.com/2010/07/utopia11.jpg>
<http://unosmasotrosyanosomospocos.files.wordpress.com/2007/10/cropped-comuna.jpg>
<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/o/orwell.htm>
<http://www.davidszondy.com/ephemeral/1984>
<http://www.davidszondy.com/ephemeral/Newspeak.jpg>
http://www.esacademic.com/pictures/eswiki/77/Medieval_baker.jpg
<http://www.google.es/imgres?>
http://www.fuentetajaliteraria.com/ficha_taller.php?id=227
http://www.fp-es.org/images/feb_mar_2009/Democracia1.jpg
<http://www.heapofbirds.com/images/Drawings/new%20words%20refix%20pc.jpg>
<http://www.henciclopedia.org.uy/autores/Laguiadelmundo/Utopia.htm>
<http://www.popmatters.com/pm/feature/94848-love-your-big-brother-what-orwells-1984tells-us-about-2009/P2>
<http://www.stclementdanes.org.uk/images/church-picture.jpg>
<http://www.trucospc.info/public/obras/La%20Libertad%20guiando%20al%20pueblo.jpg>
http://4umi.com/image/face/George_Orwell2.jpg
<http://barista.media2.org/wp-content/uploads/2008/06/orwell-and-ts-eliot.jpg>